

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli XXX
[...] (2019) XXX draft

OZNÁMENIE KOMISIE

**Usmernenie k výkladu a uplatňovaniu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993
o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách**

(Text s významom pre EHP)

Obsah

ÚVOD.....	1
1. Ciele a rozsah smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.....	4
1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach.....	5
1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach	6
1.2.1. Pojmy „predajca alebo dodávateľ“, „spotrebiteľ“ a „zmluvy uzatvorené medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“	6
1.2.2. Individuálne nedohodnuté zmluvné podmienky (článok 3 ods. 1 a 2 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).....	11
1.2.3. Vylúčenie zmluvných podmienok, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia (článok 1 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).....	12
1.2.4. Vzájomné prepojenie s ostatnými právnymi predpismi EÚ	13
1.2.5. Uplatňovanie smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na obchodníkov usadených v tretích krajinách	16
2. Vzťah s vnútroštátnym právom vrátane minimálnej harmonizácie.....	17
2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov	18
2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva	19
3. Všeobecné posúdenie nekalosti a požiadavky na transparentnosť.....	21
3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti.....	21
3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)	24
3.2.1. Zmluvné podmienky týkajúce sa vymedzenia hlavného predmetu zmluvy	25
3.2.2. Zmluvné podmienky týkajúce sa ceny a úhrady.....	25
3.3. Požiadavky na transparentnosť.....	27
3.3.1. Požiadavky na transparentnosť podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.....	27
3.3.2. Požiadavky na transparentnosť vyplývajúce z iných aktov EÚ.....	30
3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.....	33
3.4.1. Rámec pre posúdenie podľa článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1.....	33
3.4.2. Relevantnosť zákonných ustanovení a závažnosť nerovnováhy.....	34
3.4.3. Sankcie alebo dôsledky nedodržania zmluvných záväzkov zo strany spotrebiteľa	36
3.4.4. Možná nekalá povaha ceny alebo úhrady	37
3.4.5. Okolnosti v čase uzatvorenia zmluvy.....	38
3.4.6. Relevantnosť nedostatočnej transparentnosti pre nekalú povahu zmluvných podmienok	38
3.4.7. Úloha prílohy, na ktorú sa odkazuje v článku 3 ods. 3 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách	40
4. Nezáväznosť nekalých zmluvných podmienok (článok 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách)	42

4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam	43
4.2. Právny účinok nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa“	44
4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán	45
4.3.1. Zásada: Zrušenie nekalých zmluvných podmienok a zákaz ich meniť	45
4.3.2. Výnimka: Vyplnenie medzier v zmluve s cieľom predísť jej zneplatneniu	48
4.3.3. Uplatňovanie dispozitívnych ustanovení v iných prípadoch	51
4.3.4. Možné uplatnenie nekalých zmluvných podmienok napriek ich nekalej povahe?	51
4.4. Vrátenie výhod získaných na základe nekalých zmluvných podmienok	51
5. Opravné prostriedky a procesné záruky vyžadované článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách	52
5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a význam zásady rovnocennosti a účinnosti vo všeobecnosti	52
5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i>	57
5.2.1. Odkaz na článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1	57
5.2.2. Vzťah k zásadám občianskeho súdneho konania	58
5.2.3. Kontrola <i>ex officio</i> a úplná pasivita zo strany spotrebiteľa	58
5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i>	59
5.3.1. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i>	59
5.3.2. Iné povinnosti založené na zásade <i>rovnocennosti</i>	61
5.4. Posúdenie <i>ex officio</i> a účinnosť opravných prostriedkov	61
5.4.1. Príslušné posúdenie	61
5.4.2. Relevantné faktory pre účinnosť opravných prostriedkov	63
5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex officio</i> ?	70
5.5.1. Základné povinnosti	70
5.5.2. Aspekty, ktoré sa majú preskúmať	71
5.5.3. Dostupnosť potrebných právnych a skutkových okolností	71
5.6. Dôsledky kontroly <i>ex officio</i> , účinnosti a rovnocennosti pre vnútroštátne procesné pravidlá	74
5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i> a mimosúdne konanie	75
6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)	76
Príloha 1 – Zoznam súdnych vecí spomenutých v tomto oznámení	79
Príloha 2 – Prehľad oznámení podľa článku 8a smernice o nekalých podmienkach	101

ÚVOD

Smernica Rady 93/13/EHS¹ z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica o nekalých podmienkach“) je smernica založená na zásadách. Poskytuje spotrebiteľom ochranu pred nekalými podmienkami vo všetkých typoch zmlúv medzi podnikom a konečným spotrebiteľom. Preto je hlavným nástrojom na dosiahnutie spravodlivosti na vnútornom trhu.

Smernica o nekalých podmienkach bola od svojho prijatia pred 26 rokmi predmetom výkladu prostredníctvom množstva rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), a to najmä prejudiciálnych rozhodnutí, na základe ktorých Súdny dvor ďalej rozpracoval viaceré všeobecné zásady, ktoré sú v smernici o nekalých podmienkach stanovené. Výklad Súdneho dvora sa neobmedzuje len na kritériá vecného posúdenia zmluvných podmienok a na dôsledky, ktoré sa majú vyvodiť v prípade nekalej povahy zmluvných podmienok, ale má takisto vplyv aj na vnútroštátne procesné pravidlá, pokiaľ sú tieto normy relevantné pre účinnú ochranu pred nekalými zmluvnými podmienkami.

Kontrola vhodnosti z roku 2017² týkajúca sa práva v oblasti ochrany spotrebiteľa a marketingu zahŕňala komplexné hodnotenie smernice o nekalých podmienkach. Z kontroly vyplynulo, že prístup založený na zásadách v rámci smernice o nekalých podmienkach je účinný a prispieva k vysokej úrovni ochrany spotrebiteľa. Na základe hodnotenia sa však zistili aj určité nejasnosti súvisiace s výkladom tejto smernice a s jej uplatňovaním, pokiaľ ide napr. o: i) rozsah výnimiek pre podmienky týkajúce sa ceny a hlavného predmetu; ii) právne dôsledky vyplývajúce z nezáväzného charakteru nekalých zmluvných podmienok a iii) povinnosť vnútroštátnych súdov aktívne sa podieľať na uplatňovaní smernice o nekalých podmienkach v jednotlivých prípadoch. V správe o kontrole vhodnosti sa preto odporúčalo riešiť tieto problémy na základe osobitného usmernenia Komisie.

V tomto kontexte sa návrh Komisie z 11. 4. 2018³, ktorým sa menia rôzne smernice o ochrane spotrebiteľa, obmedzuje, pokiaľ ide o smernicu o nekalých podmienkach, na návrh vložiť ustanovenie o sankciách. V oznámení Komisie „Nová dohoda pre spotrebiteľov“ z 11. apríla 2018⁴ sa súčasne uviedlo, že Komisia prijme v roku 2019 usmernenie k smernici o nekalých podmienkach s cieľom objasniť otázky, ktoré pri uplatňovaní tejto smernice vznikli.

Hlavným cieľom tohto oznámenia o usmernení (ďalej len „toto oznámenie“) je štruktúrovaným spôsobom predstaviť výklad, ktorý Súdny dvor poskytol ku kľúčovým pojmom a ustanoveniam smernice o nekalých podmienkach vzhľadom na konkrétne prípady, ktorými sa zaoberajú súdy členských štátov. Komisia by týmto spôsobom chcela zvýšiť informovanosť o tejto judikatúre medzi všetkými zainteresovanými stranami v celej EÚ, ako sú spotrebiteľia, podniky, príslušné orgány členských štátov vrátane vnútroštátnych súdov a odborníkov pracujúcich v oblasti práva, a uľahčiť tak jej uplatňovanie v praxi.

¹ Ú. v. EÚ L 95, 21.4.1993, s. 29 – 34; zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64 – 88.

² Záverečná správa z 23.5.2017, SWD(2017) 208 final.

³ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993, smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/6, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o lepšie presadzovanie a modernizáciu právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa, COM(2018) 185 final. V čase prijatia tohto oznámenia sa Rada a Európsky parlament v zásade dohodli, že do smernice o nekalých podmienkach sa vloží nový článok 8b o sankciách.

⁴ COM(2018) 183 final.

Hoci sa smernicou o nekalých podmienkach dosiahla vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa a harmonizácia kľúčových koncepcií v oblasti ochrany pred nekalými zmluvnými podmienkami na vnútornom trhu, v **členských štátoch existujú špecifiká, ktoré účastníci trhu a odborníci pracujúci v oblasti práva budú takisto musieť zohľadňovať**. Takéto špecifiká sa môžu týkať širšieho rozsahu pôsobnosti vnútroštátnych právnych noriem, ktorými sa smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách transponuje, alebo môžu spočívať v podrobnejších alebo prísnejších právnych normách, ktoré súvisia s nekalou povahou zmluvných podmienok. Medzi príklady patrí čierna listina zmluvných podmienok, ktoré sú vždy považované za nekalé, zoznamy zmluvných podmienok, o ktorých sa predpokladá, že sú nekalé, ďalej posúdenie zmluvných podmienok, ktoré boli individuálne dohodnuté, posúdenie nekalosti zmluvných podmienok, ktorými sa vymedzuje hlavný predmet zmluvy, alebo primeranosti ceny alebo odmeny, a to aj v prípade, že sú takéto podmienky transparentné. Môžu existovať aj menej náročné požiadavky na to, aby sa zmluvná podmienka považovala podľa všeobecného ustanovenia o nekalej povahe za nekalú, napr. ak sa v rámci transpozície do vnútroštátneho práva nevyžaduje, aby nerovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán bola značná alebo aby nerovnováha medzi právami a povinnosťami bola v protiklade s požiadavkami dobrej viery. Takéto právne normy sú v zásade možné podľa ustanovenia o minimálnej harmonizácii v zmysle článku 8 smernice o nekalých podmienkach⁵. Príloha 2 k tomuto oznámeniu obsahuje prehľad oznámení podaných členskými štátmi podľa článku 8a smernice o nekalých podmienkach⁶, ktoré odrážajú odchýlky od smernice o nekalých podmienkach.

Toto oznámenie vychádza z minimálnej normy stanovenej smernicou o nekalých podmienkach a nemôže sa ním poskytnúť komplexný obraz o uplatňovaní smernice o nekalých podmienkach v jednotlivých členských štátoch EÚ, ako aj o rozhodnutiach vnútroštátnych súdov a ostatných príslušných orgánov o posúdení konkrétnych zmluvných podmienok. Okrem rozličných zdrojov informácií, ktoré sú dostupné v členských štátoch, sú informácie o vnútroštátnych ustanoveniach, ktorými sa transponuje smernica o nekalých podmienkach, o judikatúre a právnickej literatúre dostupné v databáze spotrebiteľského práva prístupnej prostredníctvom portálu elektronickej justície⁷.

Ak nie je uvedené inak, články, na ktoré sa v tomto oznámení odkazuje, sú články smernice o nekalých podmienkach. Ak sa používa pojem „zmluvná podmienka“ alebo „podmienka“, odkazuje sa na „individuálne nedohodnuté zmluvné podmienky“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach. Keď citacie znenia smernice o nekalých podmienkach alebo rozhodnutí Súdneho dvora obsahujú vizuálne zvýraznenie, takýto dôraz bol pridaný Komisiou.

V oddiele 1 tohto oznámenia sú predstavené ciele a rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach, zatiaľ čo oddiel 2 sa týka najmä zásady minimálnej harmonizácie a vo všeobecnosti vzťahu s vnútroštátnym právom. Oddiel 3 je venovaný posúdeniu transparentnosti a (ne)prijateľnosti zmluvných podmienok podľa článkov 3, 4 a 5. V oddiele 4 sú vysvetlené dôsledky nekalosti zmluvných podmienok pre práva a povinnosti zmluvných strán podľa článku 6 ods. 1. V oddiele 5 sa podrobne spracúvajú procedurálne požiadavky pre posúdenie zmluvných podmienok vrátane povinnosti vnútroštátnych súdov aktívne sa podieľať na

⁵ Oddiel 2.1.

⁶ Tieto informácie sú dostupné aj na webovom sídle GR pre spravodlivosť a spotrebiteľov:

https://archiefofc01.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20171125145225/http://ec.europa.eu/consumers/consumer-rights/rights-contracts/directive/notifications/index_en.htm#HR.

⁷ https://e-justice.europa.eu/content_text_of_the_directive-628-en.do#partDisplayArea.

posudzovaní zmluvných podmienok. A napokon oddiel 6 je venovaný niektorým osobitostiam konaní o súdnom príkaze.

Zásady vypracované Súdnyim dvorom v súvislosti s procesnými zárukami podľa smernice o nekalých podmienkach vrátane zásady kontroly *ex offio* sú uplatňované *mutatis mutandis* na ostatné právne predpisy EÚ týkajúce sa spotrebiteľa⁸. V tomto oznámení sú rovnako zohľadnené určité rozhodnutia týkajúce sa ďalších smerníc o ochrane spotrebiteľa, pokiaľ sú relevantné aj pre smernicu o nekalých podmienkach.

Hoci sú prejudiciálne rozhodnutia adresované vnútroštátnemu súdu a prevažne vnútroštátnym súdom, ktoré sú povinné priamo ich uplatňovať, týkajú sa všetkých vnútroštátnych orgánov, ktoré sa zaoberajú nekalými zmluvnými podmienkami vrátane správnych orgánov, ktoré presadzujú smernicu o nekalých podmienkach, a ministerstiev zodpovedných za navrhovanie právnych predpisov. Úlohou členských štátov je preskúmať, do akej miery sú ich právne normy a praktiky v súlade so smernicou o nekalých podmienkach, tak ako je vykladaná Súdnyim dvorom, a ak je to potrebné, preskúmať, ako možno súlad zlepšiť s cieľom účinne chrániť spotrebiteľov pred nekalými zmluvnými podmienkami.

Toto oznámenie je adresované členským štátom EÚ a Islandu, Lichtenštajnsku a Nórsku ako signatárom Dohody o Európskom hospodárskom priestore⁹ (EHP). Odkazy na EÚ, Úniu alebo jednotný trh by sa preto mali chápať ako odkazy na EHP alebo na trh EHP.

Toto oznámenie slúži len ako usmerňovací dokument – právne záväzné je len samotné znenie právnych predpisov EÚ. Každý záväzný výklad zákona musí vychádzať zo znenia smernice 93/13/EHS a priamo z rozhodnutí¹⁰ Súdneho dvora, tak ako boli doteraz vydané a ako budú vydané v budúcnosti.

V tomto oznámení sa zohľadňujú rozhodnutia Súdneho dvora zverejnené do 31. mája 2019, pričom ďalší vývoj judikatúry Súdneho dvora sa nedá predvídať.

Názory vyjadrené v tomto oznámení nemôžu predurčovať stanovisko, ktoré by Európska komisia mohla zaujať pred Súdnyim dvorom.

Informácie obsiahnuté v tomto oznámení majú všeobecný charakter a nevzťahujú sa na žiadne konkrétne osoby ani konkrétne subjekty. Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v mene Európskej komisie nie je zodpovedná za akékoľvek použitie týchto informácií.

⁸ Prinajmenšom v súvislosti so spotrebiteľským zmluvným právom. Pozri vec C-377/14, *Radlinger Radlingerová*, body 60 – 74, najmä bod 62 s odkazmi na ostatné rozhodnutia: v súvislosti so smernicou Rady 85/577/EHS na ochranu spotrebiteľa pri zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov, vec C-227/08, *Martín Martín*, bod 29, v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar, vec C-32/12, *Duarte Hueros*, bod 39. V súvislosti so smernicou 1999/44/ES pozri ďalej vec C-497/13, *Froukje Faber*, body 42 – 48. V súvislosti so smernicou Rady 87/102/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (nahradená smernicou 2008/48/ES, pozri vec C-429/05, *Rampion*, bod 69 a výrok rozsudku, a vec C-76/10, *Pohotovost'*, bod 76.

⁹ Ú. v. ES L 1, 3.1.1994, s. 3.

¹⁰ Zvyčajne rozsudky a niekedy príkazy.

1. Ciele a rozsah smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

Článok 1

1. Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne ustanovenia členských štátov, ktoré sa týkajú nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.

2. Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.

Článok 2

Na účely tejto smernice:

a) „nekalé podmienky“ znamenajú zmluvné podmienky definované v článku 3;

b) „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu;

c) „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.

Článok 3 ods. 1 a 2

1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

Odôvodnenie 6

keďže v záujme uľahčenia vytvorenia vnútorného trhu a ochrany občana v jeho úlohe spotrebiteľa pri nadobúdaní tovaru a služieb podľa zmlúv, ktoré sa riadia právnymi predpismi členských štátov iných než jeho vlastný štát, je dôležité odstrániť nekalé podmienky z týchto zmlúv;

Odôvodnenie 9

keďže v súlade s princípom stanoveným pod názvom „Ochrana hospodárskych záujmov spotrebiteľov“ uvedeným v týchto programoch: „Nadobúdatelia tovaru a služieb by mali byť chránení proti zneužitiu právomocí zo strany predajcu alebo dodávateľa, najmä proti jednostranným štandardným zmluvám a neprímeranému popretiu ich základných práv

v zmluvách“,

Odôvodnenie 10

keďže účinnejšia ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť prijatím jednotných právnych pravidiel v záležitostiach nekalých podmienok; keďže tieto pravidlá by mali platiť na všetky zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi; keďže medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice;

Odôvodnenie 11

keďže spotrebiteľ musí mať rovnakú ochranu na základe zmlúv uzatvorených ústne alebo písomne bez ohľadu na to, či sú podmienky písomnej zmluvy obsiahnuté v jednom alebo viacerých dokumentoch;

Odôvodnenie 13

[...] keďže v tomto ohľade znenie „záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody.

1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach

Cieľom smernice o nekalých podmienkach je aproximácia vnútroštátnych právnych predpisov s cieľom zvýšiť úroveň ochrany spotrebiteľov pred nekalými individuálne nedojednanými podmienkami v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.

Smernica o nekalých podmienkach má preto dvojitý cieľ:

- účinná ochrana spotrebiteľov ako typicky znevýhodnenej zmluvnej strany pred nekalými zmluvnými podmienkami, ktoré používajú predajcovia alebo dodávatelia a ktoré neboli individuálne dohodnuté, a
- prispievanie k vytváraniu vnútorného trhu prostredníctvom minimálnej harmonizácie vnútroštátnych právnych noriem, ktoré sú zamerané na túto ochranu.

Súdny dvor¹¹ zdôraznil úlohu smernice o nekalých podmienkach v súvislosti s celkovými cieľmi EÚ, keď uviedol, že

„[...] [o]krem toho treba zdôrazniť, že podľa judikatúry Súdneho dvora predmetná smernica ako celok predstavuje podľa článku 3 ods. 1 písm. t) ES opatrenie nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Európskemu spoločenstvu a najmä na zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celom Spoločenstve [...]“¹².

V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane kvalifikoval ochranu podľa smernice o nekalých podmienkach ako otázku „všeobecného záujmu“¹³. Ako je vyjadrené v článku 114 Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“)¹⁴, v právnom základe pre smernicu o nekalých

¹¹ Napr. vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 51.

¹² Odkaz na vec C-168/05, *Mostaza Claro*, bod 37.

¹³ Vec C-243/08, *Pannon GSM*, bod 31; vec C-168/05, *Mostaza Claro*, bod 3; vec C-26/13, *Kásler and Káslerné Rábai*, bod 78.

¹⁴ V čase prijatia článku 100a Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

podmienkach, a takisto v článku 169 ZFEÚ a v článku 38 Charty základných práv EÚ¹⁵, smernicou o nekalých podmienkach sa stanovuje vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa.

Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora¹⁶ systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza

„[...] z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, čo vedie k tomu, že spotrebiteľ súhlasí s podmienkami pripravenými vopred predajcom alebo dodávateľom bez schopnosti ovplyvniť obsah týchto podmienok[...].“

Cieľom smernice o nekalých podmienkach je preto riešiť situácie nerovnosti zmluvných strán v súvislosti so zmluvnými podmienkami, čo môže byť spôsobené *asymetriou informácií alebo odborných znalostí*¹⁷ alebo *vyjednávacej sily*¹⁸ vo vzťahu k zmluvným podmienkam.

Cieľom smernice o nekalých podmienkach je najmä prostredníctvom nezáväznosti nekalých zmluvných podmienok podľa článku 6 ods. 1 vytvoriť *účinnú rovnováhu*¹⁹ medzi zmluvnými stranami, a to odstránením nerovnováhy, ktorá vznikla na základe nekalých zmluvných podmienok²⁰, s cieľom kompenzovať znevýhodnenú pozíciu spotrebiteľov²¹.

Okrem toho je cieľom smernice o nekalých podmienkach odradiť predajcov alebo dodávateľov od uplatňovania nekalých podmienok v budúcnosti²². Komisia pripomína, že vo svojej správe²³ z roku 2000 o vykonávaní smernice o nekalých podmienkach zdôraznila škodlivé účinky uplatňovania nekalých zmluvných podmienok pre právny a hospodársky poriadok EÚ ako celok a takisto zdôraznila význam smernice o nekalých podmienkach presahujúci rámec ochrany individuálnych spotrebiteľov, ktorí sú priamo ovplyvnení nekalými zmluvnými podmienkami.

1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach

1.2.1. Pojmy „predajca alebo dodávateľ“, „spotrebiteľ“ a „zmluvy uzatvorené medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“

Ako je stanovené v článku 1 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach, smernica o nekalých podmienkach sa uplatňuje na „zmluvy uzatvorené medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“.

Aby sa na zmluvu vzťahovala smernica o nekalých podmienkach, je nevyhnutné preukázať, že jedna zmluvná strana je predajca alebo dodávateľ, ako je vymedzené v článku 2 písm. c), a že

¹⁵ Ďalej len „Charta“.

¹⁶ Citácia ďalej je z veci C-147/16, *Karel de Grote*, bod 54. Na konci daného odseku Súdny dvor odkazuje na vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 31, a vec C-110/14, *Costea*, bod 18 a v ňom citovanú judikatúru. Podobné vyhlásenia možno nájsť v mnohých ďalších rozhodnutiach, napr. vo veci C-169/14, *Sánchez Morcillo*, bod 22.

¹⁷ Tento aspekt sa rieši najmä vo veci C-147/16, *Karel de Grote*, bod 59.

¹⁸ Tento aspekt je zdôraznený vo veci C-110/14, *Costea*, bod 27.

¹⁹ Napr. vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 41; vec C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 23; spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, body 53 a 55.

²⁰ Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*, bod 69.

²¹ Napr. vec C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 22 a citovaná judikatúra.

²² Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci C-260/18, *Dziubak*, bod 53.

²³ Správa o vykonávaní smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, 27.04.2000, COM(2000) 248 final, s. 13.

druhá zmluvná strana je spotrebiteľ²⁴ v zmysle článku 2 písm. b). Týmto nie je dotknutá skutočnosť, že členským štátom sa *a priori* nebráni v tom, aby rozširovali rozsah pôsobnosti vnútroštátnych právnych noriem, ktorými sa transponuje smernica o nekalých podmienkach, aj na ostatné zmluvy, napr. jeho uplatňovaním aj na zmluvy uzatvorené medzi dvomi predajcami alebo dodávateľmi alebo medzi dvomi spotrebiteľmi.

1.2.1.1. Vymedzenie pojmov „predajca alebo dodávateľ“ a „spotrebiteľ“

Zatiaľ čo podľa článku 2 písm. b) musia byť spotrebiteľia fyzickými osobami, podľa článku 2 písm. c) predajca alebo dodávateľ môže byť právnickou alebo fyzickou osobou.

Na preukázanie toho, či je daná osoba predajcom alebo dodávateľom alebo spotrebiteľom, je dôležité prihliadať na rovnováhu síl medzi zmluvnými stranami vo vzťahu k predmetnej zmluve. Typickými faktormi sú nesúmernosť informácií, informovanosti a odborných znalostí alebo vyjednávacej sily. Pojmy „predajca alebo dodávateľ“ a „spotrebiteľ“ sú **funkčnými pojmami**, ktoré vychádzajú z úlohy zmluvných strán vo vzťahu k predmetnej zmluve. Pojem „spotrebiteľ“ je zároveň objektívny a odzrkadľuje typicky slabšie postavenie predajcovho alebo dodávateľovho zmluvného partnera, čo znamená, že väčšie znalosti a skúsenosti konkrétneho spotrebiteľa nediskvalifikujú takúto osobu z pozície „spotrebiteľa“ na účely smernice o nekalých podmienkach²⁵.

Súdny dvor vysvetlil tento funkčný prístup takto²⁶:

„53 Smernica 93/13 teda definuje zmluvy, na ktoré sa vzťahuje, odkazom na určitú vlastnosť zmluvných strán podľa toho, či konajú s cieľom vzťahujúcim sa na ich obchody, podnikanie alebo povolanie [...]“²⁷.

„55 [Z toho vyplýva], že pojem „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13 predstavuje funkčný pojem vyžadujúci si posúdenie, či zmluvný vzťah patrí do rámca takých činností, ktoré osoba vykonáva ako obchod, podnikanie alebo povolanie [...]“²⁸.

Na určenie toho, či je fyzická osoba, ktorá vykonáva obchod, podnikanie alebo povolanie, predajcom alebo dodávateľom alebo spotrebiteľom, je dôležité preukázať, či sa predmetná zmluva vzťahuje na jednu z týchto činností alebo nie.

Napriek určitým variantom termínu „predajca alebo dodávateľ“ v rôznych jazykových verziách²⁹ článku 2 písm. c) smernice o nekalých podmienkach sa tento pojem musí vykladať jednotne³⁰ a so zreteľom na ciele tejto smernice³¹. To znamená, že obmedzenejšia terminológia, ktorá bola použitá v niektorých jazykových verziách smernice o nekalých podmienkach a vo vnútroštátnej transpozícii, nemôže obmedziť typy zmlúv, na ktoré sa smernica o nekalých podmienkach vzťahuje, a teda ani jej rozsah ochrany³². Pojem „predajca alebo dodávateľ“ podľa článku 2 písm. c) sa v skutočnosti bude musieť vykladať rovnako ako pojem „obchodník“

²⁴ Takisto je možné, že zmluvnými stranami sú viac ako jeden predajca alebo dodávateľ a/alebo viac ako jeden spotrebiteľ.

²⁵ Vec C-590/17, *Pouvin Dijoux*, body 25 – 28 s odkazmi na vec C-110/14, *Costea*, bod 21, pokiaľ ide o pojem „spotrebiteľ“; vec C-74/15, *Tarcău*, bod 27; vec C-534/15 *Dumitraș*, bod 36; a vec C-535/16, *Bachman*, bod 36.

²⁶ Napr. vo veci C-147/16, *Karel de Grote*, body 53 a 55, ktoré sú tu citované.

²⁷ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 30, a vec C-110/14, *Costea*, bod 17 a citovaná judikatúra.

²⁸ Analogicky odkaz na uznesenie z 27. apríla 2017 vo veci C-535/16, *Bachman*, bod 36 a citovaná judikatúra.

²⁹ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 25.

³⁰ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 26.

³¹ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 31.

³² Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, body 27 – 30, Vec C-147/16, *Karel de Grote*, body 40 – 42.

v ostatných smerniciach o ochrane spotrebiteľa a judikatúra v súvislosti s pojmami „obchodník“ a „spotrebiteľ“ v ostatných smerniciach je v zásade takisto relevantná pre smernicu o nekalých podmienkach³³.

Súdny dvor³⁴ uviedol, že vymedzenie pojmu „predajca alebo dodávateľ“ v článku 2 písm. c) sa musí vykladať **široko**:

„47 Podľa článku 2 písm. c) smernice 93/13, pojem „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich uvedenej smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jej obchodu, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.

48 Zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že úmyslom normotvorcu Únie bolo zaviesť široké poňatie pojmu „predajca alebo dodávateľ“ [...]“³⁵.

Každá fyzická alebo právnická osoba sa preto považuje za predajcu alebo dodávateľa, ak sa zmluva vzťahuje na jej profesijnú činnosť vrátane prípadov, keď má činnosť verejný charakter alebo je vykonávaná vo všeobecnom záujme³⁶, alebo má verejnoprávne postavenie³⁷. Organizácie alebo orgány, ktoré vykonávajú úlohu vo všeobecnom záujme alebo s charitatívnym alebo etickým cieľom, sa budú posudzovať ako predajcovia alebo dodávateľia v súvislosti so zmluvami o predaji akýchkoľvek výrobkov alebo služieb spotrebiteľom. V tomto ohľade nie je podstatné, že činnosť je vykonávaná na neziskovom základe. Podľa Súdneho dvora³⁸

„[z] toho vyplýva, že článok 2 písm. c) smernice 93/13 z rozsahu jej pôsobnosti nevylučuje ani subjekty vykonávajúce úlohy všeobecného záujmu, ani subjekty s verejnoprávnym postavením [...]“³⁹. Okrem toho, [...], keďže úlohy verejného charakteru a úlohy vo všeobecnom záujme sa často vykonávajú ako činnosti, ktorých cieľom nie je dosiahnutie zisku, pre definovanie „predajcu alebo dodávateľa“ podľa tohto ustanovenia nie je relevantné, či cieľom organizácie je alebo nie je dosahovanie zisku.“

To znamená, že sa to napr. bude v zásade vzťahovať aj na zmluvy týkajúce sa služieb zdravotnej a opatrovateľskej starostlivosti bez ohľadu na právnu povahu poskytovateľa.

Súdny dvor takisto upresnil, že aby bola osoba považovaná za „predajcu alebo dodávateľa“, **nie je nevyhnutné**, aby zmluva odzrkadľovala **hlavnú činnosť** osoby, a preto sa môže vzťahovať aj na doplnkovú alebo pomocnú činnosť⁴⁰. Preto sa to môže vzťahovať napr. aj na úver, ktorý ponúkla spoločnosť svojim zamestnancom⁴¹ alebo na úver, ktorý poskytlo študentovi vzdelávacie zariadenie⁴².

³³ Pozri napr. odkaz v bode 51 vo veci C-147/16, *Karel de Grote* na vec C-59/12, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, ktorá sa týka smernice 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách.

³⁴ Vec C-147/16, *Karel de Grote* body 47 a 48.

³⁵ Odkaz na vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 28 a citovanú judikatúru.

³⁶ Vec C-147/16, *Karel de Grote*, body 49 – 51.

³⁷ Vec C-59/12, *Zentrale zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbs*, bod 32.

³⁸ Vec C-147/16, *Karel de Grote*, bod 51.

³⁹ Analogicky odkaz na vec C-59/12, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, bod 32.

⁴⁰ Vec C-590/17, *Pouvin Dijoux*, bod 37; vec C-147/16, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, body 57 a 58.

⁴¹ Vec C-590/17, *Pouvin Dijoux*.

⁴² Vec C-147/16, *Karel de Grote*.

Či sa teda osoba kvalifikuje ako „predajca alebo dodávateľ“ alebo ako „spotrebiteľ“ sa musí posúdiť v **každom jednotlivom prípade v súvislosti s konkrétnou predmetnou zmluvou pri zohľadnení** povahy a účelu predmetnej zmluvy a **skutočnosti, že cieľom smernice o nekalých podmienkach je ochrana spotrebiteľov ako typicky znevýhodnenej zmluvnej strany.**

Takisto to znamená, že dotknutá fyzická osoba môže byť „predajcom alebo dodávateľom“ v súvislosti s určitými zmluvami, napr. právnik v súvislosti so zmluvou o poskytovaní právnych služieb⁴³ a „spotrebiteľ“ v súvislosti s inými zmluvami, napr. úvermi na súkromné účely⁴⁴. Súdny dvor⁴⁵ v tejto súvislosti uviedol:

„V takom prípade by ani za predpokladu, že advokát je vo vyššej miere odborne kompetentný [...⁴⁶], nebolo možné dospieť k záveru, že nie je vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi slabšou stranou. [...] znevýhodnené postavenie spotrebiteľa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom, ktoré má vyrovnat' systém ochrany zavedený smernicou 93/13, sa týka tak úrovne informovanosti spotrebiteľa, ako aj jeho vyjednávacíj sily vo vzťahu k podmienkam, ktoré sú pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom a na ktorých obsah nemá tento spotrebiteľ vplyv.“

Okrem toho fyzická osoba, ktorá koná na základe doplnkovej zmluvy ako ručiteľ za zmluvu uzatvorenú medzi dvomi obchodnými subjektmi, sa musí považovať za spotrebiteľa v prípade, že daná osoba konala na účely mimo rámca jej obchodu, podnikania alebo povolania a nemá žiadny funkčný vzťah so spoločnosťou dlžníka. Funkčný vzťah môže spočívať napr. v riadení danej spoločnosti alebo v nezanedbateľnej účasti na jej základnom imaní.⁴⁷

1.2.1.2. Zmluvy uzatvorené medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom

Keď existuje na jednej strane predajca alebo dodávateľ a na strane druhej spotrebiteľ, možno usúdiť, že sa na zmluvu vzťahuje smernica o nekalých podmienkach, ako je vyjadrené v druhom ustanovení začínajúcom slovom „keďže“ obsiahnutom v odôvodnení 10. V odôvodnení 10 sa objasňuje, že smernica o nekalých podmienkach sa vzťahuje na *všetky* zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi.

Z tohto vyplýva, že smernica o nekalých podmienkach sa vzťahuje na všetky zmluvy týkajúce sa nákupu tovaru a poskytovania služieb, a Súdny dvor objasnil, že smernica o nekalých podmienkach sa má v skutočnosti uplatňovať „vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti“⁴⁸.

V odôvodnení 10 sa ďalej vysvetľuje, že okrem iného zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve⁴⁹ „sa musia vylúčiť“ z rozsahu jej

⁴³ Vec C 537/13, *Šiba*.

⁴⁴ Vec C-110/14, *Costea*.

⁴⁵ Vec C-110/14, *Costea*, bod 27.

⁴⁶ Odkaz na vec C-537/13, *Šiba*, bod 23.

⁴⁷ Veci C-74/15, *Dumitru Tarcău* a C-534/15 *Dumitras*, body 34 – 40.

⁴⁸ Vec C-290/16, *Air Berlin*, bod 44.

⁴⁹ Súdny dvor môže poskytnúť ďalšie objasnenia týkajúce sa tejto kategórie zmlúv vo veci C-272/18, *Verein für Konsumenteninformation/TVP Treuhand- und Verwaltungsgesellschaft für Publikumsfonds mbH & Co KG* (k 31. máju 2019 prejednávanej), týkajúcej sa fiduciárnych dohôd uzatvorených medzi riadiacim spoločníkom a ostatnými komandistami v komanditnej spoločnosti podľa nemeckého práva.

pôsobnosti. Tieto príklady⁵⁰, ktoré sú obmedzeniami rozsahu pôsobnosti smernice, budú musieť byť vyložené užšie⁵¹.

V smernici o nekalých podmienkach sa *nevyžaduje*, aby spotrebiteľ poskytol *peňažné protiplnenie* za tovar alebo službu. Súdny dvor nepovažuje peňažné protiplnenie za nevyhnutné. Rozhodol⁵², napr. že súkromné osoby, ktoré poskytnú záruku na úver, ktorú si zobrala iná zmluvná strana, môžu byť chránené podľa smernice o nekalých podmienkach, aj keď sa v zmluve o záruke nestanovuje žiadne peňažné protiplnenie za konkrétnu službu. Preto sa musí dospieť k záveru, že smernica o nekalých podmienkach sa vzťahuje aj na zmluvy uzatvorené medzi spotrebiteľmi a poskytovateľmi služieb sociálnych médií bez ohľadu na to, či spotrebiteľia musia zaplatiť určitú čiastku peňazí alebo či protiplnenie za služby spočíva v obsahu vytvorenom spotrebiteľmi alebo profilovaní⁵³.

V prípade uzatvorenia doplnkovej zmluvy, napr. zmluvy o záruke, medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, sa na danú zmluvu vzťahuje smernica o nekalých podmienkach, a to aj ak sa uzatvorí hlavná zmluva, napr. o úvere, medzi dvomi obchodnými spoločnosťami, a nespadá teda do rozsahu jej pôsobnosti⁵⁴.

Súdny dvor rozhodol v obmedzenom počte konkrétnych prípadov, v ktorých vnútroštátne sudy mali pochybnosti týkajúce sa klasifikácie predmetnej zmluvy a objasnil, že smernica o nekalých podmienkach sa vzťahuje na tieto druhy zmlúv:

- zmluvy o prenájme bytového priestoru uzatvorené na jednej strane medzi jednotlivcom konajúcim na súkromné účely, a podnikateľom v oblasti nehnuteľností⁵⁵ na strane druhej,
- zmluvy o poskytovaní právnych služieb⁵⁶,
- zmluva o hypotekárnom úvere uzatvorená advokátom na súkromné účely⁵⁷,
- zmluva uzatvorená slobodným vzdelávacím zariadením, na ktorej základe poskytne jednému zo svojich študentov splátkový kalendár na čiastky, ktoré študenti dlhujú v súvislosti so študijnými poplatkami a nákladmi spojenými so študijnými pobytmi⁵⁸,
- zmluva o ručení alebo zmluva o zabezpečení záväzku uzatvorená medzi fyzickou osobou a úverovou inštitúciou s cieľom zabezpečiť splnenie zmluvných povinností, ktorými sa zaviazala obchodná spoločnosť úverovej inštitúcii v zmluve o úvere,

⁵⁰ Ako sa vyjadril generálny advokát v bode 56 vo veci C-590/17, *Pouvin Dijoux*, odôvodnenie 10 skutočne poskytuje ilustračné príklady typov právnych transakcií, ktoré nespĺňajú podmienky článku 1 ods. 1 v spojení s článkom 2 písm. b) a c) tejto smernice.

⁵¹ V súvislosti s pracovnými zmluvami pozri vec C-590/17, *Pouvin Dijoux*, bod 32.

⁵² Veci C-74/15 *Dumitru Tarcău* a C-534/15, *Dumitras*.

⁵³ To potvrdzuje aj spoločné stanovisko vnútroštátnych orgánov v rámci siete vynuocovacích orgánov vytvorených podľa nariadenia 2006/2004/ES o ochrane spotrebiteľov na sociálnych sieťach dostupnom na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-631_sk.htm (november 2016). Pozri takisto pojem odplaty podľa odôvodnenia 16 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11. decembra 2018, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií (prepracované znenie) Ú. v. EÚ L 321, 17.12.2018, s. 36 – 214.

⁵⁴ Veci C-74/15, *Dumitru Tarcău*, bod 26 a C-534/15 *Dumitras*, bod 31.

⁵⁵ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, body 32 – 34.

⁵⁶ Vec C 537/13, *Šiba*, body 23 a 24.

⁵⁷ Vec C-110/14, *Costea*.

⁵⁸ Vec C-247/16, *Karel de Grote*.

v prípade, že ručiteľ konal s cieľom, ktorý nesúvisí s jeho obchodom, podnikaním alebo povoláním, a nemá s danou spoločnosťou žiadny funkčný vzťah⁵⁹,

- hypotekárny úver, ktorý zamestnávateľ poskytol zamestnancovi a jeho manželke na osobné účely⁶⁰.

1.2.2. Individuálne nedohodnuté zmluvné podmienky (článok 3 ods. 1 a 2 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách)⁶¹

Podľa článku 2 písm. a) v spojení s článkom 3 ods. 1 podliehajú smernici o nekalých podmienkach len tie zmluvné podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté. V článku 3 ods. 2 sú uvedené určité predpoklady a ustanovenia týkajúce sa dôkazného bremena súvisiaceho s otázkou, či daná zmluvná podmienka nebola individuálne dohodnutá. V odôvodneniach 9 a 11 a v článku 3 ods. 2 sa uvádzajú príklady, na ktoré typy zmluvných podmienok sa to vzťahuje. Spravidla, nie však výhradne, sa to vzťahuje na „štandardné“⁶², štandardizované⁶³ alebo predbežne formulované⁶⁴ zmluvné podmienky, ktoré sa často nachádzajú v časti „Podmienky zmluvy“.

Nie je rozhodujúce, v akej podobe sú podmienky uvedené, napr. v tlačenej podobe, online alebo offline, napísané rukou alebo dokonca v ústnej podobe⁶⁵, akým spôsobom bola zmluva uzatvorená, napr. súkromne alebo v podobe notárskej listiny, v ktorej časti zmluvy sú podmienky uvedené, ani či sa nachádzajú v jednom alebo rôznych dokumentoch. Dôležité je, že prispievajú k vymedzeniu práv a povinností zmluvných strán a že nedošlo k žiadnym individuálnym dojednaniám, ktoré by sa týkali daných konkrétnych podmienok.

To, či došlo k *individuálnym dojednaniám* o konkrétnej zmluvnej podmienke, je skutkovou okolnosťou, ktorú musia posúdiť vnútroštátne súdy. Podľa prvého odseku článku 3 ods. 2 platí, že keď bola zmluvná podmienka navrhnutá „vopred“, napr. v prípade „predbežne formulovanej zmluvy“, podmienka „sa nepovažuje za individuálne dohodnutú“. V treťom pododseku článku 3 ods. 2 sa stanovuje, že keď sa predajca alebo dodávateľ domnieva, že „štandardná podmienka“ bola dohodnutá individuálne, musí o tom tento predajca alebo dodávateľ *podat dôkaz*. Podľa druhého odseku článku 3 ods. 2 platí, že keď boli určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka dohodnuté individuálne, neznamená to, že *ostatné* zmluvné podmienky boli takisto individuálne dohodnuté. Podpis spotrebiteľa na konci zmluvy alebo na potvrdenie jednotlivých doložiek určite nenaznačuje, že zmluvné podmienky boli individuálne dohodnuté.

Súdny dvor môže poskytnúť ďalšie usmernenie k tomuto kritériu a k pojmu „dohoda“⁶⁶.

⁵⁹ Veci C-74/15, *Dumitru Tarcău*, a C-534/15, *Dumitras*.

⁶⁰ Vec C-590/17, *Pouvin Dijoux*. Súdny dvor rozhodol, že pojem „spotrebiteľ“ podľa článku 2 písm. b) smernice zahŕňa zamestnanca podniku a jeho manželku, ktorí s daným podnikom uzatvorili zmluvu o pôžičke vyhradenú hlavne pre zamestnancov daného podniku s cieľom financovať kúpu nehnuteľnosti na súkromné účely. Pojem „predajca alebo dodávateľ“ podľa článku 2 písm. c) tejto smernice zahŕňa podnik, ktorý uzatvoril takúto zmluvu o pôžičke v kontexte svojej profesijnej činnosti, a to aj keď poskytovanie pôžičiek nepredstavuje jeho hlavnú činnosť.

⁶¹ V niektorých členských štátoch (pozri prílohu 2) podliehajú právnym normám týkajúcim sa nekalých zmluvných podmienok aj zmluvné podmienky, ktoré boli individuálne dohodnuté.

⁶² Článok 3 ods. 2.

⁶³ Odôvodnenie 9.

⁶⁴ Článok 3 ods. 2; vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 63.

⁶⁵ Odôvodnenie 11.

⁶⁶ Vec C-452/18, *Ibercaja Banco*, (k 31. máju 2019 prejednávaná).

Keď sa toto oznámenie vzťahuje na „nekalé zmluvné podmienky“ alebo „zmluvné podmienky“, takéto odkazy sa vzťahujú na „individuálne nedohodnuté zmluvné podmienky“, aj keď sa znenie „individuálne nedohodnuté“ neopakuje. Týmto nie je dotknutá skutočnosť, že v niektorých členských štátoch sa ochrana na základe smernice o nekalých podmienkach vzťahuje aj na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky⁶⁷.

1.2.3. Vylúčenie zmluvných podmienok, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia (článok 1 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách)

Podľa článku 1 ods. 2 zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia (kogentné ustanovenia) a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo Únia zmluvnou stranou, nepodliehajú ustanoveniam smernice o nekalých podmienkach. Súdny dvor⁶⁸ zdôraznil, že ako výnimka zo zamýšľanej ochrany spotrebiteľov pred nekalými zmluvnými podmienkami *sa článok 1 ods. 2 musí vykladať užšie:*

„[...] musí vnútroštátny súd zohľadniť skutočnosť, že vzhľadom najmä na cieľ uvedenej smernice, teda ochranu spotrebiteľa proti nekalým podmienkam obsiahnutým v zmluvách, ktoré so spotrebiteľmi uzavreli predajcovia alebo dodávatelia, treba výnimku stanovenú v článku 1 ods. 2 tejto smernice vykladať reštriktívne [...]“⁶⁹.

Aby sa vylúčilo posúdenie podľa smernice o nekalých podmienkach, musí sa preukázať, že zmluvná podmienka odzrkadľuje záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenie.

Na účely článku 1 ods. 2 a v súlade s odôvodnením 13 je ustanovenie *kogentné*, ak

- sa vzťahuje na zmluvné strany bez ohľadu na ich voľbu,
- ale aj ak má dispozitívnu povahu, a preto sa uplatňuje štandardne, t. j. v prípade, že medzi zmluvnými stranami nedošlo k inej dohode⁷⁰.

V týchto veciach je vylúčenie z rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach odôvodnené skutočnosťou, že

„[...] v zásade možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých kategórií zmlúv“⁷¹.

Toto sa uplatňuje aj v prípadoch, keď sa kogentné ustanovenie prijme po uzatvorení zmluvy a zavedie sa ním dojednanie, ktoré nahradí nekalú zmluvnú podmienku⁷².

Zároveň výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 musí byť obmedzená výhradne na otázku, ktorú takéto kogentné právne normy upravujú⁷³. Okrem toho záväzné právne ustanovenia

⁶⁷ Pozri príslušné oznámenia od členských štátov podľa článku 8a uvedené v prílohe 2.

⁶⁸ Citácia z veci C-51/17, *OTP Bank proti Ilyésovej a Kissovi*, bod 54. Rovnaké vyhlásenie možno nájsť napr. vo veciach C-186/16, *Andriaciuc*, bod 31, a C-34/13, *Kušionová*, bod 77.

⁶⁹ Odkaz na vec C-186/16, *Andriaciuc a i.*, bod 31 a v ňom citovaná judikatúra.

⁷⁰ Veci C-266/18, *Aqua Med*, bod 33; C-446/17, *Woonhaven Antwerpen*, bod 25; C-186/16, *Andriaciuc*, bod 29; C-280/13, *Barclays Bank*, body 31 a 42, C-34/13, *Kušionová*, bod 77; C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 26.

⁷¹ Vec C-51/17, *OTP Bank proti Ilyésovej a Kissovi*, bod 53; vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 28. Pozri aj odôvodnenie 13 smernice o nekalých podmienkach.

⁷² Vec C-51/17, *OTP Bank proti Ilyésovej a Kissovi*, body 62 – 64. Takýmto ustanovením však nemožno spotrebiteľov zbaviť práv, ktoré im vyplývajú z neplatnosti zmluvy z dôvodu nekalej povahy určitej zmluvnej podmienky. Pozri oddiel 4.3.2.1 a vec C-118/17, *Dunai*, body 51 – 55.

vnútroštátneho práva, ktoré sa vzťahujú na špecifické skupiny spotrebiteľov, nepredstavujú záväzné právne ustanovenia na účely článku 1 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach, pokiaľ sa na základe určitej zmluvnej podmienky nestanú uplatniteľnými na ďalších spotrebiteľov⁷⁴.

Súdny dvor⁷⁵ objasnil, že výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 sa nevzťahuje na prípady, keď sa vnútroštátnymi právnymi normami dávajú zmluvným stranám rôzne možnosti, napr. na určenie príslušného súdu.

Súdny dvor môže poskytnúť ďalšie usmernenie k článku 1 ods. 2 na základe troch návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré boli v čase prijatia tohto oznámenia⁷⁶ prejednávané.

Na základe článku 1 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach sa okrem toho vylučujú z rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo Únia zmluvnou stranou, a odkazuje sa v ňom konkrétne na medzinárodné dohovory v oblasti dopravy⁷⁷.

1.2.4. Vzájomné prepojenie s ostatnými právnymi predpismi EÚ

Smernica o nekalých podmienkach sa uplatňuje na zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti⁷⁸. Preto sa v závislosti od typu predmetnej zmluvy môžu na danú zmluvu uplatňovať aj ďalšie ustanovenia práva Únie vrátane ďalších právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Ďalšími relevantnými normami, ktoré sa môžu súbežne uplatňovať, by mohli byť horizontálne pravidlá o predzmluvných informáciách a o práve na odstúpenie od zmluvy ustanovené v smernici 2011/83/EÚ⁷⁹ o právach spotrebiteľov alebo o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom ustanovené v smernici 2005/29/ES⁸⁰. Podobne sa okrem smernice o nekalých podmienkach môžu uplatňovať právne normy týkajúce sa konkrétnych typov zmlúv,

⁷³ Vo veci C-51/17, *OTP Bank proti Ilyésovej a Kissovi*, Súdny dvor zistil, že štandardná zmluvná podmienka týkajúca sa kurzového rizika v zmluve o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere denominovanej v cudzej mene nie je vylúčená z rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach, a to aj ak vnútroštátne právo obsahuje záväzné ustanovenia o mechanizme menového prepočtu.

⁷⁴ Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 1 výroku rozsudku: „Článok 1 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa uplatňuje na VOP obsiahnuté v zmluvách uzavretých medzi predávajúcim alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorými sa prebralo ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré sa uplatňuje na inú kategóriu zmlúv, a ktoré nepodliehajú dotknutej vnútroštátnej právnej úprave.“

⁷⁵ Vec C-266/18, *Aqua Med*, body 35 – 38.

⁷⁶ Veci C-125/18, *Gomez del Moral*, C-779/18 *Mikrokasa* a C-81/19, *Banca Transilvania*, k 31. máju 2019 prejednávané.

⁷⁷ Dohovor o zjednotení určitých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu (Montrealský dohovor) dohodnutý v Montreale 28. mája 1999.

Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave (COTIF) z 9. mája 1980, zmenený a doplnený Vilniuským protokolom z 3. júna 1999.

Aténsky dohovor o preprave cestujúcich a ich batožiny po mori z roku 1974, zmenený a doplnený protokolom z roku 2002 (aténsky dohovor).

⁷⁸ Vec C-290/16, *Air Berlin*, bod 44.

⁷⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64 – 88.

⁸⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, Ú. v. EÚ L 149, 11.6.2005, s. 22 – 39.

napr. smernica 2008/48/ES⁸¹ o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, smernica 2008/122/ES⁸² o ochrane spotrebiteľov, pokiaľ ide o určité aspekty zmlúv o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení, o dlhodobom dovolenkovom produkte, o ďalšom predaji a o výmene, smernica 2014/17/EÚ⁸³ o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie, smernica (EÚ) 2015/2302⁸⁴ o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, smernica (EÚ) 2018/1972⁸⁵, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií, nariadenie č. 1008/2008⁸⁶ o leteckých dopravných službách, smernica 2009/72/ES⁸⁷ o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, alebo smernica 2009/73/ES⁸⁸ o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES⁸⁹. Okrem toho sa v prípadoch, ktoré sa týkajú nekalých zmluvných podmienok, môžu uplatňovať právne normy v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach, napr. normy týkajúce sa rozhodného práva⁹⁰ a jurisdikcie⁹¹, ako aj procesné pravidlá, ako sú pravidlá týkajúce sa vecí s nízkou hodnotou sporu⁹² alebo európskeho platobného rozkazu⁹³.

⁸¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, Ú. v. EÚ L 133, 22.5.2008, s. 66 – 92.

⁸² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/122/ES zo 14. januára 2009 o ochrane spotrebiteľov, pokiaľ ide o určité aspekty zmlúv o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení, o dlhodobom dovolenkovom produkte, o ďalšom predaji a o výmene, Ú. v. EÚ L 33, 3.2.2009, s. 10 – 30.

⁸³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2014, s. 34 – 85.

⁸⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2394 z 12. decembra 2017 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za presadzovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa a o zrušení nariadenia (ES) č. 2006/2004, Ú. v. EÚ L 345, 27.12.2017, s. 1 – 26.

⁸⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11. decembra 2018, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií (prepracované znenie) Ú. v. EÚ L 321, 17.12.2018, s. 36 – 214. Vodôvodnení 260 sa stanovuje, že koncoví používatelia by mali byť informovaní okrem iného o všetkých úrovniach kvality služieb, podmienkach akciových ponúk a vypovedania zmlúv, uplatniteľných tarifných plánov a taríf za služby, ktoré podliehajú osobitným cenovým podmienkam.

⁸⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (prepracované znenie) (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ L 293, 31.10.2008, s. 3 – 20.

⁸⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55 – 93.

⁸⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94 – 136.

⁸⁹ Vzťah medzi smernicou o nekalých podmienkach a smernicou 2003/55/ES bol predmetom diskusie vo veci C-92/11, *RWE Vertrieb*, v ktorej Súdny dvor uplatnil obidva akty komplementárnym spôsobom.

⁹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6 – 16.

⁹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1 – 32.

⁹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 1 – 22.

⁹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze, Ú. v. EÚ L 399, 30.12.2006, s. 1 – 32. Otázka vzťahu medzi týmto nariadením a smernicou o nekalých podmienkach bola predložená v spojených veciach C-453/18 a 494/18, *Bondora*, (k 31. máju 2019 prejednávanej).

V niektorých odvetvových aktoch sa výslovne uvádza, že sa uplatňujú bez toho, aby bola dotknutá smernica o nekalých podmienkach. Príkladmi sú smernice 2009/72/ES⁹⁴, smernica 2009/73/ES⁹⁵, smernica 2014/17/EÚ⁹⁶ a smernica (EÚ) 2018/1972⁹⁷.

Na základe článku 1 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach, ktorému je venovaný oddiel 1.2.3, sú zmluvné podmienky, ktoré odzrkadľujú záväzné ustanovenia vrátane ustanovení uvedených v odvetvových právnych predpisoch alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, vylúčené z rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach.

V opačnom prípade, keď boli odvetvové právne predpisy prijaté až po prijatí smernice o nekalých podmienkach, bude treba vziať do úvahy, že takýmito právnymi predpismi možno udeliť výnimku z uplatňovania smernice o nekalých podmienkach, len pokiaľ sa to v nich tak výslovne stanovuje⁹⁸. Za normálnych okolností to tak nebude⁹⁹, takže smernica o nekalých podmienkach sa bude vo všeobecnosti uplatňovať popri odvetvových právnych normách.

Keď sa popri smernici o nekalých podmienkach uplatňujú ďalšie ustanovenia EÚ, vo všeobecnosti sa uprednostní výklad, ktorým sa v najväčšej možnej miere zachová potrebný účinok smernice o nekalých podmienkach a potenciálnych odporujúcich ustanovení. Napr. procesnými pravidlami by sa nemala ohroziť účinnosť ochrany pred nekalými zmluvnými podmienkami podľa smernice o nekalých podmienkach.

Pri posudzovaní transparentnosti a nekalosti zmluvných podmienok podľa smernice o nekalých podmienkach bude možno potrebné zohľadniť ďalšie ustanovenia EÚ. Napr. skutočnosť, že sa predajca alebo dodávateľ uchýlil k nekalým obchodným praktikám v zmysle smernice 2005/29/ES, môže predstavovať jeden z prvkov pri posudzovaní nekalosti individuálnych zmluvných podmienok¹⁰⁰. Zároveň však takéto konštatovanie nemá žiadny priamy účinok na posúdenie platnosti zmluvy z hľadiska článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach¹⁰¹.

⁹⁴ Úvodná časť bodu 1 prílohy k smernici 2009/72/ES znie takto: „Bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy Spoločenstva v oblasti ochrany spotrebiteľa, najmä [...] a smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, opatrenia uvedené v článku 3 majú odberateľom zabezpečiť, aby [...]”.

⁹⁵ Úvodná časť bodu 1 prílohy k smernici 2009/73/ES znie takto: „Bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy Spoločenstva v oblasti ochrany spotrebiteľa, najmä [...] a smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, opatrenia uvedené v článku 3 majú odberateľom zabezpečiť, aby: [...]”.

⁹⁶ Odôvodnenie 50 smernice 2014/17/EÚ obsahuje toto znenie: „[...] Ustanoveniami tejto smernice o vedľajších produktoch a službách (napríklad pokiaľ ide o náklady na otvorenie a vedenie bankového účtu) by nemala byť dotknutá [...] smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách [...]“.

⁹⁷ Odôvodnenie 258 smernice 2018/1972 obsahuje toto znenie: „Okrem tejto smernice platia pre spotrebiteľské transakcie týkajúce sa elektronických komunikačných sietí a služieb požiadavky existujúceho práva Únie o ochrane spotrebiteľa týkajúcich sa zmlúv, a to najmä smernice Rady 93/13/EHS [...]“.

Podobné znenie sa nachádza v odôvodnení 30 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby), Ú. v. ES L 108, 24.4.2002, s. 51 – 77.

⁹⁸ Vec C-290/16, *Air Berlin*, body 45 a 46.

⁹⁹ Vo veci C-290/16, *Air Berlin*, v bode 2 výroku rozsudku a bodoch 45 – 52, Súdny dvor dospel k záveru, že na základe pravidiel týkajúcich sa voľnej tvorby cien, ktorá je ustanovená v článku 22 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1008/2008 o leteckých dopravných službách, sa neudeluje výnimka pre uplatňovanie smernice o nekalých podmienkach v súvislosti so zmluvnými podmienkami týkajúcimi sa tvorby cien.

¹⁰⁰ Vec 453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 2 výroku rozsudku, predposledná veta: „Konštatovanie nekalosti takej obchodnej praktiky predstavuje jeden z prvkov, na ktorých príslušný súd môže podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 založiť svoje posúdenie nekalosti zmluvných podmienok týkajúcich sa nákladov na úver poskytnutý spotrebiteľovi.“

¹⁰¹ Vec 453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 2 výroku rozsudku, posledná veta.

Vzťah medzi odvetvovými právnymi normami a smernicou o nekalých podmienkach s osobitným zreteľom na transparentnosť/požiadavky týkajúce sa predzmluvných informácií¹⁰² alebo povinný obsah zmlúv¹⁰³ sa rozoberá ďalej v oddiele 3.3.2.

1.2.5. Uplatňovanie smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na obchodníkov usadených v tretích krajinách

To, či je smernica o nekalých podmienkach uplatniteľná na zmluvu uzatvorenú medzi spotrebiteľom s trvalým bydliskom v členskom štáte EÚ a obchodníkom alebo podnikateľom¹⁰⁴ z krajiny mimo EÚ alebo EHP, sa určí v zásade podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „Rím I“)¹⁰⁵.

V článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I sa stanovuje, že:

1. Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 7, zmluva uzavretá fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „spotrebiteľ“), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „podnikateľ“), sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že podnikateľ:

a) vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo

b) akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť na túto krajinu alebo niekoľko krajín vrátane tejto krajiny

a zmluva patrí do rozsahu tejto činnosti.

2. Bez ohľadu na odsek 1 si strany môžu v súlade s článkom 3 zvoliť rozhodné právo pre zmluvu, ktorá spĺňa požiadavky odseku 1. Takáto voľba rozhodného práva však nesmie zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchyliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo na základe odseku 1 rozhodným.

Preto kedykoľvek podnikateľ (t. j. obchodník alebo „predajca alebo dodávateľ“) z tretej krajiny vykonáva činnosť v niektorom členskom štáte alebo smeruje svoje činnosti na spotrebiteľov, ktorých obvyklé miesto pobytu je v niektorom členskom štáte, títo spotrebiteľia požívajú ochranu podľa smernice o nekalých podmienkach a právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľa svojho členského štátu. Vzťahuje sa to dokonca aj na prípady, keď si zmluvné strany zvolia právo tretej krajiny za rozhodné právo. V článku 5 nariadenia Rím I sú však uvedené osobitné pravidlá pre zmluvy o preprave.

Navyše v článku 6 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach sa stanovuje:

Členské štáty prijmu potrebné opatrenia na to, aby zabezpečili, že spotrebiteľ nestratí ochranu, zabezpečenú touto smernicou tým, že si vyberie právo nečlenského štátu ako právo uplatniteľné

¹⁰² Napr. články 5 a 6 smernice 2008/48/ES o spotrebiteľskom úvere alebo článok 5 smernice (EÚ) 2015/2302.

¹⁰³ Pozri napr. článok 10 smernice 2008/48/ES o spotrebiteľskom úvere – doplniť ustanovenia – a článok 7 smernice (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách.

¹⁰⁴ Pojem „obchodník“ je použitý vo veľkom počte smerníc EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa („predajca alebo dodávateľ“ podľa smernice o nekalých podmienkach), zatiaľ čo v nariadení Rím I sa používa pojem „podnikateľ“.

¹⁰⁵ Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6 – 16.

na zmluvu, ak táto má úzku súvislosť s územím členských štátov.

Týmto ustanovením sa môže spotrebiteľovi poskytnúť dodatočná ochrana, pretože sa uplatňuje vo všetkých prípadoch, keď sa zvolí právo tretej krajiny, ale keď zároveň existuje úzka väzba s niektorým členským štátom. Podmienky jeho uplatňovania musia byť preto širšie ako podmienky uvedené v článku 6 nariadenia Rím I.

Súdny dvor okrem toho rozhodol¹⁰⁶, že podľa článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zmluvná podmienka, podľa ktorej sa zmluva uzatvorená so spotrebiteľom riadi právom členského štátu, v ktorom je predajca alebo dodávateľ usadený, je nekalá, ak sa v nej jednoznačne neuvádza, že spotrebiteľia sa stále môžu odvolať na kogentné právne normy v oblasti ochrany spotrebiteľa v krajine svojho obvyklého pobytu podľa článku 6 ods. 2 nariadenia Rím I. Bez tejto špecifikácie môže uviesť spotrebiteľa do omylu tým, že u neho vyvolá nesprávny dojem, že na zmluvu sa vzťahuje len zvolený právny poriadok. Rovnaká logika musí platiť, ak sa právo štátu, ktorý nie je členom EÚ, zvolí prostredníctvom zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach¹⁰⁷.

2. Vzťah s vnútroštátnym právom vrátane minimálnej harmonizácie

Článok 8 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

Aby sa zabezpečil maximálny stupeň ochrany spotrebiteľa, členské štáty môžu prijať alebo ponechať v účinnosti najprísnejšie ustanovenia kompatibilné so zmluvou v oblasti, ktorej sa týka táto smernica.

Článok 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách¹⁰⁸

1. Keď členský štát prijme ustanovenia v súlade s článkom 8, informuje Komisiu o tejto skutočnosti, ako aj o akejkoľvek neskoršej zmene, predovšetkým ak uvedené ustanovenia:

- rozširujú hodnotenie neprijateľnosti na jednotlivito dohodnuté zmluvné podmienky alebo na primeranosť ceny či odmeny, alebo*
- obsahujú zoznamy zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za neprijateľné[.]*

2. Komisia zabezpečí, aby informácie uvedené v odseku 1 boli ľahko prístupné spotrebiteľom a obchodníkom, okrem iného na osobitnom webovom sídle.

3. Komisia postúpi informácie uvedené v odseku 1 ostatným členským štátom a Európskemu parlamentu. O uvedených informáciách Komisia konzultuje so zúčastnenými stranami.

Odôvodnenie 17

Keďže pre účely tejto smernice môže mať priložený zoznam podmienok len oznamovaciu hodnotu a keďže z dôvodu minimálneho charakteru dosahu tejto smernice môže byť rozsah týchto podmienok rozšírený alebo reštriktívnejší vo vnútroštátnych právnych predpisoch

¹⁰⁶ Vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, najmä bod 2 výroku rozsudku.

¹⁰⁷ Pozri spoločné stanovisko vnútroštátnych orgánov v rámci siete CPC týkajúce sa ochrany spotrebiteľov na sociálnych sieťach (november 2016), http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-631_sk.htm.

¹⁰⁸ Článok 8a bol pridaný prostredníctvom článku 32 smernice 2011/83/EÚ o právach spotrebiteľov, Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64 – 88.

Smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a vnútroštátne právo sa vzájomne ovplyvňujú rôznymi spôsobmi. Existujú

- ustanovenia, ktorými sa smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách transponuje do vnútroštátneho práva, vrátane tých, ktorými sa rozširuje ich rozsah pôsobnosti alebo stanovujú prísnejšie požiadavky a
- ustanovenia vnútroštátneho práva, či už hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktoré sa týkajú ďalších aspektov, ale ktoré sa musia zohľadniť pri rozhodovaní súdov vo veciach týkajúcich sa nekalých zmluvných podmienok.

2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov

Podľa článku 8 môžu členské štáty zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa než je tá, ktorá sa stanovuje v smernici o nekalých podmienkach¹⁰⁹. V článku 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách¹¹⁰ sa členským štátom ukladá povinnosť oznámiť vnútroštátne právne predpisy, ktoré obsahujú prísnejšie normy alebo ktorými sa rozširuje rozsah pôsobnosti tých vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o nekalých podmienkach¹¹¹.

Členské štáty môžu napríklad uplatňovať vnútroštátne právne normy, ktorými sa transponuje smernica o nekalých podmienkach aj na zmluvné podmienky, ktoré boli jednotlivito dohodnuté¹¹², alebo na vzťahy medzi podnikmi, alebo na transakcie medzi spotrebiteľmi¹¹³.

Môžu ich aj sprísniť, a to najmä uplatňovaním menej prísnejších prahových hodnôt, pokiaľ ide o posudzovanie zmluvnej podmienky ako nekalej. Môžu napríklad prijať „čiernu listinu“ zmluvných podmienok, ktoré sa vždy považujú za nekalé bez toho, aby sa vyžadovalo posúdenie jednotlivých prípadov podľa všeobecného testu nekalosti v článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách¹¹⁴, a/alebo iné druhy sivých listín. Ďalšie informácie o prílohe k smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa nachádzajú v oddiele 3.4.7.

¹⁰⁹ To je potvrdené napríklad v bode 55 veci C-191/15, Verein für Konsumenteninformation/Amazon: „[...] V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že úroveň ochrany spotrebiteľov je v jednotlivých členských štátoch ešte stále rôzna, tak ako to vyplýva z článku 8 smernice 93/13, takže posúdenie podmienky môže byť za rovnakých okolností rôzne, a to podľa rozhodného práva.“ Súdny dvor to potvrdil aj vo veci C-453/10, *Pereničová a Perenič*.

¹¹⁰ Vložený prostredníctvom článku 32 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64 – 88).

¹¹¹ Oznámené vnútroštátne právne normy sa nachádzajú v prílohe 2 a na adrese: <https://ec.europa.eu/info/notifications-under-article-8a-directive-93-13-ec-en>.

¹¹² Výslovne uvedené v článku 8a ods. 1 prvej zarážke.

¹¹³ Posledné dva prípady nie sú výslovne uvedené v článku 8a.

¹¹⁴ V bode 61 veci C-143/13, *Matei a Matei* Súdny dvor potvrdil, že „čierny zoznam“ podmienok, ktoré sa majú považovať za nekalé, je jedným z prísnejších opatrení, ktoré môžu členské štáty prijať alebo ponechať v účinnosti v oblasti, na ktorú sa vzťahuje smernica o nekalých podmienkach, aby sa zabezpečil maximálny stupeň ochrany spotrebiteľa, ktorý je v súlade s právom Únie.

Vo vnútroštátnom práve sa napríklad môže stanoviť aj to, že nedostatočná transparentnosť môže viesť priamo k neplatnosti zmluvných podmienok bez toho, aby bolo potrebné uplatniť posúdenie nekalosti podľa článku 3 ods. 1¹¹⁵.

Súdny dvor¹¹⁶ objasnil aj to, že z dôvodu článku 8 členské štáty nemajú povinnosť požadovať v súlade s článkom 4 ods. 2¹¹⁷, aby sa definícia hlavného predmetu alebo primeranosť ceny a úhrady mohli posudzovať len vtedy, ak príslušné podmienky nie sú zrozumiteľné.

Súdny dvor¹¹⁸ potvrdil, že judikatúra najvyšších vnútroštátnych súdov nespadá do rozsahu pôsobnosti prísnejších vnútroštátnych opatrení podľa článku 8. V prípade, že vnútroštátne najvyššie súdy vypracujú určité kritériá pre posúdenie nekalosti zmluvných podmienok, ktoré budú musieť súdy nižšieho stupňa *de facto* rešpektovať, ak nechcú, aby ich rozhodnutia boli zrušené, alebo ktorými sú súdy nižšieho stupňa dokonca formálne viazané, tieto kritériá sú v zásade zlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach. Kritériá používané najvyššími vnútroštátnymi súdmi však musia byť v súlade s judikatúrou Súdneho dvora a nesmú brániť príslušnému súdu, aby ponúkol spotrebiteľom účinný prostriedok nápravy na ochranu jeho práv alebo aby položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku¹¹⁹.

2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva

Medzi iné vnútroštátne právne normy, ktoré sa môžu uplatňovať na prípady týkajúce sa nekalých zmluvných podmienok, patria všeobecné ustanovenia zmluvného práva, najmä o uzatváraní a platnosti zmlúv, ako aj procesné pravidlá pre konania pred vnútroštátnymi súdmi. Takéto otázky nie sú osobitne upravené v smernici o nekalých podmienkach, ale môžu mať významný vplyv na jej uplatňovanie.

Napríklad zatiaľ čo sa smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vzťahuje na posúdenie individuálnych zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve medzi podnikom a spotrebiteľom, v ako takej sa neupravuje platnosť zmlúv ako celku. Je však možné, že podľa vnútroštátneho zmluvného práva vedie nekalá povaha jednej alebo viacerých zmluvných podmienok k neplatnosti zmluvy v celom jej rozsahu, napríklad ak zmluva nemôže byť vykonaná bez úpravy základných povinností zmluvných strán. O tejto možnosti sa uvažuje v článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a rozoberá sa v oddiele 4.

Okrem toho vo vnútroštátnom práve existujú právne normy, ktorými sa môže upravovať neplatnosť zmluvy ako celku, napríklad ak sa ňou porušuje zákonný zákaz, je úžernícka alebo inak porušuje požiadavky základnej morálky. Okrem toho podľa vnútroštátneho práva môžu mať spotrebiteľia možnosť odstúpiť od zmluvy vzhľadom na to, že ich uzavretie bolo založené na podvodnom alebo agresívnom správaní predajcu alebo dodávateľa, čo môže zodpovedať klamlivým, agresívnym alebo inak nekalým obchodným praktikám v zmysle smernice 2005/29/ES.

Keď sú takéto prípady spojené s prítomnosťou nekalých zmluvných podmienok, takéto vnútroštátne právne normy nebudú zvyčajne dotknuté smernicou o nekalých podmienkach, pokiaľ sa nimi nespochybňuje účinnosť smernice o nekalých podmienkach, a najmä jej článku 6

¹¹⁵ Pozri aj oddiel 4, v ktorom sa opisuje vzťah medzi transparentnosťou a nekalou povahou.

¹¹⁶ Vec C-484/08, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, body 41 – 44.

¹¹⁷ Funkcia článku 4 ods. 2 je ďalej vysvetlená v oddiele 3.1.

¹¹⁸ Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*, bod 69.

¹¹⁹ Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*, body 62 – 71; Vec C-118/17, *Dunai*, body 60 – 64.

ods. 1¹²⁰. Súdny dvor¹²¹ uviedol, že pravidlá o neplatnosti zmlúv sa v zásade musia posudzovať na základe ich vlastnej logiky¹²², a že ak sa vyskytnú súčasne s nekalými zmluvnými podmienkami, takéto právne normy sú prijateľné podľa článku 8 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, pokiaľ vedú k výhodnejším výsledkom pre spotrebiteľov než je minimálna ochrana, ktorá sa požaduje v smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách¹²³.

Treba zdôrazniť, že v rámci svojho rozsahu pôsobnosti právo Únie má prednosť pred vnútroštátnym právom a že vnútroštátne orgány vrátane súdov sú povinné vykladať vnútroštátne právo v čo najväčšej miere v súlade s právom Únie s cieľom zabezpečiť jeho účinnosť. Ako sa vyjadril Súdny dvor¹²⁴,

„[...] [t]reba pripomenúť [...], že vo vnútroštátnom spore vedenom výhradne medzi jednotlivcami musí vnútroštátny súd pri použití ustanovení vnútroštátneho práva prijatých na prebratie povinností stanovených v smernici zohľadniť všetky pravidlá vnútroštátneho práva a vykladať ich v najširšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice, aby dospel k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným smernicou [...]¹²⁵.“

V prípadoch, keď vnútroštátne právo vrátane procesných pravidiel nemožno vykladať v súlade s právom Únie, vnútroštátne súdy ich musia zrušiť a vychádzať priamo z práva Únie¹²⁶. Súdny dvor¹²⁷ potvrdil, že vnútroštátne súdy sú povinné v plnej miere uplatňovať smernicu o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, v prípade potreby z vlastnej iniciatívy odmietnuť uplatniť akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátnych právnych predpisov, a to aj ak bolo prijaté neskôr. Preto nie je potrebné, aby súdy žiadali alebo čakali na predchádzajúce zrušenie tohto ustanovenia legislatívnymi alebo inými ústavnými prostriedkami. Patria sem prípady, keď sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch nestanovuje *ex offio* posudzovanie nekalých

¹²⁰ Článok 6 ods. 1 sa podrobne rozoberá v oddiele 4 a jeho procesné dôsledky v oddiele 5.

¹²¹ Napr. vo veci C-453/10, *Pereničová a Perenič*.

¹²² Pozri vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*, body 46 a 47, *in fine*: „46 Konštatovanie nekalosti obchodnej praxe preto nemá priamy vplyv na otázku, či je zmluva platná s ohľadom na článok 6 ods. 1 smernice 93/13.“

47 [...] Konštatovanie nekalosti takej obchodnej praxe predstavuje jeden z prvkov, na ktorých príslušný súd môže podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 založiť svoje posúdenie nekalosti zmluvných podmienok týkajúcich sa nákladov na úver poskytnutý spotrebiteľovi. Také konštatovanie však nemá priamy vplyv na posúdenie platnosti uzavretej zmluvy o úvere podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13.“

¹²³ Vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 35: „Smernica 93/13 preto nebráni tomu, aby členský štát v súlade s právom Únie prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá umožňuje vyhlásiť za neplatnú ako celok zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá obsahuje jednu alebo viacero nekalých podmienok, pokiaľ sa ukazuje, že to zaisťuje lepšiu ochranu spotrebiteľa.“

¹²⁴ Napr. spojené veci C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, *Unicaja Banco*, bod 38.

¹²⁵ Odkaz na vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 64.

¹²⁶ Vec 106/77, *Simmenthal*, body 21 – 26. Zásady stanovené vo veci *Simmenthal* boli potvrdené napr. vo veci C-689/13, *PFE*, v bodoch 40 a 41:

„40 Vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatniť ustanovenia práva Únie, má povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto noriem, pričom v prípade potreby *ex offio* neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, aj keby bolo prijaté neskôr, bez toho, aby musel žiadať jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom alebo naň čakať [...]“ (odkaz na vec *Simmenthal*, body 21 a 24, a vec C-112/13, A, bod 36).

„41 Akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho právneho poriadku, ako aj legislatívna, administratívna alebo súdna prax, ktoré by mohli oslabiť účinnosť uplatňovania práva Únie tým, že príslušnému vnútroštátnemu súdu, ktorý aplikuje toto právo, nepriznávajú ani vo chvíli tohto uplatnenia právomoc, aby urobil všetko, čo je nevyhnutné na neuplatnenie ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú prekážkou plnej účinnosti noriem Únie, sú totiž nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré sú podstatou práva Únie [...]“ (odkaz na vec *Simmenthal*, bod 22, a vec C-112/13, A, bod 37).

¹²⁷ Vec C-118/17, *Dunai*, bod 61.

zmluvných podmienok alebo sa mu v nich dokonca bráni, pričom v smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa takáto kontrola vyžaduje¹²⁸, alebo keď sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch inak porušuje smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo zásady *rovnocennosti* alebo *účinnosti*¹²⁹.

Členské štáty sú súčasne povinné zmeniť právne normy, ktoré nie sú v súlade so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, a to aj v prípadoch, v ktorých existuje neistota týkajúca sa ich výkladu¹³⁰.

3. Všeobecné posúdenie nekalosti a požiadavky na transparentnosť

3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti

Článok 3 ods. 1 a 3

1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. [...]

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.

Článok 4

1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.

Článok 5

V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne. Keď existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa. Toto pravidlo výkladu neplatí v súvislosti s postupmi stanovenými v článku 7 ods. 2.

Odôvodnenie 16

[...] keďže pri hodnotení dobrej viery sa musí brať ohľad najmä na stabilitu zmluvného

¹²⁸ Vyplyva to z veci C-168/15, *Milena Tomášová*, v ktorej Súdny dvor rozhodol, že za určitých podmienok sú členské štáty povinné nahradiť spotrebiteľom škodu spôsobenú skutočnosťou, že súd rozhodujúci v poslednom stupni neposúdil príslušné zmluvné podmienky *ex officio*, hoci bol povinný tak urobiť v zmysle smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, aj keby vo vnútroštátnompráve v tejto súvislosti neexistovalo výslovne ustanovené pravidlo. Veci C-618/10, *Banco Español de Crédito*, C-49/14 *Finanmadrid*, C-176/17, *Profi Credit Polska*, a C-632/17, *PKO*, sú príkladmi, keď Súdny dvor konštatoval, že od vnútroštátnych súdov sa vyžadovalo, aby posúdili nekalosť zmluvných podmienok *ex officio*, hoci vo vnútroštátnom práve takéto posúdenie nebolo ustanovené. Otázka kontroly nekalosti zmluvných podmienok *ex officio* sa podrobne rozoberá v oddiele 5.

¹²⁹ O vzťahu medzi smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a vnútroštátnych procesných pravidlách sa osobitne hovorí v oddiele 5 ďalej.

¹³⁰ Vo veci C-144/99 *Komisija/Holandsko*, v bode 21, Súdny dvor v spojitosti s transpozíciou smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zdôraznil požiadavku právnej istoty.

postavenia strán bez ohľadu na to, či spotrebiteľ bol stimulovaný k súhlasu s podmienkami a či tovar alebo služby boli predávané na osobitnú objednávku spotrebiteľa; keďže požiadavka dobrej viery môže byť splnená predajcom alebo dodávateľom, keď s inou stranou, ktorej oprávnené záujmy brali do úvahy, zaobchádzajú čestne a rovnocenne;

Odôvodnenie 20

keďže zmluvy by mali byť vypracované zrozumiteľne, mal by mať spotrebiteľ skutočne príležitosť preskúmať všetky podmienky a ak má pochybnosti mal by platiť výklad najpriaznivejší pre spotrebiteľa;

Bod 1 písm. i) prílohy k smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, na ktorú sa odkazuje v článku 3 ods. 3

1. Podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je:

[...]

i) neodvolateľne zaviazať spotrebiteľa k podmienkam, s ktorými sa skutočne nemohol oboznámiť pred uzavretím zmluvy;

j) umožniť predajcovi alebo dodávateľovi jednostranne meniť zmluvné podmienky bez právneho dôvodu, ktorý je uvedený v zmluve;

Článok 3 ods. 1 obsahuje **všeobecné posúdenie**, na základe ktorého sa má posudzovať nekalosť zmluvných podmienok, ktoré používajú predajcovia alebo dodávatelia. Toto všeobecné posúdenie sa musí odrážať v právnych normách členských štátov a ich orgány ho musia uplatňovať v jednotlivých prípadoch pri posudzovaní jednotlivých podmienok.

Okrem všeobecného posúdenia v zmysle článku 3 ods. 1 sa v článku 3 ods. 3 odkazuje na prílohu, ktorá obsahuje orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré *možno* považovať za nekalé¹³¹.

Navyše smernica o nekalých podmienkach obsahuje **požiadavky na transparentnosť** týkajúce sa predajcov alebo dodávateľov, ktorí používajú individuálne nedohodnuté zmluvné podmienky. Tie sú vyjadrené v pravidlách, že zmluvné podmienky musia byť formulované jasne a zrozumiteľne (článok 4 ods. 2 a článok 5 smernice o nekalých podmienkach) a v požiadavke, že spotrebiteľom musí byť poskytnutá reálna možnosť oboznámiť sa so zmluvnými podmienkami pred uzatvorením zmluvy [bod 1 písm. i) prílohy a odôvodnenie 20].

Podľa smernice o nekalých podmienkach majú požiadavky na transparentnosť tri funkcie:

- Podľa článku 5 druhej vety sa zmluvné podmienky, ktoré nie sú formulované jasne a zrozumiteľne, musia vykladať v prospech spotrebiteľa¹³².
- Podľa článku 4 ods. 2 hlavný predmet alebo primeraná cena alebo úhrada, ktoré sú stanovené v zmluve, podliehajú posúdeniu podľa článku 3 ods. 1, len pokiaľ tieto podmienky nie sú jasné a zrozumiteľné¹³³.

¹³¹ Vo veci C-143/13, *Matei a Matei*, v bode 60, Súdny dvor odkazuje na prílohu ako na „sivú listinu“. V transpozícii členských štátov však môžu existovať určité rozdiely v chápaní pojmu „sivá listina“, ktorá môže zahŕňať len orientačný zoznam uvedený v prílohe k smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ale aj právny predpoklad, že uvedené podmienky sú nekalé.

¹³² Tretia veta článku 5 sa však odchyľuje od tejto zásady v súvislosti s kolektívnymi konaniami, ktorých cieľom je predchádzať nepretržitému používaniu zmluvnej podmienky (pozri aj vec C-70/03, Komisia/Španielsko, bod 16).

- Nesplnenie požiadaviek na transparentnosť môže byť jedným z prvkov pri posúdení nekalej povahy danej zmluvnej podmienky¹³⁴ a môže dokonca poukazovať na nekalú povahu¹³⁵.

Súdny dvor poskytol usmernenie tak k požiadavkám na transparentnosť, ktoré predajcovia a dodávatelia musia splniť, ako aj ku kritériám všeobecného posúdenia nekalosti. Podrobnejšie informácie o transparentnosti sa nachádzajú v oddiele 3.3, zatiaľ čo v oddiele 3.4 sa uvádza viac informácií o všeobecnom posúdení nekalosti.

Súdny dvor zároveň opakovane trval na tom¹³⁶, že kým jeho úlohou je poskytnúť usmernenie k výkladu transparentnosti a nekalosti, **je na vnútroštátnych orgánoch, najmä na vnútroštátnych súdoch, aby posúdili transparentnosť a nekalú povahu konkrétnych zmluvných podmienok v súvislosti s konkrétnymi okolnosťami každého prípadu.** Súdny dvor¹³⁷ túto skutočnosť vyjadril takto:

*„42 Hoci Súdny dvor v rámci výkonu svojej právomoci, ktorú mu priznáva článok 234 ES¹³⁸, v bode 22 citovaného rozsudku *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores* urobil výklad všeobecných vlastností, ktoré použil normotvorca Spoločenstva na vymedzenie pojmu nekalej podmienky, nemôže sa však vysloviť k použitiu týchto všeobecných vlastností na osobitnú podmienku, ktorá musí byť preskúmaná v závislosti od okolností, ktoré predmetný prípad charakterizujú (pozri vec *Freiburger Kommunalbauten*, bod 22).*

43 S prihliadnutím na to, čo bolo uvedené, vnútroštátnemu súdu prislúcha posúdiť, či možno zmluvnú podmienku kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice ako nekalú.“

Práve vnútroštátnemu súdu prináleží určiť, či vzhľadom na okolnosti vlastné prejednávanej veci podmienka spĺňa požiadavky dobrej viery, rovnosti a transparentnosti.

To isté platí, aj pokiaľ ide o preskúmanie toho, či sa zmluvná podmienka týka „hlavného predmetu zmluvy“ alebo či sa jej preskúmanie vzťahuje na „primeranú cenu a úhradu“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach¹³⁹.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Súdny dvor¹⁴⁰ zvyčajne zdržal poskytnutia záverečného posúdenia nekalosti konkrétnej zmluvnej podmienky a nechal toto posúdenie na vnútroštátny súd. V niektorých prípadoch však Súdny dvor poskytol v súvislosti s nekalou povahou danej zmluvnej podmienky pomerne jasné indície¹⁴¹.

¹³³ Keď sa však členské štáty rozhodnú netransponovať túto požiadavku, vnútroštátne orgány môžu posúdiť možnú nekalú povahu hlavného predmetu zmluvy alebo ceny alebo odmeny aj vtedy, ak sú príslušné zmluvné podmienky uvedené jasne a zrozumiteľne. Pozri vec C-484/08, *Caja de Ahorros Monte de Piedad de Madrid*, body 40 – 44.

¹³⁴ Vec C-472/10, *Invitel*, bod 1 výroku rozsudku a body 30 – 31; vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 27.

¹³⁵ Vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 2 výroku rozsudku a body 65 – 71.

¹³⁶ Pozri vec C-237/02, *Freiburger Kommunalbauten*.

¹³⁷ Citácia z veci C-243/08, *Pannon GSM*, body 42 a 43. Podobné znenie možno nájsť napr. vo veci C-421/14, *Banco Primus*, v bode 57; vo veci C-415/11, *Aziz*, v bode 66 a v ňom citovanej judikatúre; vo veci C-226/12, *Constructora Principado*, v bode 20; vo veci C-472/10, *Invitel*, v bode 22, a vo veci C-237/02, *Freiburger Kommunalbauten*, v bodoch 23 – 25 a vo výroku rozsudku.

¹³⁸ Zodpovedá článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

¹³⁹ Vec C-186/16, *Andriiciuc*, body 32 a 33.

¹⁴⁰ Vec C-240/98, *Océano Grupo Editorial*, bod 2 výroku rozsudku.

¹⁴¹ Vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 71 a bod 2 výroku rozsudku, Spojené veci C-240/98 až C-244/98, *Océano Grupo Editorial*, body 21 – 24.

Vnútroštátne súdy môžu vypracovať ďalšie konkrétne kritériá pre posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok, pokiaľ budú v súlade s metodikou stanovenou Súdny dvorom¹⁴². Pokiaľ v záujme zaistenia jednotného výkladu práva najvyššie vnútroštátne súdy prijímú záväzné rozhodnutia týkajúce sa podmienok vykonávania smernice o nekalých podmienkach, takými rozhodnutiami nemožno brániť jednotlivým súdom v tom, aby zaistili plný účinok danej smernice a poskytli spotrebiteľom účinný prostriedok nápravy a ani v tom, aby mohli požiadať Súdny dvor o poskytnutie prejudiciálneho rozhodnutia¹⁴³.

Toto oznámenie nemôže obsiahnuť rozsiahlu judikatúru týkajúcu sa posúdenia konkrétnych typov zmluvných podmienok v členských štátoch.

3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)

Zmluvné podmienky týkajúce sa hlavného predmetu zmluvy alebo ceny a úhrady patria do rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach¹⁴⁴. Osobitosťou takýchto zmluvných podmienok je, že podľa minimálnej normy článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach¹⁴⁵ je posúdenie ich nekalosti podľa článku 3 ods. 1 vylúčené¹⁴⁶ alebo obmedzené¹⁴⁷, ak sú formulované jasne a zrozumiteľne alebo, inými slovami, ak takéto podmienky spĺňajú požiadavky na transparentnosť smernice o nekalých podmienkach.

Keďže v článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach sa stanovuje výnimka z uplatňovania posúdenia nekalosti podľa článku 3 ods. 1, dané ustanovenie sa musí vykladať reštriktívne¹⁴⁸. Článok 4 ods. 2 sa takisto musí v celej Európskej únii vykladať jednotne so zreteľom na účel smernice o nekalých podmienkach¹⁴⁹. Je na vnútroštátnych súdoch, aby v jednotlivých prípadoch určili, či sa daná zmluvná podmienka a) vzťahuje na vymedzenie hlavného predmetu zmluvy alebo či by preskúmanie jej nekalosti znamenalo posúdenie primeranosti ceny a úhrady¹⁵⁰ a b) či sú takéto zmluvné podmienky formulované jasne a zrozumiteľne¹⁵¹.

¹⁴² Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*.

¹⁴³ Vec C-118/17, *Dunai*, body 57 – 64 a spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*.

¹⁴⁴ Pozri napr. veci C-348/14, *Bucura*, bod 50, C-484/08 *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, bod 32 a C-76/10, *Pohotovost*, bod 72.

¹⁴⁵ V prípade, že členské štáty netransponovali do svojho vnútroštátneho práva toto obmedzenie, ktoré je obsiahnuté v článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach (pozri prílohu 2 k tomuto oznámeniu), nekalá povaha takýchto podmienok vrátane primeranosti ceny sa môže posúdiť bez ohľadu na prípadný nedostatok transparentnosti. Vo veci C-484/08, *Caja de Ahorros Monte de Piedad* Súdny dvor potvrdil, že takúto transpozíciu do vnútroštátneho práva upravuje článok 8. V bode 1 výroku rozsudku Súdny dvor uviedol: „Článok 4 ods. 2 a článok 8 smernice Rady 93/13/EHS [...] sa musia vykladať v tom zmysle, že *nebránia* takej vnútroštátnej právnej úprave, [...], ktorá umožňuje súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa definície hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a službami či tovarmi poskytnutými v protihodnote na strane druhej, aj keď sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne.“

¹⁴⁶ Vzhľadom na hlavný predmet zmluvy.

¹⁴⁷ Vylúčenie posúdenia primeranosti ceny alebo odmeny.

¹⁴⁸ Vec C-186/16, *Andriciuc*, bod 34; vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 42, a vec C-96/14, *Van Hove*, bod 31. Súdny dvor bol požiadaný o ďalší výklad v tejto záležitosti vo veci C-84/19, *Credit Profi Polska*, (k 31. máju 2019 prejednávaná).

¹⁴⁹ Vec C-143/13, *Matei a Matei*, bod 50.

¹⁵⁰ Vec C-143/13, *Matei a Matei*, bod 53.

¹⁵¹ Vec C-51/17, *OTP Bank a OTP Faktoring*, bod 68; vec C-118/17, *Dunai*, bod 49.

3.2.1. Zmluvné podmienky týkajúce sa vymedzenia hlavného predmetu zmluvy

Súdny dvor uviedol, že zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú „hlavného predmetu zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach, sa musia chápať ako **tie, ktorými sa stanovuje základné plnenie zmluvy, a ako také ju charakterizujú**¹⁵². Naopak, podmienky, ktoré sú len **vedľajšie**, sa nemôžu týkať „hlavného predmetu zmluvy“¹⁵³. Na určenie toho, či podmienka týka „hlavného predmetu zmluvy“, sa musí zohľadniť povaha, všeobecný systém a ustanovenia zmluvy a jej právny kontext a skutkové okolnosti¹⁵⁴.

Súdny dvor¹⁵⁵ vyjadril túto skutočnosť v súvislosti s úvermi poskytnutými v cudzej mene takto:

„37 V prejednávanej veci viaceré skutočnosti zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, naznačujú, že na zmluvnú podmienku, [...], ktorá je súčasťou zmluvy o úvere poskytnutom v cudzej mene uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola predmetom individuálnej dohody a podľa ktorej musí byť úver splatený v tej istej mene, sa vzťahuje pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13.

38 [...] skutočnosť, [...], že úver sa musí splatiť v určitej mene, sa v zásade netýka spôsobu platenia, ktorý je vedľajší, ale samotnej povahy záväzku dlžníka, čím predstavuje základnú zložku zmluvy o úvere.“

Súdny dvor¹⁵⁶ v tejto súvislosti zdôraznil rozdiel medzi zmluvnými podmienkami, v ktorých sa stanovuje, že úver musí byť splatený v tej istej cudzej mene, v akej bol poskytnutý, a zmluvnými podmienkami, podľa ktorých musí byť úver poskytnutý v cudzej mene splatený v národnej mene vzhľadom na kurz pre predaj uplatňovaný bankou¹⁵⁷. Súdny dvor dospel k záveru¹⁵⁸, že zmluvnou podmienkou, ktorá je súčasťou zmluvy o úvere poskytnutom v cudzej mene, podľa ktorej musí byť úver splatený v tej istej mene, v akej bol poskytnutý, sa stanovuje základné plnenie, ktoré danú zmluvu charakterizuje. Preto sa vzťahuje na „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2. V tejto súvislosti nie je relevantné, že je výška úveru sprístupnená spotrebiteľovi v miestnej mene a nie v mene, ktorá je stanovená v zmluve¹⁵⁹. Naopak, Súdny dvor dospel k záveru, že podmienka, ktorou sa vymedzuje mechanizmus menového prepočtu, predstavuje vedľajšie dojednanie¹⁶⁰.

3.2.2. Zmluvné podmienky týkajúce sa ceny a úhrady

Podmienky týkajúce sa ceny a úhrady, t. j. finančné záväzky spotrebiteľa, v **zásade podliehajú posúdeniu nekalosti podľa článku 3 ods. 1**. Podľa článku 4 ods. 2¹⁶¹ však posúdenie nekalosti môže zahŕňať posúdenie *primeranej* ceny a úhrady alebo, ako je vyjadrené v odôvodnení 19, „vzťahu kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb“ len vtedy, keď príslušné podmienky nie sú transparentné. Naopak, nekalosť ostatných aspektov, ktoré sa týkajú ceny alebo odmeny, ako

¹⁵² Vec C-186/16, *Andriuciu*, bod 35; Vec C-484/08, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, bod 34. vec C-96/14, *Van Hove*, bod 33.

¹⁵³ Vec C-186/16, *Andriuciu*, bod 36; vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 50 a vec C-96/14, *Van Hove*, bod 33.

¹⁵⁴ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 50 a 51.

¹⁵⁵ Vec C-186/16, *Andriuciu*, body 37 a 38.

¹⁵⁶ Vec C-186/16, *Andriuciu*, body 39 – 41.

¹⁵⁷ vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*.

¹⁵⁸ Vec C-186/16, *Andriuciu*, bod 41; vec C-119/17, *Lupean*, bod 17.

¹⁵⁹ Vec C-119/17, *Lupean*, body 18 – 21.

¹⁶⁰ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*.

¹⁶¹ Na základe vnútroštátneho práva sa môže poskytnúť súdom možnosť posúdiť primeranosť ceny, aj keď sú takéto podmienky jasné a zrozumiteľné (pozri prílohu 2 k tomuto oznámeniu).

je možnosť alebo mechanizmus jednostrannej zmeny nákladov, sa má posúdiť dokonca aj vtedy, ak sú príslušné podmienky úplne transparentné.

Súdny dvor¹⁶² opísal obmedzenie posúdenia takýto zmluvných podmienok v súvislosti so zmluvou o úvere takto:

„Podmienky týkajúce sa protihodnoty, ktorú dlhuje spotrebiteľ veriteľovi alebo ktorá má vplyv na skutočnú cenu, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť veriteľovi, teda v zásade nepatria do tejto druhej kategórie podmienok, s výnimkou otázky, či je výška protihodnoty alebo cena, ktorá je dohodnutá v zmluve, primeraná službe poskytovanej ako protihodnota veriteľom.“

Súdny dvor¹⁶³ ďalej objasnil, že zmluvné podmienky týkajúce sa zmien nákladov plne podliehajú posúdeniu nekalosti podľa článku 3 ods. 1:

„[...] Takáto výnimka sa však neuplatní na podmienku upravujúcu spôsob zmeny nákladov na služby poskytované spotrebiteľovi.“

Toto je v súlade so skutočnosťou, že v prílohe k smernici o nekalých podmienkach sa stanovujú podmienky, ktoré zmluvné podmienky upravujúce zmeny nákladov musia normálne spĺňať, aby neboli považované za nekalé¹⁶⁴.

Súdny dvor ďalej dospel k záveru, že skutočnosť, že do výpočtu celkovej výšky spotrebiteľského úveru podľa smernice 2008/48/ES by sa mal zahrnúť určitý poplatok, nenaznačuje, že sa na danú zmluvnú podmienku, ktorá poplatok upravuje, vzťahuje článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach¹⁶⁵.

A napokon Súdny dvor vysvetlil, že primeranosť ceny alebo úhrady je z posudzovania nekalej povahy vylúčená len vtedy, ak je v príslušných zmluvných podmienkach stanovená skutočná úhrada za výrobok alebo poskytnutú službu¹⁶⁶. Na základe uvedeného Súdny dvor¹⁶⁷ rozhodol:

„Táto výnimka by sa navyše nemala uplatňovať na podmienky, [...], ktoré sa v súvislosti s výpočtom splátok obmedzujú na určenie výmenného kurzu cudzej meny, na ktorú znie zmluva o úvere, pričom však veriteľ pri uvedenom výpočte neposkytuje nijakú službu výmeny, a teda neobsahujú nijakú „úhradu“, ktorej primeranosť ako protiplnenia za službu poskytnutú veriteľom by sa nemala posudzovať z hľadiska svojej nekalej povahy v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13.“

¹⁶² Napr. vec C-143/13, *Matei a Matei*, bod 56.

¹⁶³ Vec 472/10, *Invitel*, bod 23.

¹⁶⁴ Vo veci 472/10, *Invitel*, v bode 24, Súdny dvor ďalej uviedol: „Čo sa týka zmluvnej podmienky upravujúcej zmenu celkovej ceny za službu poskytovanú spotrebiteľovi, treba poznamenať, že s ohľadom na bod 1 pododseky j) a l), ako aj bod 2 pododseky b) a d) prílohy k smernici sa predovšetkým musí uviesť dôvod alebo spôsob zmeny uvedenej ceny a spotrebiteľ musí mať právo ukončiť zmluvný vzťah.“

¹⁶⁵ Vec C-143/13, *Matei a Matei*, najmä bod 47. Navyše ak poplatok nezodpovedá konkrétnej službe, znamená to, že jeho posúdenie by sa netýkalo primeranosti daného poplatku, bod 70.

¹⁶⁶ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 57 a 58.

¹⁶⁷ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 58, potvrdený napríklad vo veci C-143/13, *Matei a Matei*, bod 70.

3.3. Požiadavky na transparentnosť

3.3.1. Požiadavky na transparentnosť podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

Požiadavky na transparentnosť stanovené v smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách **sa vzťahujú na všetky typy** (individuálne nedohodnutých¹⁶⁸) **zmluvných podmienok**, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach¹⁶⁹.

Súdny dvor vyložil **požiadavku uvedenú v článku 4 ods. 2 a článku 5**, podľa ktorej majú byť zmluvné podmienky jasné a zrozumiteľné, v **širšom zmysle**. V tejto súvislosti Súdny dvor vzal do úvahy, že podľa bodu 1 písm. e) prílohy k smernici o nekalých podmienkach to, že spotrebiteľia nemali skutočnú možnosť oboznámiť sa so zmluvnými podmienkami¹⁷⁰, svedčí o nekalej povahe týchto podmienok.

Hoci mnohým faktorom uvedeným ďalej Súdny dvor nevenuje osobitnú pozornosť, podľa Komisie budú tieto faktory relevantné pri posudzovaní, či sú dané zmluvné podmienky jasné a zrozumiteľné v zmysle smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách:

- či mal spotrebiteľ skutočnú možnosť oboznámiť sa so zmluvnou podmienkou pred uzatvorením zmluvy; patrí sem aj otázka, či mal spotrebiteľ prístup k zmluvným podmienkam a mohol si ich prečítať; ak sa v zmluvných podmienkach odkazuje na nejakú prílohu alebo iný dokument, spotrebiteľ musí mať prístup aj k týmto dokumentom,
- zrozumiteľnosť jednotlivých zmluvných podmienok, najmä ich znenia a použitej terminológie, a ak je to relevantné, aj v spojení s inými zmluvnými podmienkami¹⁷¹. V tejto súvislosti sa musí zohľadniť postavenie alebo hľadisko spotrebiteľov, ktorým sú príslušné zmluvné podmienky určené¹⁷²; patrí sem aj otázka, či sú spotrebiteľia, ktorým sú príslušné zmluvné podmienky určené, dostatočne oboznámení s jazykom, v ktorom sú zmluvné podmienky formulované,
- spôsob, akým sú zmluvné podmienky prezentované. Môže to zahŕňať napríklad tieto aspekty:
 - zrozumiteľnosť vizuálneho znázornenia vrátane veľkosti písma,
 - to, či má zmluva logickú štruktúru a či je dôležitým zmluvným podmienkam venovaná náležitá pozornosť a nie sú skryté medzi ostatnými ustanoveniami,
 - alebo či sa zmluvné podmienky nachádzajú v zmluve alebo kontexte, kde ich možno logicky očakávať, a to aj v spojení s inými súvisiacimi zmluvnými podmienkami atď.

¹⁶⁸ Ak sa vnútroštatná transpozícia nevzťahuje aj na zmluvné podmienky, ktoré boli individuálne dohodnuté (pozri prílohu 2 k oznámeniu).

¹⁶⁹ C-119/17, *Lupean*, bod 23, vec C186//16, *Andriciuc*, bod 43 a tam citovaná judikatúra.

¹⁷⁰ Vodôvodnení 20 sa uvádza aj to, že „spotrebiteľ [by mal mať] skutočne príležitosť preskúmať všetky podmienky“.

¹⁷¹ Vec C-96/14, *Van Hove*, bod 50.

¹⁷² Vec C-96/14, *Van Hove*, bod 48.

Napríklad zmluvné podmienky, ktorých účínok sa dá pochopiť len v súvislosti s inými podmienkami, by nemali byť prezentované tak, aby ich spojený účinok bol nejasný, napr. by nemali byť umiestnené do rôznych častí zmluvy¹⁷³.

Súdny dvor vychádzal z článku 4 ods. 2 a článku 5, príležitostne odkazujúc aj na odôvodnenie 20 a prílohu k smernici o nekalých podmienkach, najmä na bod 1 písm. i) a j), požiadavky na transparentnosť vrátane požiadaviek na informácie, ktoré presahujú rámec už uvedených aspektov. V tejto súvislosti Súdny dvor používa aj pojem „požiadavky na materiálnu transparentnosť“¹⁷⁴. Podľa vyjadrenia Súdneho dvora by transparentnosť zmluvných podmienok „nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska a spotrebiteľ by mal byť schopný posúdiť ekonomické dôsledky“ zmluvných podmienok alebo zmluvy¹⁷⁵:

*„44 Pokiaľ ide o požiadavku transparentnosti zmluvných podmienok, ako vyplýva z článku 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor zdôraznil, že táto požiadavka, uvedená aj v článku 5 tejto smernice, **by nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska**, ale naopak, vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený uvedenou smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok, a teda **transparentnosti, stanovená rovnakou smernicou, sa musí chápať široko [...]**“¹⁷⁶.*

*„45 Požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, sa má preto chápať tak, že stanovuje aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, **aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú [...]**“¹⁷⁷.*

Toto široké chápanie transparentnosti znamená, že predajcovia a dodávatelia musia spotrebiteľom poskytnúť zrozumiteľné informácie o zmluvných podmienkach a ich dôsledkoch pred uzatvorením zmluvy. Súdny dvor opakovane zdôraznil dôležitosť takýchto informácií, aby spotrebiteľia chápali rozsah svojich práv a povinností stanovených zmluvou predtým, ako ňou budú viazaní. Súdny dvor¹⁷⁸ vyhlásil, že

*„[...] z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že **informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch tohto uzavretia zmluvy poskytnuté pred uzavretím zmluvy majú pre spotrebiteľa zásadný význam**. Najmä na základe týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré predajca alebo dodávateľ vopred vypracoval [...]*¹⁷⁹.

¹⁷³ Stanovisko generálneho advokáta Hogana z 15. mája 2019 vo veci C-621/17, *Kiss*, bod 41.

¹⁷⁴ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, body 48 a 49.

¹⁷⁵ Napr. vec C-186/16, *Andriuciu*, body 44 a 45, ktoré sú tu citované. Podobné vyhlásenia možno nájsť napríklad vo veciach C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 71 a 72; C-191/15, *Verein für Konsumentenforchung/Amazon*, bod 68, a C-96/14, *Van Hove*, bod 40, kde sú uvedené ďalšie odkazy.

¹⁷⁶ Odkazy na vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 71 a 72 a C-348/14, *Bucura*, bod 52.

¹⁷⁷ Odkazy na vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 75 a C-96/14, *Van Hove*, bod 50.

¹⁷⁸ Napríklad vo veci C-186/16, *Andriuciu*, bod 48, tu citovaný.

¹⁷⁹ Odkaz na veci C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 44 a C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, bod 50.

Súdny dvor požiadavky ďalej upresnil najmä v súvislosti so zmluvnými podmienkami, ktoré sú kľúčové pre rozsah povinností prijatých spotrebiteľmi, napríklad v súvislosti so zmluvnými podmienkami, ktoré sa týkajú platieb na základe úverových zmlúv. Niektoré rozhodnutia sa týkajú najmä zmlúv o hypotekárnom úvere (vyjadrených) v cudzej mene alebo indexovaných v cudzej mene. Súdny dvor zhrnul normy, ktoré sa očakávajú od predajcov a dodávateľov, takto¹⁸⁰:

*„[...] Vnútroštátnemu súdu, po zohľadnení všetkých okolností súvisiacich s uzatvorením zmluvy, osobitne prináleží overiť, či v dotknutej veci boli **spotrebiteľovi oznámené všetky skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku a umožňovali mu posúdiť najmä celkové náklady jeho úveru.***

Rozhodujúcimi pri tomto posúdení sú jednak otázka, či sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne, takže umožňujú priemernému spotrebiteľovi, t. j. spotrebiteľovi, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, posúdiť takéto náklady,

a jednak okolnosť spojená s tým, či boli v zmluve o úvere poskytnuté informácie, ktoré sú vzhľadom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom tejto zmluvy,

považované za základné [...]”¹⁸¹“

Súdny dvor uplatnil tieto normy napríklad na fungovanie mechanizmov menového prepočtu pri hypotekárnych úveroch indexovaných na cudziu menu¹⁸² a na úroky a poplatky, ktoré sú splatné na základe dohody o spotrebiteľskom úvere vrátane ich prispôsobenia¹⁸³. Súdny dvor ďalej uplatnil tieto normy transparentnosti na okolnosť, že pri úveroch v cudzích menách spotrebiteľia nesú riziko zníženia hodnoty meny, v ktorej dostávajú príjem¹⁸⁴. Takéto zníženie môže totiž ovplyvniť ich schopnosť splácať úver. V takýchto prípadoch Súdny dvor vyžaduje od predajcu alebo dodávateľa, aby upozornil na možné výkyvy výmenného kurzu a na riziká spojené s úvermi v cudzej mene a žiada vnútroštátne súdy, aby overili, či predajca alebo dodávateľ spotrebiteľovi oznámil všetky relevantné informácie, na základe ktorých dokáže posúdiť svoje finančné záväzky¹⁸⁵. Dôležité je aj to, či predajca alebo dodávateľ takéto dôležité informácie primerane zdôraznil.

Súdny dvor ďalej vyhlásil, že vnútroštátne súdy majú pri posudzovaní dodržiavania požiadaviek na transparentnosť *overiť*, či spotrebiteľia dostali požadované informácie¹⁸⁶, pričom majú zohľadniť **reklamné materiály a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere**¹⁸⁷.

Ak z povahy zmluvných podmienok vyplýva, že predajcovia alebo dodávateľia sú povinní poskytnúť spotrebiteľom určité informácie alebo vysvetlenia pred uzatvorením zmluvy, musia

¹⁸⁰ Napríklad vec C-186/16, *Andriciuc*, bod 47, tu citovaný. Rovnakú formuláciu možno nájsť vo veci C-143/13, *Matei a Matei*, bod 74.

¹⁸¹ Odkazy na vec C-348/14, *Bucura*, bod 66.

¹⁸² Napr. vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 73–74.

¹⁸³ Vec C-348/14, *Bucura*, body 45–66.

¹⁸⁴ Vec C-186/16, *Andriciuc*, body 49–51.

¹⁸⁵ Vec C-186/16, *Andriciuc*, bod 50.

¹⁸⁶ Vec C-186/16, *Andriciuc*, bod 43; vec C-119/17, *Lupean*, bod 23.

¹⁸⁷ Vec C-186/16, *Andriciuc*, bod 46; Vec C-143/13, *Matei a Matei*, bod 75. vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 74.

nieť aj bremeno dokazovania, že spotrebiteľom potrebné informácie poskytl, aby sa príslušné zmluvné podmienky mohli považovať za jasné a zrozumiteľné¹⁸⁸.

Napriek tomu, že rozhodnutia o transparentnosti sa často vzťahujú na zmluvné podmienky, ktorými sa vymedzuje hlavný predmet zmluvy alebo úhrada, alebo na zmluvné podmienky, ktoré úzko súvisia s týmito základnými aspektmi zmluvy, požiadavky na transparentnosť podľa článku 5 nie sú obmedzené na druh zmluvných podmienok, na ktorý sa odkazuje v článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach. Transparentnosť vrátane predpovedateľnosti je dôležitý aspekt aj v súvislosti s jednostrannými zmenami zmluvy, najmä zmenami ceny, napríklad v zmluvách o úveroch alebo v dlhodobých zákazkách na dodanie tovaru¹⁸⁹.

Napriek tomu, že všetky zmluvné podmienky majú byť jasné a zrozumiteľné, je pravdepodobné, že rozsah povinností pre predajcov a dodávateľov, ktorý sa týka informácií pred uzavretím zmluvy, vyplývajúci zo smernice o nekalých podmienkach, závisí aj od významu konkrétnej zmluvnej podmienky pre danú transakciu a jej hospodársky vplyv.

Súdny dvor¹⁹⁰ bol požiadaný, aby poskytol usmernenie ku kritériám na transparentnosť, ktoré sa vzťahujú na zahrnutie indexu pre uplatniteľnú úrokovú sadzbu určenú národnou bankou do zmluvy o hypotekárnom úvere.

3.3.2. Požiadavky na transparentnosť vyplývajúce z iných aktov EÚ

Informácie pred uzavretím zmluvy, ktoré majú obchodníci poskytovať spotrebiteľom, či už vo všeobecných prípadoch, alebo v prípade konkrétnych zmlúv, detailne upravujú rôzne akty EÚ. Patrí k nim smernica o nekalých obchodných praktikách¹⁹¹, smernica o právach spotrebiteľov¹⁹², smernica o spotrebiteľských úveroch¹⁹³, smernica o hypotekárnych úveroch¹⁹⁴, smernica o balíku cestovných služieb¹⁹⁵, európsky kódex elektronických komunikácií¹⁹⁶, nariadenie (ES) č. 1008/2008 o leteckých dopravných službách¹⁹⁷ a smernice 2009/72/ES a 2009/73/ES¹⁹⁸ týkajúce sa spoločných pravidiel pre vnútorný trh s elektrinou a zemným

¹⁸⁸ Súdny dvor v tejto otázke v súvislosti so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ešte nerozhodol, ale bol vyzvaný poskytnúť výklad vo veci C-829/18, *Crédit Logement*, (k 31. máju 2019 prejednávanej). Jedným aspektom je to, že spotrebiteľia vedia len ťažko dokázať absenciu takýchto informácií. Okrem toho zo smerníc EÚ o špecifickej povinnosti poskytnúť informácie pred uzavretím zmluvy vyplýva, že takáto povinnosť prináleží obchodníkovi, napr. články 5 a 6 smernice 2011/83/EÚ o právach spotrebiteľov, články 5 a 6 smernice 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, článok 14 smernice 2014/17/EÚ o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie či článok 5 smernice (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách. V niektorých z nich je uzákonená aj zásada, že dôkazné bremeno je v tejto súvislosti na obchodníkovi, napr. článok 6 ods. 9 smernice 2011/83/EÚ a článok 8 smernice (EÚ) 2015/2302.

¹⁸⁹ Vec C-472/10, *Invitel*; vec C-92/11, *RWE Vertrieb*; Vec C-143/13, *Matei a Matei*.

¹⁹⁰ Vec C-125/18, *Gómez del Moral* (k 31. máju 2019 prejednávanej).

¹⁹¹ Smernica 2005/29/ES.

¹⁹² Smernica 2011/83/ES.

¹⁹³ Smernica 2008/48/ES.

¹⁹⁴ Smernica 2014/17/EÚ.

¹⁹⁵ Smernica (EÚ) 2015/2302.

¹⁹⁶ Smernica (EÚ) 2018/1972.

¹⁹⁷ Podľa tohto nariadenia má letecké cestovné alebo letecké sadzby dostupné širokej verejnosti zahŕňať uplatniteľné podmienky. Konečná cena je vždy uvedená a zahŕňa uplatniteľné letecké cestovné alebo leteckú sadzbu vrátane všetkých uplatniteľných daní a platieb, prirážok a poplatkov, ktoré sú nevyhnutné a predpokladajú sa v čase uverejnenia. Okrem toho má byť uvedené aspoň letecké cestovné alebo letecká sadzba, letiskové poplatky a iné poplatky, prirážky alebo platby, napríklad tie, ktoré súvisia s bezpečnosťou či palivom.

¹⁹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55 – 93; Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94 – 136.

plynom. Takéto akty môžu upravovať aj povinný obsah príslušných zmlúv¹⁹⁹ a obsahovať pravidlá o prípustnosti zmien v zmluvách a ich transparentnosti²⁰⁰

Smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie sú dotknuté takéto ustanovenia a dôsledky ich nedodržavania, ktoré sú stanovené v takýchto špecifických aktoch²⁰¹.

Pokiaľ sa uplatňujú konkrétne predzmluvné a zmluvné požiadavky na informácie, musia byť zohľadnené aj ako požiadavky na transparentnosť v zmysle smernice o nekalých podmienkach, a to v každom jednotlivom prípade a s ohľadom na cieľ a rozsah daných aktov.

Napríklad v súvislosti s právnymi predpismi EÚ o spotrebiteľských úveroch²⁰² Súdny dvor zdôraznil, že je dôležité, aby dlžníci poznali všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah ich záväzku²⁰³, a aby sa celkové náklady na úver uvádzali vo forme jednotného matematického vzorca²⁰⁴. Neuvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov, ktoré sa požaduje podľa právnych predpisov EÚ v oblasti spotrebiteľských úverov²⁰⁵, je preto „rozhodujúcim dôkazom“, či je zmluvná podmienka týkajúca sa celkových nákladov na úver formulovaná jasne a zrozumiteľne. Toto platí aj vtedy, ak nie sú poskytnuté nevyhnutné informácie o výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov²⁰⁶. Rovnako to platí, ak je uvedená ročná percentuálna miera nákladov chybná alebo zavádzajúca. Ak informácie o celkových nákladoch na úver, ktoré sa vyžadujú podľa právnych predpisov EÚ v oblasti spotrebiteľských úverov, nie sú poskytnuté, alebo ak je uvedený údaj zavádzajúci, príslušné zmluvné podmienky sa nebudú považovať za jasné a zrozumiteľné.

Pokiaľ ide o zmluvy o hypotekárnych úveroch pre spotrebiteľov, všetky doterajšie rozhodnutia Súdneho dvora sa týkali zmlúv uzavretých pred začatím uplatňovania²⁰⁷ smernice 2014/17/ES o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie. Z tohto dôvodu Súdny dvor zatiaľ nerozhodol o súvislosti medzi osobitnými požiadavkami na

¹⁹⁹ Napr. článok 7 smernice (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách; článok 10 smernice 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere; článok 21 smernice 2002/22/ES a príloha II k nej; články 14 a 15 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 531/2012 z 13. júna 2012 o roamingu vo verejných mobilných komunikačných sieťach v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 172, 30.6.2012, s. 10 – 35); článok 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2120 z 25. novembra 2015, ktorým sa ustanovujú opatrenia týkajúce sa prístupu k otvorenému internetu a ktorým sa mení smernica 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb a nariadenie (EÚ) č. 531/2012 o roamingu vo verejných mobilných komunikačných sieťach v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 310, 26.11.2015, s. 1 – 18); články 102 a 103 smernice (EÚ) 2018/1972 a prílohy, na ktoré sa v nich odkazuje; bod 1 písm. a) prílohy I k smernici 2009/72/ES a bod 1. písm. a) prílohy I k smernici 2009/73/ES.

²⁰⁰ Napr. články 10 a 11 smernice (EÚ) 2015/2302, článok 11 smernice 2008/48/ES, bod 1 písm. b) prílohy I k smernici 2009/72/EHS a bod 1 písm. b) prílohy I k smernici 2009/73/EHS obsahujú pravidlá o prípustnosti zmien v zmluvách a ich transparentnosti.

²⁰¹ Pozri napríklad vec C-76/10 *Pohotovosť*, ktorá sa okrem posúdenia nekalých zmluvných podmienok týkala neposkytnutia informácií o ročnej percentuálnej miere nákladov podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere a sankcií uplatnených v danej veci. Pozri najmä body 74 – 76. Pozri aj vec C-143/13, *Matei a Matei*.

²⁰² Teraz smernica 2008/48/ES, predtým smernica 87/102/EHS.

²⁰³ Veci C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, bod 63 a C-348/14, *Bucura*, bod 57.

²⁰⁴ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, najmä bod 3 výroku rozsudku, ako aj body 63 – 68, v nadväznosti na vec C-76/10, *Pohotovosť*, najmä body 68 – 77.

²⁰⁵ Teraz vyžadované podľa smernice 2008/48/ES. Vo veciach C-448/17, *EOS KSI Slovensko* a C-76/10, *Pohotovosť*, bola smernica 87/102/EHS ešte uplatniteľná na príslušné zmluvy o spotrebiteľských úveroch.

²⁰⁶ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, bod 66 a bod 3 výroku rozsudku. Súdny dvor dospel k záveru, že ak sa uvedie len matematický vzorec na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov a neuvedú sa informácie nevyhnutné na jej výpočet, bude sa to považovať za neposkytnutie ročnej percentuálnej miery nákladov.

²⁰⁷ Podľa článku 43 smernice 2014/17/EÚ sa táto smernica nevzťahuje na zmluvy o úvere existujúce pred 21. marcom 2016.

informácie podľa smernice 2014/17/EÚ a požiadavkami na transparentnosť podľa smernice o nekalých podmienkach. Smernicou 2014/17/EÚ sa stanovujú vysoké normy transparentnosti tým, že sa vyžaduje, aby spotrebiteľia dostali jasné a zrozumiteľné všeobecné informácie o úverových zmluvách prostredníctvom Európskeho štandardizovaného informačného formulára (ďalej len „formulár ESIS“), ako aj výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. V súvislosti s úvermi v cudzej mene sa v článku 23 ods. 6 smernice 2014/17/EÚ vyžaduje, aby veritelia a sprostredkovatelia prostredníctvom formulára ESIS a v zmluve o úvere informovali spotrebiteľa o dostupných možnostiach na obmedzenie rizika výmenného kurzu, ktorému je spotrebiteľ vystavený počas trvania úveru. Ak zmluva o úvere neobsahuje žiadne ustanovenie zamerané na obmedzenie rizika výmenného kurzu, ktorému je spotrebiteľ vystavený, na úroveň fluktuácie výmenného kurzu pod 20 %, vo formulári ESIS sa uvedie názorný príklad vplyvu fluktuácie výmenného kurzu na úrovni 20 %.

Súdny dvor uplatní²⁰⁸ požiadavky na transparentnosť vyplývajúce zo smernice 2003/55/ES²⁰⁹ o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom a zo smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách komplementárnych spôsobom.

To, či predajca alebo dodávateľ splnil odvetvové požiadavky, je dôležitým prvkom pri posudzovaní súladu s požiadavkami na transparentnosť stanovenými v smernici o nekalých podmienkach. Vzhľadom na paralelnú uplatniteľnosť smernice o nekalých podmienkach s odvetvovými právnymi predpismi však súlad s takýmito aktmi automaticky neznamená súlad so všetkými požiadavkami na transparentnosť stanovenými v smernici o nekalých podmienkach. Navyše to, že konkrétny akt neobsahuje osobitné požiadavky na informácie, nevyklučuje informačnú povinnosť stanovenú v smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách týkajúcu sa zmluvných podmienok, ktoré predajcovia alebo dodávatelia môžu pridať z vlastnej iniciatívy.

²⁰⁸ Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*. Pozri najmä bod 2 výroku rozsudku: „Články 3 a 5 smernice 93/13 v spojení s článkom 3 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely posúdenia, či štandardná zmluvná podmienka, ktorou si dodávateľ vyhradí právo meniť poplatky za dodávky plynu, spĺňa alebo nespĺňa požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené v týchto ustanoveniach, má zásadný význam:

– či zmluva transparentným spôsobom uvádza dôvod a spôsob zmeny týchto poplatkov, aby spotrebiteľ mohol na základe jasných a zrozumiteľných kritérií predpokladať prípadné zmeny týchto poplatkov. Nedostatok informácií v tejto súvislosti pred uzavretím zmluvy v zásade nemožno nahradiť len tým, že spotrebiteľia budú v priebehu realizácie zmluvy v dostatočnom predstihu informovaní o zmene poplatkov a o ich práve zmluvu vypovedať, ak s touto zmenou nesúhlasia, a

– či spotrebiteľ môže za konkrétnych podmienok skutočne zrealizovať možnosť výpovede. [...]“.

²⁰⁹ V spojených veciach C-359/11 a C-400/11 *Schulz a Egbringhoff* Súdny dvor rozhodol o požiadavkách na transparentnosť upravujúcich zmluvu o dodávkach elektrickej energie a plynu, na ktorú sa vzťahuje všeobecná zásobovacia povinnosť. Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa určuje obsah spotrebiteľských zmlúv tohto typu a ktorými sa umožňuje upravovať cenu týchto dodávok, ale zároveň sa nimi nezaručuje, že pred zavedením úprav sú zákazníci o dôvodoch a podmienkach úprav, ako aj o ich rozsahu, náležite informovaní, porušujú ustanovenia o transparentnosti smernice 2003/54/ES a smernice 2003/55/ES (nahradené smernicou 2009/72/ES a smernicou 2009/73/ES v tomto poradí). Keďže sa obsah uvedených zmlúv riadil nemeckými právnymi ustanoveniami, ktoré sú kogentné, smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nebola uplatniteľná.

3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

3.4.1. Rámec pre posúdenie podľa článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1

Zmluvné podmienky sa podľa článku 3 ods. 1 považujú za nekalé, ak

- napriek požiadavkám dobrej viery
- spôsobia značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

Napriek tomu, že Súdny dvor zatiaľ nebol vyzvaný, aby vysvetlil vzťah medzi týmito dvoma kritériami, z formulácie článku 3 ods. 1 a odôvodnenia 16 vyplýva, že absencia dôvery (dobrej viery) súvisí so značnou nerovnováhou v právach a povinnostiach, ktorá vzniká na základe zmluvnej podmienky. V odôvodnení 16 sa odkazuje na vyjednávaciu schopnosť zmluvných strán a vysvetľuje sa v ňom, že požiadavka „dobrej viery“ súvisí s tým, či predajca alebo dodávateľ zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne a berie do úvahy jeho oprávnené záujmy. Z tohto hľadiska Súdny dvor²¹⁰ považuje za obzvlášť dôležité zvažovať, či predajca alebo dodávateľ mohol rozumne očakávať, že by spotrebiteľ so zmluvnou podmienkou súhlasil po individuálnom dojednaní:

„Pokiaľ ide o otázku, za akých okolností dôjde k takejto nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – neoficiálny preklad]“, treba konštatovať vzhľadom na šestnásté odôvodnenie smernice 93/13, že vnútroštátny súd má na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní. [...]”²¹¹.

Toto potvrdzuje, že na účely článku 3 ods. 1 je dobrá viera objektívny pojem, ktorý súvisí s otázkou, či je daná zmluvná podmienka svojím obsahom v súlade s spravodlivými a rovnocennými trhovými postupmi, ktoré dostatočne zohľadňujú oprávnené záujmy spotrebiteľa. V tomto zmysle úzko súvisí²¹² s (ne)rovnováhou v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Posúdenie **značnej nerovnováhy** si vyžaduje preskúmanie vplyvu zmluvnej podmienky na práva a povinnosti strán. Ak existujú *dispozitívne normy*, od ktorých sa zmluvná podmienka odchyľuje, tieto normy budú *primárnym kritériom* na posúdenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán²¹³. Ak neexistujú príslušné zákonné ustanovenia, značná nerovnováha sa posúdi na základe *iných referenčných bodov*, napríklad čestných a rovnocenných trhových postupov, alebo na základe porovnania práv a povinností zmluvných strán stanovených konkrétnou zmluvnou podmienkou, pričom sa zohľadní povaha zmluvy a ďalšie súvisiace zmluvné podmienky.

²¹⁰ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 60. Pozri aj vec C-186/16, *Andrić*, bod 57.

²¹¹ Odkaz na vec C-415/11, *Aziz*, bod 69.

²¹² Vo svojich záveroch z 21. marca 2019 vo veci C-34/18, *Ottília Lovasné Tóth*, v bodoch 56 – 62, generálny advokát Hogan dokonca uvádza, že absencia dôvery vôbec nie je samostatným predpokladom pre nekalú povahu zmluvnej podmienky, hoci niektoré vyhlásenia Súdného dvora (napr. vo veci C-186/16, *Andrić*, v bode 56: „[...] vnútroštátnemu súdu prináleží [...], po prvé, posúdiť možné nedodržanie požiadavky dobrej viery, a po druhé, existenciu prípadnej značnej nerovnováhy v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13.“) nemusia byť v súlade s týmto postojom.

²¹³ Pozri oddiel 3.4.2.

Podľa článku 4 ods. 1²¹⁴ sa nekalá povaha zmluvnej podmienky má posudzovať so zreteľom na

- povahu tovaru alebo služieb, na ktoré sa zmluva vzťahuje,
- všetky ostatné podmienky zmluvy alebo podmienky inej zmluvy, na ktorú sa viaže, a
- všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy.

Členské štáty sa môžu od tohto všeobecného posúdenia nekalosti odchyliť len vtedy, ak to bude v prospech spotrebiteľov, t. j. len ak po transpozícii do vnútroštátneho práva bude jednoduchšie zmluvnú podmienku označiť za nekalú²¹⁵.

Orientačný zoznam zmluvných podmienok uvedených v prílohe²¹⁶ k smernici o nekalých podmienkach je kľúčovým prvkom pri posudzovaní, či je daná podmienka nekalá podľa článku 3 ods. 1²¹⁷. Naopak, ak je daná zmluvná podmienka na vnútroštátnej „čiernej listine“, jednotlivé prípady nie je potrebné posudzovať na základe kritérií článku 3 ods. 1. Podobne sa postupuje v tých prípadoch, v ktorých členský štát prijal zoznam zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé.

3.4.2. Relevantnosť zákonných ustanovení a závažnosť nerovnováhy

Pri posudzovaní, či zmluvná podmienka „spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, ku škode spotrebiteľa“, musia vnútroštátne súdy v prvom rade **porovnať príslušnú zmluvnú podmienku so všetkými predpismi vnútroštátneho práva, ktoré by platili, ak by neplatila daná zmluvná podmienka**²¹⁸, t. j. s dispozitívnymi normami. Takéto regulačné modely možno nájsť predovšetkým vo vnútroštátnom zmluvnom práve, napríklad v predpisoch, ktorými sa stanovujú dôsledky zlyhania niektorej strany, pokiaľ ide o plnenie určitých zmluvných záväzkov. Patria sem podmienky, za akých možno udeľovať pokuty, napríklad úroky z omeškania, ako aj ustanovenia o zákonnej úrokovej sadzbe²¹⁹.

Na základe takejto porovnávacej analýzy môže vnútroštátny súd posúdiť, či a do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvnej podmienky nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom zmluvnom práve. Nevýhodnejšie právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvnej podmienky môže vzniknúť napríklad tak, že sa v zmluve obmedzia práva, ktoré by spotrebiteľia inak mohli využívať, alebo sa obmedzí výkon ich práv. Zmluvnou podmienkou možno takisto preniesť na spotrebiteľa dodatočné povinnosti, ktoré nie sú stanovené príslušnými vnútroštátnymi právnymi normami.²²⁰

²¹⁴ Súdny dvor pripomenul toto ustanovenie vnútroštátnym súdom vo viacerých rozhodnutiach, napr. vo veci C-226/12, *Constructora Principado*, v druhej zarážke výroku rozsudku a bode 30; vo veci C-415/11 *Aziz*, v bode 71; vo veci C-243/08, *Pannon GSM*, v bode 39; vo veci C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, v bode 42; vo veci C-421/14, *Banco Primus*, v bode 61; vo veci C-186/16, *Andriiciuc*, v bode 53. Vo veci C-421/14, *Banco Primus*, bod 61 prvá znie takto: „Okrem toho podľa článku 4 ods. 1 uvedenej smernice sa má nekalá povaha zmluvnej podmienky posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v danom čase.“

²¹⁵ Napríklad tam, kde si vnútroštátna transpozícia článku 3 ods. 1 nevyžaduje absenciu dobrej viery alebo si nevyžaduje, aby bola nerovnováha „značná“. Pozri aj oddiel 2.1 o minimálnej harmonizácii.

²¹⁶ Pozri aj oddiel 3.4.7 o úlohe prílohy.

²¹⁷ Vec C-472/10 *Invitel*, body 25 a 26; vec C-243/08 *Pannon GSM*, body 37 a 38; vec C-76/10, *Pohotovost'*, body 56 a 58; vec C-478/99, *Komisija/Švédsko*, bod 22. Oddiel 3.4.7

²¹⁸ Vec C-415/11 *Aziz*, bod 68; vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 21; vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 59; vec C-186/16, *Andriiciuc*, bod 59.

²¹⁹ Posledný uvedený aspekt sa uvádza napríklad vo veci C-415/11, *Aziz*, v bode 74.

²²⁰ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 59; Vec C-415/11 *Aziz*, bod 68; vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 23.

Nerovnováha v právach a povinnostiach ku škode spotrebiteľa je **značná**, ak existuje „dostatočne závažné narušenie právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ [...] nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov“²²¹. Nemusí to nutne znamenať, že zmluvná podmienka musí mať značný hospodársky vplyv vzhľadom na hodnotu transakcie²²². Preto napríklad zmluvná podmienka, ktorou sa na spotrebiteľa prenesie platba dane, ktorú by podľa platných vnútroštátnych právnych predpisov mal znášať predajca alebo dodávateľ, môže vytvoriť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán bez ohľadu na sumu, ktorú bude spotrebiteľ podľa takejto zmluvnej podmienky v konečnom dôsledku povinný zaplatiť²²³.

Účinok zmluvnej podmienky bude závisieť aj od jej dôsledkov v rámci vnútroštátneho právneho poriadku, ktorým sa zmluva riadi, čo znamená, že je možné zohľadniť aj iné právne ustanovenia vrátane procesných pravidiel²²⁴. V tejto súvislosti môže byť relevantné aj to, že spotrebiteľ nedokáže zabrániť ďalšiemu uplatňovaniu daného typu zmluvnej podmienky²²⁵.

Súdny dvor opísal posúdenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán takto²²⁶:

„21 Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že pri otázke, či podmienka spôsobuje „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa, treba predovšetkým zohľadniť právne predpisy uplatňované vo vnútroštátnom práve v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami v tomto zmysle. Na základe takejto porovnávacej analýzy môže vnútroštátny súd posúdiť, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve [...]“²²⁷.

22 Zdá sa tak, že otázka, či taká značná nerovnováha existuje, sa nemôže obmedzovať na kvantitatívne ekonomické posúdenie spočívajúce v porovnaní jednak celkovej hodnoty transakcie, ktorá je predmetom zmluvy, a jednak nákladov, ktoré na základe tejto podmienky znáša spotrebiteľ.

23 Naproti tomu značná nerovnováha môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa.

24 Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že v súlade s článkom 4 ods. 1 smernice nekalá povaha zmluvnej podmienky sa má posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom predmetnej zmluvy, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, ako aj na všetky ostatné podmienky zmluvy [...]“²²⁸. Z toho vyplýva, že v tomto kontexte treba

²²¹ Vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 23 a prvá zarážka výroku rozsudku.

²²² Vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 22 a prvá zarážka výroku rozsudku.

²²³ Vec C-226/12, *Constructora Principado*, bod 26.

²²⁴ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 61, druhá veta: „[...]“, musia byť tiež posúdené dôsledky, ktoré môže mať táto podmienka v rámci práva uplatniteľného na zmluvy, čo implikuje preskúmanie vnútroštátneho právneho systému.“ Pozri aj vec C-415/11, *Aziz*, bod 71 a citované judikatúry. Vec C-237/02, *Freiburger Kommunalbauten*, bod 21 a uznesenie vo veci C-76/10, *Pohotovost*, bod 59.

²²⁵ Vec C-421/14, *Banco Primus*, prvá zarážka bodu 3 výroku rozsudku a bod 59. Vec C-415/11, *Aziz*, body 68 a 73.

²²⁶ Vec C-226/12, *Constructora Principado*, body 21 – 24.

²²⁷ Odkaz na vec C-415/11, *Aziz*, bod 68.

²²⁸ Odkaz na vec C-472/11, *Banif Plus Bank*, bod 40.

tiež posúdiť dôsledky, ktoré táto podmienka môže mať v rámci práva uplatniteľného na takú zmluvu, čo v sebe zahŕňa preskúmanie vnútroštátneho právneho systému [...]”²²⁹.

Ak sú zmluvné dohody v rozpore so zákonným ustanovením vnútroštátneho zmluvného práva alebo zmluvného práva EÚ, od ktorého sa strany nesmú v zmluve odchýliť, takéto zmluvné dohody sa stanú neplatnými už len na základe takýchto ustanovení. Zmluvné podmienky, ktoré predstavujú odchýlku od takýchto ustanovení, pričom nie sú individuálne dohodnuté, pravdepodobne porušujú aj článok 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

3.4.3. Sankcie alebo dôsledky nedodržania zmluvných záväzkov zo strany spotrebiteľa

Aby nedošlo k značnej nerovnováhe ku škode spotrebiteľa, sankcie alebo dôsledky súvisiace s nedodržaním zmluvných záväzkov zo strany spotrebiteľa sa musia **upraviť v závislosti od dôležitosti záväzku spotrebiteľa a závažnosti jeho nedodržania**²³⁰. Inými slovami musia byť primerané²³¹. Toto posúdenie musí zahŕňať otázku, či zmluvná podmienka predstavuje odchýlku od zákonných ustanovení, ktoré by platili v prípade absencie zmluvnej podmienky v danej otázke, a ak zmluvná podmienka vedie ku konkrétnemu postupu, aj procesné prostriedky, ktoré má spotrebiteľ k dispozícii²³².

Súdny dvor²³³ predložil relevantné kritériá k doložkám v hypotekárnych úverových zmluvách týkajúcich sa takzvaného „urýchleného“ alebo predčasného splatenia, ktoré umožňujú veriteľovi začať konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou takto:

„[...] Článok 3 ods. 1 a 3 smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ako aj bod 1 písm. e) a g) a bod 2 písm. a) prílohy tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely posúdenia nekalkej povahy podmienky predčasnej splatnosti hypotekárneho úveru, zvláštny význam má najmä:

- či právo predajcu alebo dodávateľa jednostranne vypovedať zmluvu závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná,*
- či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné vo vzťahu k obdobiu splácania úveru a jeho výške,*
- či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami a tým spotrebiteľovi z hľadiska dostupných procesných prostriedkov sťažuje prístup k spravodlivosti a výkonu práva na obranu a*
- či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.*

Vnútroštátnemu súdu prislúcha uskutočniť toto posúdenie na základe všetkých okolností

²²⁹ Odkaz na vec C-415/11, *Aziz*, bod 71.

²³⁰ Napr. vec C-415/11, *Aziz*, bod 73; Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 66.

²³¹ Toto je obsiahnuté aj v bode 1 písm. e) prílohy k smernici o nekalých podmienkach: „požadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu;“.

²³² Vec C-415/11, *Aziz*, body 73 a 74; Spojené veci C 537/12 a C 116/13, *Banco Popular Español a Banco de Valencia*, body 70 a 71, Pokiaľ ide o súlad procesných pravidiel so smernicou o nekalých podmienkach, pozri oddiel 6.

²³³ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 66, spojené veci C-537/12 a C-116/13, *Banco Popular Español Banco de Valencia*, bod 71, na základe veci C-415/11, *Aziz*, body 73 a 75.

vlastných sporu, ktorý mu bol predložený.“

Pokiaľ ide o úroky z omeškania, Súdny dvor²³⁴ vysvetlil toto posúdenie takto:

„[...] , pokiaľ ide o stanovenie úrokov z omeškania, treba uviesť, že z hľadiska bodu 1 písm. e) prílohy smernice v spojení s ustanoveniami článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice musí vnútroštátny súd najmä preveriť, [...], po prvé aké právne predpisy sa uplatnia na vzťah medzi zmluvnými stranami v prípade, keď v spornej zmluve alebo v iných zmluvách tohto typu uzavretých so spotrebiteľmi nebolo v tejto súvislosti nič dohodnuté, a po druhé musí preveriť stanovenú výšku sadzby úrokov z omeškania v porovnaní so zákonnou sadzbou úrokov s cieľom overiť, či je vhodná na zabezpečenie dosiahnutia cieľov, ktoré sleduje v dotknutom členskom štáte a nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na ich dosiahnutie.“

Vo vzťahu k primeranosti²³⁵ a tým pádom nespravodlivosti sankcií stanovených v zmluvných podmienkach Súdny dvor ďalej upresnil²³⁶, že je nutné posúdiť *kumulatívne účinky* všetkých doložiek o pokute v predmetnej zmluve bez ohľadu na to, či veriteľ trvá na tom, že všetky budú uspokojené v plnej miere.

Ak sú sankcie neprimerané hoci len v dôsledku *kumulatívnych účinkov*, za nekalé sa musia považovať aj *všetky* príslušné zmluvné podmienky²³⁷ bez ohľadu na to, či boli uplatnené²³⁸.

3.4.4. Možná nekalá povaha ceny alebo úhrady

Ako sa uvádza vyššie²³⁹, podľa minimálnej normy smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa primeranosť ceny alebo úhrady posúdi podľa článku 3 ods. 1 len vtedy, ak zmluvné podmienky, v ktorých sa určuje uplatniteľná cena alebo úhrada, nie sú uvedené jasne a zrozumiteľne. V prípade ich posudzovania podľa článku 3 ods. 1, ak príslušné vnútroštátne právo neobsahuje dispozitívne normy, bude potrebné pri porovnaní protihodnoty, ktorú má zaplatiť spotrebiteľ, a hodnoty konkrétneho tovaru alebo služby zohľadniť napríklad trhové postupy bežné v čase uzatvorenia zmluvy²⁴⁰. Napríklad v otázke možnej nekalej povahy bežnej úrokovej sadzby stanovenej v zmluve o úvere Súdny dvor rozhodol²⁴¹, že

„ak sa vnútroštátny súd domnieva, že zmluvná podmienka týkajúca sa spôsobu výpočtu bežných úrokov, [...], nie je spísaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice, je jeho úlohou preskúmať, či je táto doložka nekalá v zmysle článku 3 ods. 1 uvedenej smernice. V rámci tohto preskúmania je najmä úlohou tohto súdu porovnať spôsob výpočtu sadzby bežných úrokov stanovený touto podmienkou a skutočnú výšku tejto sadzby, ktorá z neho vyplýva, s bežne používanými spôsobmi výpočtu a zákonnou úrokovou sadzbou, ako aj s úrokovými sadzbami uplatňovanými na trhu v čase uzavretia zmluvy dotknutej vo veci samej

²³⁴ Vec C-415/11, *Aziz*, bod 74.

²³⁵ Bod 1 písm. e) prílohy o nekalých podmienkach.

²³⁶ Vec C-377/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 101.

²³⁷ Vec C-377/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 101.

²³⁸ Pozri aj oddiel 4.3.3 a vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 4 výroku rozsudku a bod 73. Návrh na začatie prejudiciálneho konania (vec C-750/18, *A, B/C* – k 31. máju 2019 prejednávaný), v ktorom bol Súdny dvor vyzvaný, aby poskytol usmernenie k otázke, či kumulatívne účinky môžu byť obmedzené na sankcie týkajúce sa rovnakého neplnenia zmluvných záväzkov, bol stiahnutý.

²³⁹ Oddiel 3.1 a 3.2.2. Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*.

²⁴⁰ Vráťane prípadov, keď kolísanie mien môže viesť k nerovnováhe v právach a povinnostiach strán zvýšeným zaťažovaním spotrebiteľa, vec C-186/16, *Andriuc*, body 52–58.

²⁴¹ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 67, druhá zarážka.

*pre úvery v rovnocennej výške a trvaní, ako vyplýva zo skúmanej zmluvy o úvere;*²⁴²

So zreteľom na „požiadavku dobrej viery“ v článku 3 ods. 1 sa Komisia domnieva, že na účely tohto posúdenia možno zväžiť len spravodlivé a rovnocenné trhové postupy.

3.4.5 Okolnosti v čase uzatvorenia zmluvy

Podľa článku 4 ods. 1 nekalosť zmluvných podmienok, t. j. značná nerovnováha vzhľadom na požiadavku dobrej viery, sa hodnotí so zreteľom na povahu zmluvy, na ostatné zmluvné podmienky a ďalšie príslušné zmluvy, ako aj na „všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy“. Posledný uvedený aspekt nezahŕňa okolnosti, ktoré sa prejavujú pri výkone zmluvy. Okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy však musia zahŕňať všetky okolnosti, o ktorých mohol predajca alebo dodávateľ vedieť, alebo o nich mohol dôvodne vedieť, a ktoré mohli ovplyvniť budúci výkon zmluvy²⁴².

Príkladom takých okolností je riziko výkyvov výmenného kurzu súvisiace s podpísaním úveru v cudzej mene, ktoré sa môže prejaviť až pri výkone zmluvy. V takýchto prípadoch vnútroštátne súdy posúdia, so zreteľom na odborné znalosti a vedomosti veriteľa, či je spotrebiteľ vystavený riziku výmenného kurzu v súlade s požiadavkami dobrej viery, t. j. či ide o spravodlivý a rovnocenný postup a či sa tým nespôsobuje značná nerovnováha v zmysle článku 3 ods. 1²⁴³.

Ak sa zmluvné podmienky doplnili alebo zmenili, pri posudzovaní nových zmluvných podmienok sa zohľadnia okolnosti, ktoré existovali v čase doplnenia alebo zmeny²⁴⁴.

Značná nerovnováha sa posúdi so zreteľom na obsah zmluvnej podmienky a *bez ohľadu na to, ako sa zmluvná podmienka uplatňuje v praxi*²⁴⁵. Napríklad, ak zmluvná podmienka umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi požadovať okamžité úplné splatenie úveru v prípade, že spotrebiteľ nezaplatí určitý počet mesačných splátok, nekalá povaha sa posúdi na základe počtu nezaplatených mesačných splátok stanovených v zmluve. Nesmie sa posúdiť na základe počtu mesačných splátok, ktoré spotrebiteľ reálne nezaplatil pred tým, ako sa predajca alebo dodávateľ odvolal na príslušnú zmluvnú podmienku²⁴⁶.

3.4.6. Relevantnosť nedostatočnej transparentnosti pre nekalú povahu zmluvných podmienok

Podľa článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nedostatočná transparentnosť nevedie automaticky k nekalej povahe danej zmluvnej podmienky²⁴⁷. Znamená to, že aj po konštatovaní, že zmluvná podmienka podľa článku 4 ods. 2²⁴⁸ „nie je zrozumiteľná“, sa nekalá povaha tejto zmluvnej podmienky za bežných okolností posúdi podľa kritérií článku 3 ods. 1²⁴⁹. Naopak, nedostatočná transparentnosť nie je

²⁴² Vec C-186/16, *Andriiciuc*, bod 54.

²⁴³ Vec C-186/16, *Andriiciuc*, body 55 a 56.

²⁴⁴ Súdny dvor bol vyzvaný, aby poskytol výklad vo veci C-452/18, *Ibercaja Banco* (k 31. máju 2019 prejednávaná) týkajúcej sa novácie zmluvy o úvere.

²⁴⁵ Vec C-602/13, *BBVA*, bod 50.

²⁴⁶ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 4 výroku rozsudku a bod 73.

²⁴⁷ Napriek tomu v súlade so zásadou minimálnej harmonizácie môže mať nedostatočná transparentnosť na základe vnútroštátneho práva takýto okamžitý dôsledok. Pozri oddiel 2 o súvislostiach medzi smernicou o nekalých podmienkach a vnútroštátnym právom, ako aj § 307 ods. 1 nemeckého občianskeho zákonníka (ďalej len „BGB“).

²⁴⁸ Pozri oddiel 3.2.1.

²⁴⁹ Toto je implicitne alebo explicitne potvrdené vo viacerých rozhodnutiach, napríklad vo veci C-421/14, *Banco Primus*, v bodoch 62 – 67, najmä v bode 64 a v druhej zarážke bodu 67, vo veci C-119/17, *Lupean*, v bodoch 22 – 31 a vo veci C-118/17, *Dunai*, v bode 49.

nevyhnutným prvkom pri posudzovaní nekalej povahy podľa článku 3 ods. 1²⁵⁰, čiže aj zmluvné podmienky, ktoré sú dokonale transparentné, môžu byť nekalé podľa článku 3 ods. 1 vzhľadom na ich nevyvážený obsah²⁵¹.

Ak však zmluvné podmienky nie sú zrozumiteľné, t. j. ak predajcovia alebo dodávatelia nedodržiavajú požiadavky na transparentnosť, táto okolnosť môže prispieť k tomu, že zmluvná podmienka sa bude považovať za nekalú podľa článku 3 ods. 1, alebo môže byť nekalosť preukazovať. V bode 1 písm. i) prílohy sa vo všeobecnosti a s osobitným zreteľom na jednostranné zmeny zmluvných podmienok potvrdzuje, že nedostatočná transparentnosť môže byť rozhodujúca pre určenie nekalej povahy zmluvných podmienok.

Viacero rozsudkov sa zaoberá nedostatočnou transparentnosťou ako dôležitým prvkom pri posudzovaní nekalej povahy aspoň konkrétnych typov zmluvných podmienok²⁵², alebo spoločne odkazujú na nedostatočnú transparentnosť a nekalú povahu zmluvných podmienok²⁵³.

Súdny dvor zdôraznil, že pre prijateľnosť zmluvných podmienok je dôležitá transparentnosť, napríklad pri doložkách, ktoré umožňujú predajcovi alebo dodávateľovi meniť v dlhodobých zmluvách sadzby, ktoré platia spotrebiteľia²⁵⁴, pri zmluvných podmienkach, v ktorých sa

²⁵⁰ Nedostatočná transparentnosť sa v článku 3 ods. 1 neuvádza ako podmienka. Toto sa líši len pri zmluvných podmienkach, v ktorých sa vymedzuje hlavný predmet úpravy alebo ktorých posúdenie by si vyžadovalo preskúmanie primeranosti ceny alebo úhrady.

²⁵¹ Potvrdené vo veci C-342/13, *Katalin Sebestyén*, bod 34: „Aj keby sa však pripustilo, že všeobecné informácie, ktoré spotrebiteľ dostal pred podpisom zmluvy, spĺňajú požiadavky jasnosti a transparentnosti podľa článku 5 uvedenej smernice, táto okolnosť sama osebe nemôže vylúčiť nekalý charakter podmienky [...]“

²⁵² Napr. vec C-472/10, *Invitel*, bod 28 a koniec bodu 1 výroku rozsudku: „Vnútroštátnemu súdu, [...], prináleží, aby s ohľadom na článok 3 ods. 1 a 3 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách posúdil nekalú povahu podmienky, ktorá je súčasťou všeobecných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, prostredníctvom ktorej predajca alebo dodávateľ zavádza jednostrannú zmenu nákladov spojených s poskytovanou službou bez toho, aby výslovne opísal spôsob určenia týchto nákladov, a bez toho, aby uviedol oprávnený dôvod tejto zmeny. V rámci tohto posúdenia musí vnútroštátny súd predovšetkým overiť, či s ohľadom na všetky ustanovenia, ktoré sú súčasťou všeobecných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, obsahujúce spornú podmienku, ako aj na vnútroštátnu právnu úpravu stanovujúcu práva a povinnosti, ktoré mohli dopĺňať práva a povinnosti stanovené v predmetných všeobecných zmluvných podmienkach, boli dôvody alebo spôsob zmeny nákladov spojených s poskytovanou službou spresnené jasným a zrozumiteľným spôsobom, a prípadne, či spotrebiteľia majú právo odstúpiť od zmluvy.“

Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 2 výroku rozsudku: „Články 3 a 5 smernice 93/13 v spojení s článkom 3 ods. 3 smernice [...] č. 2003/55/ES [...], sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely posúdenia, či štandardná zmluvná podmienka, ktorou si dodávateľ vyhradí právo meniť poplatky za dodávky plynu, spĺňa alebo nespĺňa požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené v týchto ustanoveniach, má zásadný význam:

– či zmluva transparentným spôsobom uvádza dôvod a spôsob zmeny týchto poplatkov, aby spotrebiteľ mohol na základe jasných a zrozumiteľných kritérií predpokladať prípadné zmeny týchto poplatkov. [...], a

– či spotrebiteľ môže za konkrétnych podmienok skutočne zrealizovať možnosť výpovede.

„Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby vykonal tieto posúdenia v závislosti od všetkých okolností prejednávanej veci vrátane všetkých ustanovení uvedených vo všeobecných obchodných podmienkach spotrebiteľských zmlúv, ktorých súčasťou je sporná zmluvná podmienka.“

²⁵³ Napr. vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 65: „Práve vnútroštátnemu súdu prináleží určiť, či vzhľadom na okolnosti vlastné prejednávanej veci podmienka spĺňa požiadavky dobrej viery, rovnosti a transparentnosti.“ Pozri aj spojené veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria, a Bankia*, bod 50 a vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 40.

Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 47: „Štandardná zmluvná podmienka, ktorá umožňuje takúto jednostrannú zmenu, však musí spĺňať požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené v predmetných smerniciach.“

²⁵⁴ Vec C-472/10, *Invitel*, body 21 – 31; Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, body 40 – 55.

stanovujú základné povinnosti spotrebiteľa v zmluvách o úveroch²⁵⁵, či pri doložkách o voľbe rozhodného práva²⁵⁶.

Súdny dvor výslovne uviedol, že pri doložke o voľbe rozhodného práva, v ktorej sa neberie ohľad na to, že podľa nariadenia Rím I sa spotrebiteľia vždy môžu opierať o výhodnejšie predpisy členského štátu, v ktorom majú pobyt²⁵⁷, takéto vynechanie informácií alebo zavádzajúca povaha zmluvnej podmienky môže svedčiť o jej nekalosti. Súdny dvor²⁵⁸ po pripomenutí kritéria značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach strán vyhlásil, že

„[k]onkrétne môže nekalosť takejto podmienky vyplývať z formulácie, ktorá nespĺňa požiadavku zrozumiteľného vypracovania, stanovenú v článku 5 smernice 93/13. [...]“

Možno preto dospieť k záveru, že v závislosti od obsahu dotknutej zmluvnej podmienky a vzhľadom na účinok nedostatočnej transparentnosti **môže prípadná nekalá povaha zmluvnej podmienky úzko súvisieť s jej nedostatočnou transparentnosťou, prípadne nedostatočnou transparentnosť zmluvnej podmienky môže dokonca svedčiť o jej nekalej povahe.** Toto môže nastať napríklad vtedy, ak spotrebiteľia nerozumejú dôsledkom zmluvnej podmienky alebo sú zavádzaní.

V prípadoch, keď sa spotrebiteľia ocitnú v nevýhodnej pozícii na základe nejasných, skrytých alebo zavádzajúcich zmluvných podmienok, alebo ak im nie je poskytnuté vysvetlenie potrebné na pochopenie dôsledkov zmluvných podmienok, predajca alebo dodávateľ pravdepodobne nezaobchádzal so spotrebiteľom spravodlivo a rovnocenne a nebral ohľad na jeho oprávnené záujmy.

3.4.7. Úloha prílohy, na ktorú sa odkazuje v článku 3 ods. 3 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

Ako sa uvádza v článku 3 ods. 3 smernice o nekalých podmienkach, zoznam v prílohe k smernici obsahuje „len“ orientačný a neúplný zoznam zmluvných podmienok, ktoré možno považovať za nekalé. Súdny dvor to zdôraznil pri viacerých príležitostiach²⁵⁹. Neúplná povaha prílohy a zásada minimálnej harmonizácie podľa článku 8 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách znamenajú, že vo vnútroštátnom práve sa tento zoznam môže rozšíriť alebo sa môžu použiť doložky, ktorými sa zavedú prísnejšie normy²⁶⁰.

Keďže je zoznam len orientačný, zmluvné podmienky v ňom obsiahnuté by sa nemali automaticky považovať za nekalé. Znamená to, že ich nekalá povaha sa musí ešte posúdiť na základe všeobecných kritérií vymedzených v článku 3 ods. 1 a článku 4 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách²⁶¹. Súdny dvor upresnil, že zmluvné podmienky

²⁵⁵ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, vec C-348/14 *Bucura*, vec C-186/16 *Andriciuc a vec C-119/17 Lupean*, body 22 – 31.

²⁵⁶ Vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*.

²⁵⁷ Článok 6 nariadenia Rím I.

²⁵⁸ Vec C-191/15 *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 68, z ktorého výňatok je tu citovaný. V predchádzajúcom bode 67 sa uvádza: „[Z]a týchto okolností vopred formulovaná doložka o voľbe rozhodného práva určujúca právo členského štátu, v ktorom má sídlo podnikateľ, predstavuje nekalú podmienku, len ak zahŕňa určité osobitosti, ktoré sú jej vlastné vzhľadom na jej znenie a kontext a spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán.“

²⁵⁹ Vec C-472/10, *Invitel*, bod 25; vec C-243/08 *Pannon GSM*, body 37 a 38; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 42, a uznesenie vo veci C-76/10, *Pohotovost'*, body 56 a 58.

²⁶⁰ Vec C-478/99, *Komisija/Švédsko*, bod 11.

²⁶¹ Vec C-478/99, *Komisija/Švédsko*, bod 11.

uvedené v prílohe nemusia byť nutne nekalé, a naopak, za nekalé možno považovať aj podmienky, ktoré sa v zozname nenachádzajú²⁶². Príloha je však napriek uvedenému *dôležitým prvkom pri posudzovaní nekalosti zmluvných podmienok*. Ako sa vyjadril Súdny dvor:

„Hoci na základe obsahu predmetnej prílohy automaticky a bez ďalšieho nemožno určiť, že sporná zmluvná podmienka má nekalú povahu, predstavuje podstatný prvok, na ktorom zodpovedný súd môže založiť svoje posúdenie nekalej povahy takejto zmluvnej podmienky.²⁶³“

Ak členský štát²⁶⁴ prijal „čiernu listinu“ zmluvných podmienok, ktoré sa vždy považujú za nekalé²⁶⁵, zmluvné podmienky v takomto zozname sa nemusia posudzovať podľa vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa transponuje článok 3 ods. 1.

V opačnom prípade majú národné orgány povinnosť preskúmať zmluvnú podmienku podľa článku 3 ods. 1, pričom sa riadia prílohou, v ktorej je opísané, čo bežne predstavuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v rozpore s požiadavkami dobrej viery.

Vo svojej judikatúre Súdny dvor odkázal na tieto body prílohy:

- bod 1 písm. e)²⁶⁶: C-76/10, *Pohotovosť*; C-415/11, *Aziz*²⁶⁷; spojené veci C-94/17 a C-96/16, *Banco Santander Escobedo Cortés*, týkajúce sa úrokov z omeškania,
- bod 1 písm. e): C-377/14, *Radlinger Radlingerová*, týkajúcu sa kumulatívneho účinku zmluvných sankcií,
- bod 1 písm. i), j) a l) v súvislosti s bodom 2 písm. b) a d): C-92/11, *RWE Vertrieb*, C-472/10, *Invitel*²⁶⁸, vec C-348/14, *Bucura*²⁶⁹, týkajúce sa doložiek o cenových výkyvoch,
- bod 1 písm. j) a l) v súvislosti s bodom 2 písm. b) a d):
 - vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*²⁷⁰ týkajúcu sa mechanizmu prepočítania výmenného kurzu pre hypotekárny úver v cudzej mene,
 - vec C-143/13, *Matei a Matei*²⁷¹ v súvislosti s jednostrannými zmenami v úrokovej sadzbe,
- bod 1 písm. q)²⁷²:

²⁶² Vec C-237/02, *Freiburger Kommunalbauten*, bod 2; Vec C-478/99, *Komisja/Švédsko*, bod 20. Vo veci C-143/13, *Matei a Matei*, v bode 60, Súdny dvor odkázal na prílohu ako na „čierny zoznam“. Je však možné, že vo vnútroštátnom práve niektorých krajín existujú „čierny zoznamy“ v tom zmysle, že existuje (vyvrátiteľná) právna domnienka, že konkrétne typy zmluvných podmienok sú nekalé.

²⁶³ Vec C-472/10, *Invitel*, prvá časť bodu 26.

²⁶⁴ Pozri prílohu 2 k tomuto oznámeniu.

²⁶⁵ Vec C-143/13, *Matei a Matei*, bod 61.

²⁶⁶ Podmienky, požadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu“.

²⁶⁷ Bod 74.

²⁶⁸ Body 21 – 31.

²⁶⁹ Bod 60.

²⁷⁰ Najmä bod 73.

²⁷¹ Najmä body 59 a 74; Bod 74 znie takto: „Osobitne z článkov 3 a 5 smernice 93/13, ako aj z bodu 1 písm. j) a l), a bodu 2 písm. b) a d) prílohy tejto smernice vyplýva, že v súvislosti so splnením požiadavky transparentnosti má zásadný význam odpoveď na otázku, či úverová zmluva transparentným spôsobom uvádza dôvody a podrobnosti mechanizmu zmeny úrokovej sadzby a vzťah medzi touto podmienkou a ostatnými podmienkami týkajúcimi sa odmeny veriteľa, aby informovaný spotrebiteľ mohol na základe presných a zrozumiteľných kritérií predpokladať hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú.“

- C-240/98, *Océano Grupo Editorial*; C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*; C-243/08, *Pannon GSM*; kde upresnil, že jurisdikčné klauzuly, ktoré ukladajú spotrebiteľovi povinnosť uznať výlučnú právomoc súdu, ktorý by mohol byť od jeho bydliska vzdialený, čo môže sťažiť jeho možnosť dostať sa na súd, sú v zásade zahrnuté v bode 1 písm. q²⁷³; vec C-266/18, *Aqua Med* sa týka zákonných ustanovení o právomociach,
- C-240/08, *Asturcom Telecomunicaciones*; C-342/13, *Katalin Sebestyén* v súvislosti s rozhodcovskými doložkami,
- C-415/11, *Aziz*, bod 75, týkajúci sa doložiek o prepadnutí majetku v zmluvách o hypotekárnych úveroch a ich posúdenia v súvislosti s dostupnými právnymi opravnými prostriedkami.

Prínos prílohy spočíva okrem iného v tom, že s jej pomocou môžu členské štáty nájsť spoločný základ pri koordinácii kontrolných akcií v súvislosti s nekalými zmluvnými podmienkami. Príloha k smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ako aj rôzne typy príloh v rámci vnútroštátnych transpozícií takisto objasňujú predajcom a dodávateľom, aké druhy zmluvných podmienok sú problematické, a môžu pomôcť orgánom na presadzovanie práva presadiť predmetnú smernicu buď formálnym alebo neformálnym spôsobom.

4. Nezáväznosť nekalých zmluvných podmienok (článok 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách)

Článok 6

1. Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok nad'alej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

2. Členské štáty prijmu potrebné opatrenia na to, aby zabezpečili, že spotrebiteľ nestratí ochranu, zabezpečenú touto smernicou tým, že si vyberie právo nečlenského štátu ako právo uplatniteľné na zmluvu, ak táto má úzku súvislosť s územím členských štátov.

Odôvodnenie 21

keďže členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky neuplatňovali v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcu alebo dodávateľa a ak sa napriek tomu také podmienky uplatnia, nemajú viazať spotrebiteľa a nemajú byť záväzné pre spotrebiteľa a zmluva má byť nad'alej záväzná pre zmluvné strany za týchto podmienok, ak jej plnenie môže pokračovať bez neprimeraných ustanovení;

²⁷² „podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je „neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane“.

²⁷³ Vec C-240/98, *Océano Grupo Editorial*, výrok rozsudku a body 22 – 24; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, body 54 – 56; vec C-243/08, *Pannon GSM*, bod 41.

4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam

Súdny dvor²⁷⁴ pravidelne zdôrazňuje ústrednú úlohu článku 6 ods. 1 v systéme ochrany spotrebiteľov podľa smernice o nekalých podmienkach, ktorý

„vychádza [...] z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti[...]“²⁷⁵.

Nezáväzný charakter nekalých zmluvných podmienok podľa článku 6 ods. 1 je **kogentná právna norma**, prostredníctvom ktorej je cieľom smernice odstrániť túto nerovnosť a nastoliť **skutočnú rovnováhu**²⁷⁶ medzi zmluvnými stranami. Ako sa vyjadril Súdny dvor²⁷⁷:

„[...] článok 6 ods. 1 smernice, podľa ktorého nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa, predstavuje kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť.“

Keďže ochrana spotrebiteľov pred nekalými zmluvnými podmienkami podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách je predmetom **verejného záujmu**, Súdny dvor²⁷⁸ opakovane vyhlásil, že článok 6 ods. 1 je **ustanovenie rovnocenné s pravidlami verejného poriadku stanovenými v právnych predpisoch členských štátov**:

„Súdny dvor okrem toho rozhodol, že vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica zabezpečuje, článok 6 uvedenej smernice musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré majú v rámci vnútroštátneho právneho poriadku právnu silu noriem verejného poriadku [...]. Treba vychádzať z toho, že táto kvalifikácia sa vzťahuje na všetky ustanovenia smernice, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa sledovaného uvedeným článkom 6.“

Kogentná alebo imperatívna povaha článku 6 ods. 1 znamená, že toto ustanovenie je záväzné pre všetky strany a orgány a v zásade nie je možné sa od neho odchýliť. Uvedené sa v článku 6 ods. 2 potvrdzuje upresnením, že spotrebiteľia nesmú prísť o svoje práva, ktoré im prináležia podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, a to ani vtedy, ak sa zmluva riadi právom krajiny, ktorá nie je členským štátom, na základe dohody o voľbe rozhodného práva²⁷⁹.

Z imperatívnej povahy článku 6 ods. 1 takisto vyplýva, že **spotrebiteľia sa v zásade tejto ochrany nesmú zriecť**, či už na základe zmluvy²⁸⁰, alebo jednostranným vyhlásením, priamo

²⁷⁴ Napr. vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 40, tu citovaný.

²⁷⁵ odkaz na vec C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 22 a citovanú judikatúru.

²⁷⁶ Veci C-421/14, *Banco Primus*, bod 41; C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 23; spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, body 53 a 55.

²⁷⁷ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 38 s odkazmi na vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 40, a vec C-472/11, *Banif Plus Bank*, bod 20.

²⁷⁸ Napr. spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Naranjo Gutiérrez*, bod 54; vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 44, tu citovaný. **V** uvedenom bode Súdny dvor odkazuje na predchádzajúce rozhodnutia vo veci C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, v bode 52, a vo veci C-76/10, *Pohotovost'*, v bode 50.

²⁷⁹ Pozri oddiel 1.2.5 o obchodníkoch so sídlom v tretích krajinách.

²⁸⁰ Individuálne dohodnutými podmienkami ani zmluvnými podmienkami v zmysle článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

či nepriamo. Toto s určitosťou platí pred urovaním akéhokoľvek sporu týkajúceho sa konkrétnych nárokov v súvislosti s nekalými zmluvnými podmienkami²⁸¹.

Podstatné dôsledky článku 6 ods. 1 sú uvedené v pododdieloch 4.2, 4.3 a 4.4. Procesným zárukám vyplývajúcim z článku 6 ods. 1 sa venuje oddiel 5. Podstatné dôsledky vyplývajúce z nekalých zmluvných podmienok sú platné nezávisle od súdneho konania a bez ohľadu na to, či na nekalú povahu zmluvných podmienok upozornil spotrebiteľ alebo súd *ex offo*.

4.2. Právny účinok nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa“

Nezáväznosť nekalých zmluvných podmienok pre spotrebiteľa sa môže premietnuť do rôznych právnych pojmov na vnútroštátnej úrovni, ak sa tým dosiahne, že ochrana podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zostane zachovaná. Zamýšľaná ochrana sa však najúčinnnejšie dosiahne tak, že nekalé zmluvné podmienky sa vyhlásia za *neplatné*. Súdny dvor²⁸² zdôraznil, že:

„[...] článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvnú podmienku, ktorá bola vyhlásená za nekalú, treba v zásade chápať tak, že nikdy neexistovala, takže nemôže voči spotrebiteľovi vyvolávať účinky. Určenie nekalej povahy tejto podmienky súdnym rozhodnutím v zásade musí viesť k navráteniu právnej a skutkovej situácie spotrebiteľa, v ktorej by sa nachádzal, ak by uvedená podmienka neexistovala.“

Nezáväznosť nekalých zmluvných podmienok vyplýva priamo zo smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a nevyžaduje sa, aby súd alebo iný zodpovedný orgán vopred vyhlásil zmluvnú podmienku za nekalú alebo neplatnú. Takéto vyhlásenia však vo veci nekalej povahy zmluvnej podmienky poskytujú právnu istotu, predovšetkým v takých prípadoch, v ktorých sa názory na nekalú povahu zmluvnej podmienky rôznia.

Nezáväznosť preto nesmie závisieť od toho, či a kedy spotrebiteľ upozornil na nekalú povahu zmluvnej podmienky alebo napadol jej platnosť, ako to potvrdil aj Súdny dvor²⁸³, keď vyhlásil, že

„[...] článok 6 ods. 1 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nekalá zmluvná podmienka nezaväzuje spotrebiteľa a že v tejto súvislosti nie je potrebné, aby spotrebiteľ túto podmienku vopred úspešne napadol.“

Z uvedeného vyplýva, že spotrebiteľom v zásade nemožno brániť, aby predajcu alebo dodávateľa požiadali o odstránenie nekalej podmienky zo zmluvy, aby požiadali vnútroštátny súd o vyhlásenie zmluvnej podmienky za neplatnú, alebo aby namietali proti takým nárokom predajcov alebo dodávateľov, ktoré sú založené na nekalých zmluvných podmienkach, z dôvodu prípadných uplatniteľných premlčacích lehôt²⁸⁴. Uvedené sa vzťahuje aj na právomoc

²⁸¹ Súdny dvor však vysvetlil, že v súdnom konaní, po tom, ako boli spotrebiteľia informovaní o nekalej povahe zmluvných podmienok, môžu sa rozhodnúť túto ochranu nevyužiť (pozri oddiely 4.3.3, ako aj 5.5.1 a 5.5.5). Vo veci C-452/18, *Ibercaja*, (k 31. máju 2019 prejednávanej) Súdny dvor posudzuje zmluvné podmienky obsiahnuté v zmluve o novácii, podľa ktorej sa spotrebiteľ zriekol práva nárokovať si nápravu na základe zmluvných podmienok, ktoré mohli byť nekalé, v súvislosti s „urovaním“ týkajúcim sa dôsledkov nekalých zmluvných podmienok, a môže k tomuto princípu poskytnúť ďalšie usmernenie.

²⁸² Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 61.

²⁸³ Vec C-243/08, *Pannon GSM*, bod 28, tu citovaný.

²⁸⁴ Skutočnosť, že aj spotrebiteľia pri uplatňovaní opravných prostriedkov v prebiehajúcich konaniach vo všeobecnosti podliehajú časovým obmedzeniam alebo že sa na nich môžu vzťahovať primerané premlčacie lehoty,

vnútroštátnych súdov posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy. Súdny dvor²⁸⁵ vyhlásil, že

„[...] ochrana, ktorú spotrebiteľom udeľuje smernica, vylučuje vnútroštátne ustanovenie, ktoré v konaní vznesenom proti spotrebiteľovi zo strany predajcu alebo dodávateľa na základe zmluvy uzatvorenej medzi nimi zakazuje vnútroštátnemu súdu po uplynutí premlčacej lehoty vyhlásiť zmluvnú podmienku za nekalú, či už z vlastnej iniciatívy alebo na základe žaloby vznesenej spotrebiteľom.“

Ak v súvislosti s individuálnym sporom alebo kolektívnou žalobou vnútroštátny súd zistí, že je zmluvná podmienka nekalá, takéto konštatovanie alebo vyhlásenie sa uplatní *ex tunc*. Znamená to, že bude účinné od momentu uzatvorenia zmluvy alebo od momentu, keď sa príslušná zmluvná podmienka do zmluvy doplnila, a *nie ex nunc* od momentu vynesenia rozsudku²⁸⁶.

4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán

V tomto oddiele sa rozoberá zásada, podľa ktorej je nekalé zmluvné podmienky potrebné zrušiť a nemožno ich meniť (pododdiel 4.3.1), ako aj o osobitných okolnostiach, za akých možno v zmluve doplniť medzery spôsobené odstránením nekalých podmienok (pododdiel 4.3.2.).

4.3.1. Zásada: Zrušenie nekalých zmluvných podmienok a zákaz ich meniť

Podľa článku 6 ods. 1 nie sú nekalé zmluvné podmienky pre spotrebiteľov záväzné, ale zvyšná časť zmluvy je pre zmluvné strany naďalej záväzná, „ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“. Súdny dvor²⁸⁷ opakovane zdôraznil, že

„[...] v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13 má vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o nekalej zmluvnej podmienke, len povinnosť túto podmienku neuplatniť, aby voči spotrebiteľovi nevyvolávala záväzné účinky, pričom nemá právomoc meniť obsah tejto podmienky. Táto zmluva musí totiž v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia uvedenej podmienky, pokiaľ je jej ďalšia právna existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva [...]“²⁸⁸.

keď sa budú domáhať vrátenia platieb vykonaných na základe nekalých zmluvných podmienok, je ďalšia otázka; pozri spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, body 69 – 70.

²⁸⁵ Vec C-473/00, *Cofidis*, bod 38. Povinnosti vnútroštátnych súdov posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy (*ex officio*) sa venuje oddiel 5.

²⁸⁶ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, výrok rozsudku a body 73 – 75.

²⁸⁷ Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*, bod 73. Vo veci C-618/10, *Banco Español de Crédito*, Súdny dvor stanovil základné princípy týkajúce sa dôsledkov, ktoré sa majú vyvodiť z nezáväznej povahy nekalých zmluvných podmienok. Potvrdili sa v početných veciach, napr. vo veci C-488/11, *Asbeek Brusse*; vo veci C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*; v spojených veciach C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, *Unicaja Banco y Caixabank*; vo veci C-421/14, *Banco Primus*, v bode 71; spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, body 57 – 61.

²⁸⁸ Odkaz na vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 71 a citovanú judikatúru.

Znamená to, že napríklad v prípade nekalých doložiek o pokutách vnútroštátne súdy nie sú oprávnené splatnú sumu, na ktorú sa vzťahuje zmluvná podmienka, znížiť na prijateľnú úroveň, ale musia jednoducho celú zmluvnú podmienku odstrániť v celosti²⁸⁹.

Zmena nekalých zmluvných podmienok by v skutočnosti znamenala, že predmetné zmluvné podmienky by zostali čiastočne záväzné a že predajcovia alebo dodávatelia by mali z uplatňovania takýchto podmienok určitý prospech. Týmto by sa oslabil účinnosť článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a zanikol by odradzujúci účinok, ktorý sa má dosiahnuť podľa článku 6 ods. 1 predmetnej smernice tým, že sa v ňom nekalé zmluvné podmienky považujú za nezáväzné²⁹⁰. Zánik takéhoto odradzujúceho účinku by bol aj v rozpore s cieľom zabrániť ďalšiemu uplatňovaniu nekalých zmluvných podmienok, ktorý je stanovený v článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách²⁹¹.

Podľa rovnakej logiky je neprípustné aj **čiasťočné vypustenie** nekalej zmluvnej podmienky, keďže vo väčšine prípadov by sa to rovnalo zmene zmluvnej podmienky, a to na základe úpravy jej podstaty²⁹².

Toto sa môže líšiť len v prípadoch, keď zdanlivo jedna „zmluvná podmienka“ v skutočnosti pozostáva z viacerých zmluvných podmienok v zmysle článku 3 ods. 1. Takýto prípad môže nastať najmä vtedy, keď zmluvná podmienka obsahuje dve (alebo viac) podmienok, ktoré možno od seba oddeliť tak, že jednu možno zrušiť, pričom zvyšné podmienky sú naďalej jasné a zrozumiteľné a možno ich posudzovať ako samostatné.

Súdny dvor zatiaľ vydal len niekoľko vyjadrení týkajúcich sa kritérií na určenie toho, čo predstavuje samostatnú zmluvnú podmienku. Rozlišuje napríklad medzi zmluvnými podmienkami, ktoré určujú spotrebiteľovi základnú povinnosť splácať úver v danej mene, a zmluvnými podmienkami, ktoré určujú mechanizmus menového prepočtu²⁹³, a ktoré sú preto vo svojej podstate dve samostatné zmluvné podmienky. To isté sa týka aj zmluvných podmienok, ktoré určujú cenu, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť, a mechanizmu cenových zmien v dlhodobých zmluvných vzťahoch²⁹⁴.

Súdny dvor²⁹⁵ rozlišuje aj medzi zmluvnou podmienkou, ktorá určuje bežnú úrokovú sadzbu pri hypotekárnych úveroch, a zmluvnou podmienkou týkajúcou sa úrokov z omeškania, a to aj

²⁸⁹ Napr. vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 59: „[...] článok 6 ods. 1 smernice nemožno vykladať v tom zmysle, že umožňuje vnútroštátnemu súdu v prípade, keď skonštatuje nekalú povahu zmluvnej pokuty v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, znížiť pokutu uloženú spotrebiteľovi, namiesto povinného neuplatnenia celého predmetného ustanovenia [...]“

²⁹⁰ spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, body 60 – 62.

²⁹¹ Napr. vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 58: „Súdny dvor ďalej uviedol, že tento výklad okrem toho podporuje účel a všeobecná systematika smernice. V tejto súvislosti pripomenul, že vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana priznaná spotrebiteľom, smernicou, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1, sa ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, „ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“. Pokiaľ by bol vnútroštátny súd oprávnený meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takýchto zmluvách, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice, keďže by došlo k oslabeniu odradzujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúci v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia (rozsudok *Banco Español de Crédito*, už citovaný, body 66 až 69).“

²⁹² Súdny dvor to potvrdil v spojených veciach C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, body 55: „V predmetnom prípade jednoduché zrušenie dôvodu splatnosti, pre ktorý sú podmienky, o ktoré ide vo veci samej, nekalé, by v konečnom dôsledku viedlo k zmene obsahu týchto podmienok s dosahom na ich podstatu. Preto nie je možné pripustiť čiastočné zachovanie uvedených podmienok, inak by mohol byť priamo ohrozený odradzujúci účinok, ktorý je pripomenutý v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.“

²⁹³ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, a vec C-186/16, *Andriuciu*, v súvislosti s článkom 4 ods. 2

²⁹⁴ Vec C-472/11, *Invitel*, a vec C-92/11, *RWE Vertrieb*.

²⁹⁵ Spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés*, najmä body 76 a 77.

tedy, ak je táto vymedzená ako navýšenie bežnej úrokovej sadzby. Po tom, ako Súdny dvor rozhodol, že bežný úrok a úrok z omeškania majú veľmi odlišné funkcie, vysvetlil, že

„[...] tieto úvahy sa uplatňujú bez ohľadu na to, akým spôsobom je formulovaná zmluvná podmienka stanovujúca úroky z omeškania a zmluvná podmienka stanovujúca bežné úroky. Konkrétne, tieto úvahy platia nielen, keď je sadzba úrokov z omeškania vymedzená nezávisle od sadzby bežných úrokov v odlišnej podmienke, ale aj keď sú úroky z omeškania vymedzené vo forme navýšenia sadzby bežných úrokov o určitý počet percentuálnych bodov. V tomto poslednom uvedenom prípade, kde nekalá podmienka spočíva v tomto navýšení, smernicou 93/13 sa vyžaduje len zrušenie uvedeného navýšenia.“

V súvislosti s čiastočným vypustením Súdny dvor zatiaľ nerozhodol, či je „doktrína modrej ceruzky“, uplatňovaná napríklad najvyšším súdom Nemeckej spolkovej republiky, kompatibilná so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách²⁹⁶. Podľa tejto doktríny sa rozlišuje medzi neprípustnou zmenou²⁹⁷ zmluvnej podmienky a prípustným vypustením nekalého ustanovenia obsiahnutého v zmluvnej podmienke, ak zvyšný obsah zmluvnej podmienky možno uplatniť bez ďalšieho zásahu. Súdny dvor však rozhodol, že v prípade zmluvnej podmienky v zmluve o hypotekárnom úvere, na základe ktorej môže banka vypovedať celú hypotéku, ak spotrebiteľ nezaplatí jednu mesačnú splátku, záväzok predčasného splatenia *nemožno oddeliť* od podmienky (len) jednej mesačnej splátky *bez toho, aby sa zmenila podstata* týchto podmienok. V takomto prípade doložka preto nebola oddeliteľná.

Stručne povedané,

- pre oddeliteľnosť zmluvných podmienok je dôležitý obsah alebo funkcia konkrétnych ustanovení, a nie spôsob, akým sú v danej zmluvnej podmienke prezentované, a takisto že
- čiastočné vypustenie nie je možné, ak dve časti zmluvy spolu súvisia tak, že odstránenie jednej časti by zmenilo podstatu zvyšnej časti zmluvnej podmienky.

V zmysle článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je v tejto súvislosti vylúčené, že jeden odsek/bod zmluvy obsahuje viac ako jednu zmluvnú podmienku. Naopak, je možné, že dva odseky/body alebo dokonca ustanovenia rôznych dokumentov tvoria z hľadiska ich obsahu jednu zmluvnú podmienku.

Zásada, že vnútroštátne súdy nie sú oprávnené meniť nekalé zmluvné podmienky, platí bez ohľadu na to, či na nekalú povahu upozorní spotrebiteľ alebo sa posudzuje *ex offio*.

Táto zásada však neovplyvňuje právo zmluvných strán v rámci zmluvnej slobody nekalú zmluvnú podmienku zmeniť alebo ju nahradiť novou. Ak je nová zmluvná podmienka podmienkou v zmysle článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, musí sa podľa článkov 3, 4 a 5 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách posudzovať samostatne. Zároveň platí, že zmenou alebo nahradením nekalej zmluvnej podmienky sa v zásade nestrácajú práva spotrebiteľa vyplývajúce z nezáväznosti zmenenej/nahradenej zmluvnej podmienky, akými je napríklad právo nárokovať si vrátenie veci

²⁹⁶ V prípade spojených vecí C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, sa Súdny dvor v tejto otázke nevyjadril priamo, hoci vo veci C-70/17 najvyšší súd Španielska osobitne odkázal na túto doktrínu.

²⁹⁷ Ktorá sa v nemeckej doktríne a judikatúre nazýva aj *geltungserhaltende Reduktion*.

do pôvodného stavu²⁹⁸. Súdny dvor môže tieto otázky objasniť v súvislosti s tzv. zmluvami o novácii²⁹⁹.

Zásada, že nekalé zmluvné podmienky sa majú zo zmluvy jednoducho vylúčiť, pričom zvyšok zmluvy zostane pre zmluvné strany aj naďalej záväzný, nespôsobuje ťažkosti v prípadoch, v ktorých sa zmluva môže vykonávať bez nekalých zmluvných podmienok. Takýmto prípadom môžu byť zmluvné pokuty, napríklad úroky z omeškania³⁰⁰, doložky obmedzujúce zodpovednosť obchodníka za nedovolené konanie, alebo doložky týkajúce sa voľby rozhodného práva, právomocí a rozhodcovské doložky. Komplikovanejšie prípady sú opísané v oddiele 4.3.2.

4.3.2. Výnimka: Vyplnenie medzier v zmluve s cieľom predísť jej zneplatneniu

Podľa článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zmluva naďalej platí len vtedy, „ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.

To, či je ďalšia existencia zmluvy možná bez príslušnej nekalej zmluvnej podmienky, si vyžaduje „posúdenie na základe platného vnútroštátneho práva“³⁰¹. Jeho súčasťou je analýza jednotlivých prípadov s cieľom posúdiť, či zmluvnú podmienku možno zákonne alebo prakticky vykonávať bez nekalej zmluvnej podmienky. Posúdenie sa preto nemôže zakladať na čisto ekonomickom hľadisku. Posúdenie toho, či je ďalšia existencia zmluvnej podmienky možná, musí byť *objektívne*, t. j. nesmie vychádzať zo záujmov len jednej zmluvnej strany³⁰². Znamená to, že by nemalo byť podstatné, či by predajca alebo dodávateľ zmluvu bez nekalej podmienky neuzavrel, alebo či bude zmluva zrušením zmluvnej podmienky menej atraktívna z ekonomického hľadiska.

Zmluva sa nemôže vykonávať, t. j. „nie je možné zachovať jej platnosť“, ak sa odstráni zmluvná podmienka, ktorá vymedzuje jej predmet, alebo zmluvná podmienka, ktorá je potrebná na výpočet úhrady splatnej spotrebiteľom³⁰³. Toto sa vzťahuje napríklad na označenie meny, v ktorej sa uskutočňujú splátky³⁰⁴, alebo na zmluvnú podmienku, ktorá stanovuje výmenný kurz, ktorým sa vypočítavajú splátky úveru vyjadrené v cudzej mene³⁰⁵.

Zároveň je potrebné zohľadniť, že cieľom článku 6 ods. 1 je obnoviť rovnováhu medzi zmluvnými stranami odstránením nekalých podmienok zo zmluvy a zachovaním jej platnosti ako celku, a nie zneplatniť všetky zmluvy, ktoré obsahujú nekalé podmienky³⁰⁶. Členský štát však môže stanoviť, že zmluvu obsahujúcu nekalé zmluvné podmienky možno vyhlásiť za neplatnú ako celok, ak sa tým zabezpečí lepšia ochrana spotrebiteľa³⁰⁷.

Neplatnosť zmluvy môže mať negatívne dôsledky na spotrebiteľa, ako napríklad povinnosť splatiť celý úver okamžite namiesto splácania v dohodnutých splátkach, čo môže byť v rozpore

²⁹⁸ Oddiel 5.4.

²⁹⁹ Vec C-452/18, *Ibercaja* (k 31. máju 2019 prejednávaná).

³⁰⁰ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*; vec C-488/11, *Asbeek Brusse*; spojené veci C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander Escobedo Cortés* atď.

³⁰¹ Vo veci C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 65 a vo veci C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 57 Súdny dvor Európskej únie vyhlásil, že „zmluva totiž musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva.“

³⁰² Vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 32 a vec C-118/17, *Dunai*, bod 51.

³⁰³ Vec C-118/17, *Dunai*, bod 52.

³⁰⁴ Vec C-186/16, *Andriciuc*, body 35 a 37.

³⁰⁵ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*.

³⁰⁶ Vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 31, vec C-118/17, *Dunai*, bod 51, vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 82 a vec C-618/10 *Banco Español de Crédito*, bod 40.

³⁰⁷ Vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*, bod 35.

s ochranou zamýšľanou podľa smernice o nekalých podmienkach. Súdny dvor³⁰⁸ preto pripustil, že vnútroštátne súdy môžu výnimočne, za určitých podmienok, nahradiť nekalú zmluvnú podmienku dispozitívnym ustanovením podľa vnútroštátneho práva, aby tak predišli zneplatneniu zmluvy. V súvislosti s vecou, v ktorej sa použitím dispozitívneho ustanovenia predišlo zneplatneniu úverovej zmluvy indexovanej v cudzej mene, spôsobeného nekalou povahou mechanizmu menového prepočtu, Súdny dvor vyhlásil:

„80 Z toho však nevyplýva, že v situácii, ako je tá v konaní vo veci samej, by článok 6 ods. 1 smernice 93/13 mohol brániť tomu, aby vnútroštátny súd v súlade so zásadami zmluvného práva odstránil nekalú podmienku a nahradil ju ustanovením vnútroštátneho práva dispozitívnej povahy.

81 Práve naopak, nahradenie nekalej podmienky takýmto ustanovením, ktoré ako vyplýva z trinásteho odôvodnenia smernice 93/13, by nemalo obsahovať nekalé podmienky, pričom prispieva k dosiahnutiu cieľa, aby zmluva mohla naďalej existovať aj po odstránení bodu III/2, pričom naďalej zaväzuje zmluvné strany, je plne odôvodnené vzhľadom na účel smernice 93/13.“

Súdny dvor ďalej vysvetlil, že „obzvlášť škodlivé dôsledky“, ktorým by mohol byť spotrebiteľ vystavený po zneplatnení zmluvy, by mohli zmariť odrádzajúci účinok vyplývajúci z odstránenia nekalej zmluvnej podmienky³⁰⁹.

Vnútroštátne súdy preto podľa aktuálnej judikatúry³¹⁰ musia pred nahradením nekalých zmluvných podmienok „dispozitívnymi právnymi normami vnútroštátneho práva“ posúdiť, či

- by z objektívneho hľadiska odstránenie nekalej zmluvnej podmienky inak viedlo k zneplatneniu zmluvy ako celku,
- a či by to malo obzvlášť negatívne dôsledky na spotrebiteľa³¹¹ z hľadiska všetkých príslušných ustanovení vnútroštátneho práva vrátane procesných pravidiel³¹².

V smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je pojem „**dispozitívne ustanovenie vnútroštátneho práva**“ vymedzený ani použitý. V inom kontexte sa týmto pojmom odkazuje na „*pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody*“. Táto kvázi definícia odráža funkciu dispozitívnych ustanovení tak, ako sú všeobecne chápané, a Súdny dvor pri používaní tohto

³⁰⁸ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 80 a 81.

³⁰⁹ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 83.

³¹⁰ Súdny dvor potvrdil zásady, ktoré stanovil vo veci C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, bod 85; v spojených veciach C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, *Unicaja Banco y Caixabank*, bod 33; v spojených veciach C-96/16 a C-94/17 *Banco Santander Escobedo Cortés*, bod 74, a v sporej veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, body 56-63.

³¹¹ Vo veciach C-118/17, *Dunai*, v bode 54; C-96/16 a C-94/17, *Banco Santander a Escobedo Cortés*, bode 74, C-51/17, *OTP Bank a OTP Factoring*, bode 61, Súdny dvor zdôraznil podmienku, že dôsledky na spotrebiteľa musia byť „obzvlášť negatívne“, aby títo mohli byť „penalizovaní“, a vo veci *Dunai*, v bode 55, zdôraznil, že by to bolo „v rozpore so záujmami“ spotrebiteľa.

³¹² Spojené veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación a Bankia*, body 61 a 62.

pojmu v súvislosti s článkom 6 ods. 1 odkazuje na odôvodnenie 13 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách³¹³.

Súdny dvor môže výklad pojmu „dispozitívne ustanovenia vnútroštátneho práva“ ešte rozšíriť. Môže napríklad objasniť, či sa pojem vzťahuje výlučne na ustanovenia, ktoré osobitne upravujú práva a povinnosti zmluvných strán, alebo či sa môže vzťahovať aj na všeobecné ustanovenia zmluvného práva³¹⁴. Ak takéto všeobecné ustanovenia umožňujú kreatívnu úpravu zmluvy, naskytá sa otázka, či to v skutočnosti nezodpovedá neprípustnej „zmene“ príslušných zmluvných podmienok³¹⁵.

Súdny dvor³¹⁶ uviedol, že *za osobitných okolností* môžu zákonné ustanovenia, ktoré slúžia ako vzor alebo referencia pre zmluvné podmienky, ale formálne nie sú dispozitívnymi ustanoveniami, nahradiť nekalú zmluvnú podmienku s cieľom predísť zneplatneniu zmluvy.

Súdny dvor môže takisto ešte objasniť, či môžu byť za veľmi osobitných okolností prípustné aj ďalšie formy vyplnenia medzier po nekalých zmluvných podmienkach³¹⁷.

Pri posudzovaní **obzvlášť negatívnych dôsledkov pre spotrebiteľov** musia vnútroštátne súdy zohľadniť *záujmy spotrebiteľa* v čase, keď sa táto otázka dostane pred vnútroštátny súd³¹⁸. Súdny dvor upresnil, že v prípadoch, kde po odstránení nekalej zmluvnej podmienky ďalšia existencia zmluvy nie je právne možná a *kde by ďalšia existencia zmluvy bola v rozpore so záujmami spotrebiteľa*, vnútroštátne súdy nemôžu platnosť zmluvy zachovať³¹⁹. V takýchto prípadoch teda vnútroštátne právo nesmie zabrániť spotrebiteľom v tom, aby sa opierali o neplatnosť zmluvy podľa článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách³²⁰.

Súdny dvor zatiaľ výslovne nestanovil³²¹, či vnútroštátny súd musí o záujme spotrebiteľa na neplatnosti zmluvy rozhodnúť výlučne na základe objektívnych kritérií alebo na základe preferencií spotrebiteľa, ktoré tento vyjadrí počas konania. Existuje však dobrý dôvod na to, aby

³¹³ Vec C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai*, body 80–81; vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 26; vec C-280/13, *Barclays Bank*, body 31 a 42; vec C-7/16, *Banco Popular Español a PL Salvador*, bod 21; vec C-446/17, *Woonhaven Atwerpen BV CVBA/Berkani a Hajji*, bod 25.

³¹⁴ Vec C-260/18, *Dziubak* (k 31. máju 2019 prejednávaná). Táto vec sa okrem iného týka dôsledkov potenciálnej neplatnosti zmluvnej podmienky, ktorou sa stanovuje mechanizmus menového prepočtu pri úveroch vyjadrených v cudzej mene.

³¹⁵ V stanovisku zo 14. mája 2019 vo veci C-260/18, *Dziubak*, generálny advokát Pitruzzella uvádza, že pojem dispozitívneho ustanovenia sa má vykladať úzko, čiže sa má vzťahovať len na ustanovenia, ktoré môžu samy osebe nahradiť nekalú zmluvnú podmienku bez toho, že by si to vyžadovalo „kreativitu“ sudcu, keďže takáto kreativita by podľa neho zodpovedala zmene nekalých zmluvných podmienok (body 77–79).

³¹⁶ Spojené veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, bod 59.

³¹⁷ Vec C-126/18, *Gómez del Moral Guasch*, (k 31. máju 2019 prejednávaná), ktorá sa týka potenciálnej neplatnosti odkazu na index uplatniteľnej úrokovej sadzby v zmluve o hypotekárnom úvere. Ak by mala byť táto zmluvná podmienka nekalá, neexistovala by dohoda o uplatniteľnej úrokovej sadzbe.

³¹⁸ Stanovisko generálneho advokáta Pitruzzella zo 14. mája 2019 vo veci C-260/18, *Dziubak*, bod 60. Toto je potrebné odlíšiť od posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky podľa článku 3 ods. 1, v ktorom sa zohľadňujú okolnosti v čase uzavretia zmluvy.

³¹⁹ Vec C-118/17, *Dunai*, bod 55.

³²⁰ Vec C-118/17, *Dunai*, body 51–55.

³²¹ Vo veci C-118/17, *Dunai*, body 53–55, bol záujem spotrebiteľa na neplatnosti zmluvy zjavne v súlade s jeho žiadosťou. V stanovisku zo 14. mája 2019 vo veci C-260/18, *Dziubak*, v bode 67, generálny advokát Pitruzzella považuje za rozhodujúcu preferenciu spotrebiteľa. V spojených veciach C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, bodoch 61 a 62, Súdny dvor odkazuje na posúdenie, ktoré má vykonať sudca vnútroštátneho súdu na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva, ale nevylučuje, že vnútroštátny sudca položí otázku o preferencii spotrebiteľovi.

sa zohľadnili preferencie spotrebiteľa, keďže spotrebiteľ môže počas súdneho konania dokonca trvať na tom, aby sa nekalá zmluvná podmienka uplatňovala³²².

4.3.3. Uplatňovanie dispozitívnych ustanovení v iných prípadoch

Súdny dvor zatiaľ osobitne nerozhodol v otázke, či možno dispozitívne ustanovenia vnútroštátneho práva, napríklad doložky o pokutách, uplatniť v prípadoch, v ktorých odstránenie zmluvnej podmienky nevedie k neplatnosti zmluvy, ale v ktorých takéto uplatnenie neznamená „zmenu“ nekalej podmienky vnútroštátnym súdom. Súdny dvor³²³ rozhodol, že prístup vnútroštátneho najvyššieho súdu, ktorý po odstránení nekalej podmienky o úrokoch z omeškania zo zmluvy neuplatnil žiadne zákonné úroky z omeškania, bol v súlade so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Súdny dvor však nevyhlásil, že takýto výsledok sa vyžaduje podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Z judikatúry uvedenej v oddielu 4.3.2. však môže vyplývať, že uplatnenie dispozitívnych ustanovení je možné len vtedy, ak by inak bola zmluva neplatná.

4.3.4. Možné uplatnenie nekalých zmluvných podmienok napriek ich nekalej povahe³²⁴?

Súdny dvor³²⁵ rozhodol, že v prípadoch, keď je existencia zmluvy naďalej možná bez nekalej zmluvnej podmienky³²⁶, a po tom, ako sudca informuje spotrebiteľa o nekalosti a nezáväznom charaktere nekalej zmluvnej podmienky, sa spotrebiteľ môže rozhodnúť, že túto ochranu nevyužije a tak sa zmluvná podmienka v skutočnosti uplatňuje.

4.4. Vrátanie výhod získaných na základe nekalých zmluvných podmienok

Ďalším dôsledkom nezáväznosti nekalých zmluvných podmienok je skutočnosť, že musia mať nárok na vrátenie platieb v prípadoch, keď platby uskutočnili na základe nekalých zmluvných podmienok³²⁷:

„62 Z toho vyplýva, že povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku, ktorá ukladá zaplatenie súm, ktoré sa preukážu ako neoprávnené, má v zásade reštitučný účinok, ktorý sa vzťahuje na tieto isté sumy.

63 Neexistencia tohto reštitučného účinku by totiž mohla spochybniť odradzujúci účinok, ktorý článok 6 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkom 7 ods. 1 tejto smernice rozšíril na určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa.“

Takýto **reštitučný účinok** môžu obmedziť len ustanovenia týkajúce sa právnej istoty, najmä právna sila rozhodnutej veci a primerané premlčacie lehoty³²⁸. Členské štáty vrátane vnútroštátnych zákonodarcov a súdov však nemôžu časovo obmedziť účinok určenia, že daná

³²² Pozri oddiel 4.3.3 ďalej.

³²³ Spojené veci C-94/17 a C-96/16, *Banco Santander Escobedo Cortés*.

³²⁴ Pozri aj oddiely 5.5.1 a 5.5.5 ďalej.

³²⁵ Vec C-243/08, *Pannon GSM*. Pozri následné potvrdenie napr. vo veci C-472/11, *Banif Plus Bank*, body 27 a 35 a v spojených veciach C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, bod 63.

³²⁶ Spojené veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, bod 63.

³²⁷ spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo* body 62 – 63, tu citované; vec C-483/16 *Sziber*, bod 53.

³²⁸ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, body 67 – 69.

zmluvná podmienka je nekalá³²⁹, a tým napríklad vylúčiť možnosť nárokovať si vrátenie za obdobie, ktoré predchádzalo takémuto zisteniu³³⁰:

„Článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS [...] sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky súvisiace so súdnym určením nekalej povahy podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice, ktorú obsahuje spotrebiteľská zmluva uzavretá s predajcom alebo obchodníkom, len na sumy, ktoré boli neoprávnene zaplatené podľa tejto podmienky po vyhlásení súdneho rozhodnutia, ktorým bola určená táto nekalá povaha.“

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa základnej požiadavky všeobecného a jednotného uplatňovania práva Únie prináleží výhradne súdnemu dvoru, aby rozhodoval o časových obmedzeniach výkladu, ktorý vykoná v súvislosti s predpisom práva Únie³³¹. Všeobecne platí, že výklad predpisu práva Únie Súdnym dvorom musia vnútroštátne sudy uplatniť aj na zákonné vzťahy, ktoré vznikli pred rozsudkom súdneho dvora, keďže výklad súdneho dvora stanovuje, ako sa príslušný právny predpis má alebo mal chápať alebo uplatňovať od jeho nadobudnutia účinnosti³³². Súdny dvor preto môže pri uplatňovaní všeobecnej zásady právnej istoty časovo obmedziť účinok svojich rozhodnutí len v „úplne výnimočných prípadoch“, ak sú splnené dve kumulatívne podmienky: i) dotknutí účastníci trhu konali v dobrej viere a ii) pri „retroaktívnom“ uplatnení judikatúry Súdného dvora existuje riziko vážnych ťažkostí³³³.

5. Opravné prostriedky a procesné záruky vyžadované článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a význam zásady rovnocennosti a účinnosti vo všeobecnosti

Článok 6

1. Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

[...]

³²⁹ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, body 70 – 71. Súdny dvor jasne rozlišuje medzi takýmto časovým obmedzením a primeranými premlčacími lehotami pre začatie konania ustanoveného vo vnútroštátnompráve.

³³⁰ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*. Citovaná pasáž je z výroku rozsudku.

³³¹ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 70, v ktorom sa odkazuje na vec C-309/85, *Barra a ďalší*, bod 13.

³³² Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 58 s odkazmi na predchádzajúcu judikatúru.

³³³ Vec C-92/11, *RWE Vertrieb*, bod 59 s odkazmi na predchádzajúcu judikatúru.

Článok 7

1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

[...]

Článok 47 Charty základných práv

Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces

Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

[...]

Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 sú ustanovenia smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorými sa ustanovuje, ako sú spotrebiteľia chránení pred nekalými zmluvnými podmienkami, pričom uvedené články sa navzájom dopĺňajú³³⁴.

Dôsledky nezáväzného charakteru nekalých zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán sú uvedené v oddiele 4. V tomto oddiele sú opísané dôsledky článku 6 ods. 1 v spojení s článkom 7 ods. 1 a zásadami *rovnocennosti* a *účinnosti* na procesné pravidlá a na právomoci a povinnosti vnútroštátnych súdov.

Článok 7 ods. 1 odráža s osobitným zreteľom na nekalé zmluvné podmienky všeobecné právo na účinný prostriedok nápravy v prípade porušenia práv a slobôd zaručených právom Únie, ako sú zakotvené v článku 47 Charty základných práv EÚ³³⁵.

Hoci článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 neobsahujú konkrétne procesné pravidlá, ich ciele možno dosiahnuť len vtedy, ak k tomu prispievajú vnútroštátne procesné pravidlá, ktoré nebudú pre spotrebiteľov vytvárať neoprávnené prekážky, aby sa spotrebiteľia mohli opierať o ochranu, ktorú im zabezpečuje smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Vzhľadom na absenciu harmonizácie procesných pravidiel v aktoch práva Únie Súdny dvor zdôraznil *procesnú autonómiu* jednotlivých členských štátov³³⁶, ale aj ich zodpovednosť za zabezpečenie toho, aby boli práva vyplývajúce z práva Únie účinne chránené³³⁷. Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ procesné pravidlá členských štátov ovplyvňujú uplatňovanie práv ustanovených v práve Únie, takéto podmienky musia byť v súlade so zásadami *rovnocennosti* a *účinnosti*³³⁸. Na tieto zásady odkázal ako na stelesnenie všeobecnej povinnosti členských štátov zabezpečiť súdnu ochranu práv jednotlivcov podľa práva Únie³³⁹.

³³⁴ Napr. spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *GutiérrezNaranjo*, body 53 – 56.

³³⁵ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 59. Súdny dvor takisto vysvetlil, že zásada účinnej súdnej ochrany je všeobecnou zásadou práva Únie, ktorá vyplýva z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty a je ustanovená v článkoch 6 a 13 EDLP a potvrdená v článku 47 Charty; spojené veci C-317/08, C-318/08, C319/08 a C-320/08, *Alassini*, bod 61.

³³⁶ Napr. vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 40; Spojené veci C-240/98 až C-244/98, *Océano Grupo Editorial*; vec C-168/05, *Mostaza Claro*; vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*. Nedávno vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing* a vec C-453/10, *Pereničová a Perenič*.

³³⁷ Spojené veci C-317/08 až C-318/08, C-319/08 a C-320/08, *Alassini*, bod 61.

³³⁸ Spojené veci C-430/ a 431/93, *Van Schijndel*; vec C- 432/05, *Unibet (Londýn) Ltd. a Unibet (International) Ltd.*; vec C-126/97, *Eco-Swiss China Time Ltd*; vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 40.

³³⁹ Spojené veci C-317/08, C-318/08, C319/08 a C-320/08, *Alassini*, bod 49.

Rovnocennosť znamená, že procesné pravidlá zabezpečujúce práva vyplývajúce z práva Únie nesmú byť nevýhodnejšie ako pravidlá uplatňované na ochranu podobných práv podľa vnútroštátneho práva³⁴⁰ alebo upravujúce podobné žaloby podliehajúce vnútroštátnemu právu³⁴¹.

Účinnosť znamená, že vnútroštátnymi procesnými pravidlami sa nemôže občanom vrátane spotrebiteľov formálne alebo prakticky³⁴² znemožniť alebo nadmerne sťažiť vykonávanie ich práv podľa práva Únie³⁴³.

Súdny dvor opísal význam *rovnocennosti* a *účinnosti* takto³⁴⁴:

„V prípade neexistencie právnej úpravy v danej oblasti na úrovni Spoločenstva majú byť vo vnútroštátnom právnom poriadku každého členského štátu určené príslušné súdy a upravené procesné náležitosti týkajúce sa žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Spoločenstva. Takéto pravidlá však nesmú byť menej výhodné než pravidlá upravujúce problematiku obdobných vnútroštátnych súdnych žalôb a nesmú fakticky znemožňovať alebo neprimerane sťažovať výkon práv priznaných právom Spoločenstva [...].“

Súdny dvor tieto zásady ďalej rozvinul vo vzťahu k spotrebiteľskému právu a najmä smernici o nekalých podmienkach, pričom z nich vyvodil množstvo špecifických procedurálnych požiadaviek s cieľom zabezpečiť, aby boli spotrebiteľia účinne chránení pred nekalými zmluvnými podmienkami aj v kontexte súdneho konania.

V závislosti od okolností prípadu a otázok vznesených vnútroštátnymi súdmi Súdny dvor založil tieto požiadavky na:

- *účinnosti*³⁴⁵ nezáväzného charakteru nekalých zmluvných podmienok podľa článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach,
- požiadavke vhodných a účinných prostriedkov na zabránenie ďalšiemu uplatňovaniu nekalých zmluvných podmienok podľa článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach³⁴⁶,
- základnom práve na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 Charty³⁴⁷,
- ako aj na zásade *rovnocennosti*³⁴⁸ v závislosti od príslušného vnútroštátneho práva.

³⁴⁰ Vec C-377/14, *Radlinger a Radlingerová*, bod 48; vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 40; vec C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 31 a citovaná judikatúra.

³⁴¹ vec C-567/13, *Nóra Baczó*, body 42 – 47.

³⁴² Oba pojmy možno nájsť v judikatúre Súdneho dvora.

³⁴³ Vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 40; vec C-196/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 31 a citovaná judikatúra.

³⁴⁴ Spojené veci C-430/93 a C-431/93, *Van Schijndel*, bod 17.

³⁴⁵ Súdny dvor uplatňuje *účinnosť* ochrany podľa smernice o nekalých podmienkach ako štandard pre posudzovanie procesných obmedzení, ako aj pozitívnu požiadavku, ktorá je najmä základom kontroly *ex offico*, napr. vec C-176/17 *Profi Credit Polska*, bod 44; vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 4. Pozri aj vec C-497/13 *Froukje Faber*, body 42 – 47 v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 99/44/ES o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar.

³⁴⁶ Napr. vec C-176/17, *Profi Credit Polska*.

³⁴⁷ Napr. vec C-176/17, *Profi Credit Polska*.

³⁴⁸ Napr. vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, vec C-76/10 *Pohotovost'* a vec C-488/11 *Asbeek Brusse*.

Súdny dvor odkazuje na článok 7 ods. 1, ktorý niekedy potvrdzuje aj článok 47 Charty, a *účinnosť* takmer zameniteľne, ako na zákonný zdroj záruk súvisiacich s účinnosťou procesnej ochrany pred nekalými zmluvnými podmienkami³⁴⁹.

Procedurálne požiadavky sa týkajú opravných prostriedkov a procesných práv, ktoré majú k dispozícii spotrebiteľia na jednej strane, a povinností vnútroštátnych súdov na strane druhej. V podstate obsahujú zásady, že

- spotrebiteľia musia mať účinné opravné prostriedky, aby mohli namietat' voči nekalosti zmluvných podmienok a
- vnútroštátne sudy sú povinné posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy (*ex offio*).

Súdny dvor ďalej rozvinul tieto procesné záruky s ohľadom na osobitné druhy postupov a procesných situácií, ako sú riadne občianske súdne konanie³⁵⁰, odvolacie konanie³⁵¹, rozsudky pre zmeškanie³⁵², žaloby o neplatnosť rozhodcovského rozsudku³⁵³, výkon rozhodcovského rozsudku³⁵⁴, súdne príkazy ukládajúce povinnosť zdržať sa určitého konania³⁵⁵, rôzne druhy konania o platobnom rozkaze³⁵⁶, konania o výkon hypotekárneho záložného práva³⁵⁷, dobrovoľné aukcie³⁵⁸ a konkurzné konania³⁵⁹. Súdny dvor bol okrem toho požiadaná, aby preskúmal vzťah medzi nariadením (ES) č. 1896/2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze, a procesnými zárukami podľa smernice o nekalých podmienkach³⁶⁰.

Zatiaľ čo väčšina prejudiciálnych rozhodnutí sa týkala prípadov, kde boli spotrebiteľia v pozícii obvinenej osoby alebo dlžníka³⁶¹, Súdny dvor uplatnil tieto zásady aj na konania, v ktorých spotrebiteľ požiadal o vyhlásenie neplatnosti zmluvnej podmienky.

Hoci sa pri posudzovaní zlučiteľnosti osobitných ustanovení so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách musia brať do úvahy kontext a špecifiká každého druhu konania, ***normy a posúdenia vypracované Súdnym dvorom platia pre všetky druhy konaní.***

Súdny dvor opakovane zdôraznil³⁶², že konania, ktoré dávajú veriteľom možnosť rýchlejšieho výkonu ich pohľadávok na základe vykonateľných titulov iných než sú rozsudky získané

³⁴⁹ Napríklad vo veci C-176/17, *Profi Credit Polska*, Súdny dvor odkazuje na článok 7 ods. 1, zatiaľ čo vo veci C-618/10 *Banco Español de Crédito* sa Súdny dvor opiera o účinnosť.

³⁵⁰ Vec C-32/12, *Duarte Hueros*; vec C-497/13, *Froukje Faber*, obe týkajúce sa smernice Európskeho parlamentu a Rady 99/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar, Ú. v. ES L 171, 7.7.1999, s. 12 – 16.

³⁵¹ Veci C-488/11, *Asbeek Brusse* a C-397/11, *Erika Jörös*.

³⁵² Keď sa žalovaná nezúčastnila na konaní; vec C-147/16, *Karel de Grote*, body 24 – 37.

³⁵³ Vec C-168/05, *Mostaza Claro*.

³⁵⁴ Veci C-168/05, *Mostaza Clara*, C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, C-76/10, *Pohotovost'* a C-168/15 *Tomášová*.

³⁵⁵ Vec C-472/10, *Invitel*.

³⁵⁶ Vec C-243/08, *Pannon GSM*; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*; vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*; vec C-49/14, *Finanmadrid*; vec C-176/17, *Profi Credit Polska*; vec C-632/17, *PKO*.

³⁵⁷ Napr. vec C-415/11, *Mohammed Aziz*; vec C-169/14, *Sanchez Morcillo*; vec C-32/14, *Erste Bank Hungary*; vec C-421/14, *Banco Primus* atď.

³⁵⁸ Vec C-34/13, *Kušionová*.

³⁵⁹ Vec C-377/14, *Radlinger Radlingerová*.

³⁶⁰ Spojené veci C-453/18 a C-494/18, *Bondora*, (k 31. máju 2019 prejednávane).

³⁶¹ Vráťane prípadov, keď museli podať opravné prostriedky proti výkonu požadovanému predajcom alebo dodávateľom.

v určovacom konaní a ktoré nevyžadujú žiadne alebo len obmedzené vecné kontroly vnútroštátnymi súdmi, nesmú spotrebiteľov zbaviť ich práva na riadnu ochranu pred nekalými zmluvnými podmienkami. To znamená, že **konkrétny druh konania, ktorý si predajca alebo dodávateľ vyberie alebo ktorý sa inak uplatňuje, nemôže znížiť základné procesné záruky požadované v smernici o nekalých podmienkach v prospech spotrebiteľov**. Ako sa vyjadril Súdny dvor³⁶³:

„Špecifiká súdnych konaní [...] nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá spotrebiteľom musí byť poskytnutá podľa ustanovení smernice 93/13.“

Zároveň je v súvislosti so zásadou účinnosti³⁶⁴ **potrebné preskúmať vnútroštátne procesné pravidlá v ich vlastnom kontexte a v celom ich rozsahu**. Súdny dvor³⁶⁵ to vyjadril takto:

„43 [...] pokiaľ ide o zásadu efektivity, Súdny dvor už viackrát pripomenul, že každý prípad, v ktorom sa kladie otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch [...]

44 Z tohto hľadiska treba v prípade potreby vziať do úvahy zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a riadneho priebehu konania [...].“

To znamená, že je potrebné zohľadniť ochranu, ktorá sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch poskytuje proti nekalým zmluvným podmienkam v rôznych fázach konania, napríklad vo fáze pred vydaním platobného rozkazu a vo fáze výkonu alebo námietky³⁶⁶ alebo v súvislosti s opravnými prostriedkami proti výkonu rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťažennej hypotékou na základe notárskej zápisnice³⁶⁷.

Vnútroštátne súdy sú povinné uplatňovať tieto procesné záruky aj v prípade, keby im v tom inak bránili vnútroštátne ustanovenia a nesmú prihliadať na judikatúru najvyšších vnútroštátnych súdov, pokiaľ nie je v súlade so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, tak ako je vykladaná Súdnym dvorom³⁶⁸.

Všetky procesné záruky vyplývajúce z práva Únie sa uplatňujú na prípady týkajúce sa nekalých zmluvných podmienok, a to aj keď nie sú osobitne uvedené v tomto oznámení. Zahŕňa to procesné práva uvedené v článku 47 Charty vrátane práva na spravodlivé súdne konanie³⁶⁹ a rovnosť zbraní³⁷⁰. Zásada účinnej súdnej ochrany spotrebiteľov sama osebe nedáva

³⁶² Napr. vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 55; vec C-415/11, *Aziz*; vec C-76/10, *Pohotovosť*, a vec C-77/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 50.

³⁶³ Vec C-77/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 50. Súdny dvor odkazuje na predchádzajúci rozsudok vo veci C-34/13, *Kušionová*, body 52 a 53 a v ňom citovanú judikatúru.

³⁶⁴ Alebo s článkom 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

³⁶⁵ Citované úseky sú z veci C-49/14, *Finanmadrid*, body 43 a 44. Rovnaké alebo podobné znenie možno nájsť napríklad vo veciach C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 49; C-415/11, *Mohammed Aziz*, bod 5, C-8/14 *BBVA*, bod 26; C-377/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 50, body 54 a 55.

³⁶⁶ Vec C-49/14, *Finanmadrid*; vec C-176/17, *Profi Credit Polska*; vec C-632/17, *PKO* a vec C-448/17 *EOS KSI Slovensko*.

³⁶⁷ Veci C-415/11, *Aziz* a C-32/14 *ERSTE Bank Hungary*.

³⁶⁸ spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 74, s odkazom na predchádzajúcu judikatúru. Pozri aj vec C-118/17, *Dunai*, bod 64.

³⁶⁹ Vec C-119/15, *Biuro prodróży „Partner“*.

³⁷⁰ Vec C-169/14, *Sanchez Morcillo*, body 44–51.

spotrebiteľom právo na druhostupňové súdne konanie³⁷¹ na posúdenie zmluvných podmienok. Takéto právo však môže vychádzať z článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení so zásadou rovnosti zbraní, ktorú zaručuje článok 47 Charty, kde v tom istom konaní majú predajcovia alebo dodávatelia právo odvolať sa proti rozhodnutiu o nekalosti zmluvných podmienok³⁷².

5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok *ex offo*³⁷³

5.2.1. Odkaz na článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1

S cieľom kompenzovať štrukturálne slabšiu pozíciu spotrebiteľov, ktorí si nemusia byť vedomí svojich práv, a preto nemusia namietat' proti nekalosti zmluvných podmienok, vnútroštátne súdy ako neutrálna inštancia zohrávajú aktívnu úlohu v konaniach týkajúcich sa nekalých zmluvných podmienok. Súdny dvor od svojho rozhodnutia zo 4. júna 2009³⁷⁴ už viackrát pripomenul, že **vnútroštátne súdy majú povinnosť posudzovať nekalé zmluvné podmienky z vlastnej iniciatívy** (*ex offo*), t. j. aj keď spotrebiteľ nenamietá proti nekalosti zmluvných podmienok:

„1. Článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že nekalá zmluvná podmienka nezaväzuje spotrebiteľa a že v tejto súvislosti nie je potrebné, aby spotrebiteľ túto podmienku vopred úspešne napadol.

2. Vnútroštátny súd je povinný preskúmať nekalý charakter zmluvnej podmienky *ex offo*, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia s výnimkou prípadu, keď spotrebiteľ proti tomu namietá. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju miestnu príslušnosť.“

Súdny dvor opakovane potvrdil túto požiadavku³⁷⁵:

„[...] Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátny súd má *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel [...]“³⁷⁶.

Cieľom kontroly *ex offo* je dosiahnuť výsledok stanovený článkom 6 ods. 1 v jednotlivých prípadoch, pričom táto kontrola prispieva k cieľu článku 7, keďže môže mať odrádzajúci účinok

³⁷¹ Vec C-169/14, *Sánchez Morcillo*, C-169/14, bod 36.

³⁷² Vec C-169/14, *Sanchez Morcillo*, body 44–51.

³⁷³ Podrobnejšie dôsledky zásady *ex offo* sú uvedené v pododdieloch ďalej.

³⁷⁴ Vec C-243/08, *Pannon GSM*, výrok rozsudku. Podľa skoršej judikatúry, ktorá sa zaviedla v spojených veciach C-240/98–244/98, *Océano Grupo Editorial* a potvrdila v niekoľkých ďalších rozhodnutiach, Súdny dvor žiadal, aby vnútroštátne súdy mali právomoc preskúmať nekalé zmluvné podmienky *ex offo*. Tento vývoj judikatúry Súdneho dvora je vysvetlený vo veci C-168/15, *Milena Tomášová*, v bodoch 28–31.

³⁷⁵ Napr. vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 43, tu citovaný.

³⁷⁶ Odkazy na veci C-415/11, *Aziz*, bod 46 a citovanú judikatúru, a C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, bod 58.

na používanie nekalých zmluvných podmienok vo všeobecnosti³⁷⁷. Povinnosť kontroly *ex offa* sa uplatňuje *a fortiori*, ak spotrebiteľ v podstate spochybňuje platnosť alebo primeranosť zmluvy, ale bez toho, aby sa osobitne odvolával na právne ustanovenia o nekalých zmluvných podmienkach³⁷⁸.

5.2.2. Vzťah k zásadám občianskeho súdneho konania

V členských štátoch je hlavnou zásadou občianskeho súdneho konania³⁷⁹ dispozícia účastníkov konania (alebo autonómia účastníka konania). Obvykle to znamená, že je na výhradnom uvážení účastníkov konania, aby vymedzili predmet a rozsah konania tak, aby sudca nemohol vyhovieť návrhu, ktorý nebol podaný (*ultra petita*) alebo aby nevyhoviel vo väčšej miere ako sa požadovalo (*extra petita*). Okrem toho sa všeobecne uznáva, že je v prvom rade zodpovednosťou účastníkov konania, aby predložili skutočnosti, z ktorých vychádzali, s cieľom zdôvodniť svoje žiadosti, ako aj predložiť potrebné dôkazy. Všeobecne platí, že každý účastník konania bude niesť dôkazné bremeno, pokiaľ ide o skutočnosti podporujúce ich predloženie, ak neexistujú osobitné ustanovenia, podľa ktorých sa dôkazné bremeno v prípade konkrétnych otázok prenáša alebo zmiernuje.

Vo všeobecnosti sa uznáva, že hoci účastníci konania musia poskytnúť fakty, úlohou súdu je vykonať potrebné právne kvalifikácie³⁸⁰, ktoré sú vyjadrené v zásadách *da mihi factum dabo tibi jus a iura novit curia*. Okrem toho je bežné, že súdy musia z vlastnej iniciatívy zvážiť určité kogentné pravidlá, ktoré sa často označujú ako záležitosti týkajúce sa verejného poriadku, t. j. bez toho, aby ich museli na to účastníci konania vyzvať.

V tomto všeobecnom rámci existujú rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o rozsah, v akom súdy sú alebo môžu byť povinné zaujať aktívnejšiu úlohu v konaní³⁸¹, a to vrátane väčšej vyšetrovacej alebo prieskumnej úlohy, napríklad kladením otázok, poskytovaním rád alebo spätnej väzby, ale aj pokiaľ ide o vykonávanie dôkazov.

Kontrola nekalosti zmluvných podmienok *ex offa* je v podstate procesným dôsledkom skutočnosti, že nekalosť zmluvných podmienok a ich nezáväzný charakter sú kogentnými právnymi normami verejného poriadku, ktoré sa uplatňujú *ex jure*, a sú právnymi aspektmi, ktoré preto nezávisia od žiadnej strany, ktorá sa na ne odvoláva. Kontrola nekalosti zmluvných podmienok *ex offa* preto nie je v rozpore s hlavnými zásadami občianskeho súdneho konania, ako je dispozícia účastníka konania. Osobitné vnútroštátne ustanovenia však môžu kontrolu *ex offa* sťažiť alebo znemožniť. Ďalšie podrobnosti o takýchto prípadoch sa nachádzajú v oddieloch 5.4, 5.5 a 5.6.

5.2.3. Kontrola *ex offa* a úplná pasivita zo strany spotrebiteľa

Od spotrebiteľov sa vo všeobecnosti očakáva, že využijú dostupné opravné prostriedky a nebudú úplne pasívni, aby mohli využiť ochranu podľa smernice o nekalých podmienkach

³⁷⁷ Vec C-168/05, *Mostaza Claro*, body 27 a 28; vec C-473/00, *Cofidis*, bod 32; vec C-240/98, *Océano Grupo Editorial*, bod 28.

³⁷⁸ Vec C-397/11, *Erika Jöros*, body 30, 35 a 36.

³⁷⁹ Prehľad hlavných zásad v členských štátoch vrátane dôsledkov pre spotrebiteľské prípady sa nachádza v kapitole 3 hodnotiacej štúdie o vnútroštátnych procesných právnych predpisoch a postupoch z hľadiska ich vplyvu na voľný obeh rozsudkov a na rovnocennosť a účinnosť procesnej ochrany spotrebiteľov v rámci spotrebiteľského práva EÚ, JUST/2014/RCON/PR/CIVI/0082 – Oblasť 2 Procesná ochrana spotrebiteľov.

³⁸⁰ Pozri aj vec C-497/13, *Froukje Faber*, bod 38.

³⁸¹ Aktívnejšia úloha sudcov môže závisieť aj od takých faktorov, ako je to, či je jeden účastník konania označený za slabšiu stranu, napr. spotrebiteľ, alebo či je účastník konania zastúpený, konkrétne advokátom.

v spotrebiteľských zmluvách. Súdny dvor uznal, že zásada účinnosti sa nemôže rozšíriť natoľko, aby sa od vnútroštátneho súdu vyžadovalo, aby celkom vynahradil úplnú nečinnosť spotrebiteľa³⁸² v prípadoch, keď môže za primeraných podmienok dosiahnuť účinné opravné prostriedky³⁸³. Z toho vyplýva, že samotná skutočnosť, že spotrebiteľ môže byť povinný podať žalobu a využiť opravné prostriedky na získanie ochrany pred nekalými zmluvnými podmienkami, *nie je automaticky* v rozpore so zásadou účinnosti³⁸⁴. Z judikatúry Súdneho dvora zároveň vyplýva, že vnútroštátne súdy musia posúdiť nekalosť zmluvných podmienok *ex offo* aj v prípade, keď sú spotrebiteľia úplne pasívni, ak sa takýto zásah vyžaduje v zásade *rovnocennosti*, ako sa uvádza v oddiele 5.3, alebo v článku 7 ods. 1 alebo v zásade účinnosti, ako sa uvádza v oddiele 5.4.

5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady rovnocennosti

5.3.1. Kontrola nekalých zmluvných podmienok *ex offo*

Vnútroštátne súdy alebo tribunály sú na základe zásady *rovnocennosti*³⁸⁵ povinné posudzovať záväzné pravidlá práva Únie z vlastnej iniciatívy vo všetkých prípadoch, v ktorých ich vnútroštátne právo zaväzuje alebo im dáva prinajmenšom právomoc alebo voľnú úvahu vzniesť právne otázky založené na záväzných vnútroštátnych predpisoch z vlastnej iniciatívy. Ako je uvedené vyššie, nezáväznosť nekalých zmluvných podmienok stanovená v článku 6 ods. 1 a všetky ustanovenia smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa, sa musia považovať za *rovnocenné* s aspektmi verejného poriadku, ktoré sa uznávajú podľa práva členských štátov. Tento stav sa vzťahuje na všetky ustanovenia smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktoré sú relevantné pri posudzovaní nekalosti zmluvnej podmienky a pri vyvodzovaní dôsledkov z tohto určenia.

Súdny dvor³⁸⁶ to vysvetlil takto:

„44 [...] *vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica zabezpečuje, článok 6 uvedenej smernice musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré majú v rámci vnútroštátneho právneho poriadku právnu silu noriem verejného poriadku [...]. Treba vychádzať z toho, že táto*

³⁸² Vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 47. Pozri aj vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 56; vec C-415/11, *Aziz*, bod 47; vec C-472/11, *BanifPlus Bank*, bod 24.

³⁸³ Vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, body 41 – 46. V tomto prípade sa spotrebiteľ ani nezúčastnil na rozhodcovskom konaní, ktoré proti nemu začal obchodník, ani do dvoch mesiacov nepodal žalobu o neplatnosť rozhodcovského rozsudku. Súdny dvor sa však v tomto prípade domnieval, že vnútroštátne súdy mali povinnosť posúdiť súlad rozhodcovského rozsudku so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na základe zásady rovnocennosti.

³⁸⁴ Vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, bod 63.

³⁸⁵ Povinnosti *ex offo* založené na zásade rovnocennosti sú vysvetlené napríklad v spojených veciach C-430/93 a C-431/93, *van Schijndel a van Veen*, v bodoch 13 a 14, s odkazom na predchádzajúcu judikatúru:

„13 Ak súdne orgány musia podľa vnútroštátneho práva aj bez návrhu prihliadnuť na právne otázky založené na kogentných vnútroštátnych normách, na ktoré účastníci konania nepoukázali, taká povinnosť existuje aj v prípade, ak ide o kogentné normy Spoločenstva (pozri najmä rozsudok vo veci 33/76, *Rewe/Landwirtschaftskammer für das Saarland*, bod 5).

14 Rovnaká situácia je v prípade, ak vnútroštátne právo prenáša na súdy a tribunály kompetenciu uplatňovať z úradnej povinnosti záväzné právne predpisy. V súlade so zásadou spolupráce stanovenou v článku 5 Zmluvy je totiž na vnútroštátnych súdoch, aby zabezpečili právnu ochranu, ktorá pre jednotlivca vyplýva z priameho účinku práva Spoločenstva (pozri najmä rozsudok vo veci C-213/89, *Factortame a ďalší*, bod 19).“

³⁸⁶ Napr. vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, body 44 – 46, tu citované. V tomto rozhodnutí Súdny dvor poukázal aj na veci C 40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 52 a 54, a C-76/10, *Pohotovost*, bod 5.

kvalifikácia sa vzťahuje na všetky ustanovenia smernice, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa sledovaného uvedeným článkom 6.

45 Vyplýva z toho, že ak má vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc preskúmať ex offio platnosť právneho aktu vo svetle vnútroštátnych predpisov verejného poriadku, [...], musí túto právomoc uplatniť takisto na účely posúdenia ex offio eventuálnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá spadá do pôsobnosti tejto smernice, vo svetle kritérií stanovených smernicou.

46 Treba pripomenúť, že túto povinnosť má aj vnútroštátny súd, ktorý v rámci vnútroštátneho súdneho systému disponuje právomocou preskúmať ex offio rozpor takejto podmienky s vnútroštátnymi predpismi v oblasti verejného poriadku [...].“

Vnútroštátne súdy preto musia posúdiť nekalú povahu príslušných zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy vždy, keď ich vnútroštátne právo zaväzuje alebo im dáva možnosť skontrolovať *ex offio* súlad s akýmikoľvek aspektmi verejného poriadku, ktoré sú uvedené v príslušných vnútroštátnych ustanoveniach vrátane napríklad zákonných zákazov, základnej morálky³⁸⁷, alebo s verejným poriadkom všeobecne³⁸⁸. Súdny dvor³⁸⁹ v tejto súvislosti napríklad uviedol, že:

„keď súd, ktorý rozhoduje o návrhu na nútený výkon rozhodcovského rozhodnutia, môže zastaviť aj bez návrhu výkon tohto rozhodcovského rozhodnutia, ak toto ukladá dotknutej strane povinnosť plnenia, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom, je tento súd povinný, pokiaľ má na tento účel k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave, aj bez návrhu posúdiť v rámci exekučného konania nekalú povahu sankcie³⁹⁰ obsiahnutej v zmluve o úvere alebo v rozhodcovskej doložke³⁹¹.“

Povinnosť kontroly *ex offio* založená na zásade rovnocennosti platí pre všetky druhy a fázy konania vrátane rozsudkov pre zmeškanie³⁹², odvolacie konania³⁹³ alebo vykonávacie konania³⁹⁴ vždy, keď vnútroštátne právo splnomocňuje vnútroštátnych sudcov, aby preskúmali dodržiavanie pravidiel verejného poriadku.

Vnútroštátne súdy sú preto povinné uplatňovať *mutatis mutandis* príslušné vnútroštátne ustanovenia na kontrolu *ex offio* s cieľom posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy³⁹⁵.

Na rozdiel od zásady účinnosti je táto povinnosť nezávislá od akéhokoľvek ďalšieho posúdenia, pokiaľ ide o to, či bez takejto kontroly *ex offio* neexistuje účinná ochrana pred nekalými zmluvnými podmienkami.

³⁸⁷ Vec C-76/10, *Pohotovosť*.

³⁸⁸ Vec C-147/16, *Karel de Grote*.

³⁸⁹ Vec C-76/10, *Pohotovosť*.

³⁹⁰ Pozri najmä bod 53 rozsudku.

³⁹¹ Pozri najmä bod 51 rozsudku.

³⁹² Vec C-147/16, *Karel de Grote*, body 24 – 37.

³⁹³ Vec C-397/11, *Erika Jöros*, body 30, 35, 36 a 38; vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 45.

³⁹⁴ Napr. vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, vec C-76/10, *Pohotovosť*, vec 49/14, *Finanmadrid*.

³⁹⁵ Pokiaľ ide o otázku možných legislatívnych úprav, pozri oddiel 5.6.

5.3.2. Iné povinnosti založené na zásade rovnocennosti

Zásada *rovnocennosti* sa rovnako vzťahuje aj na iné procesné pravidlá. Napríklad Súdny dvor³⁹⁶ rozhodol, že menej výhodné pravidlá pre zásah spotrebiteľských organizácií v súvislosti s námietkou voči platobnému rozkazu založenou na nekalosti zmluvných podmienok v porovnaní s pravidlami, ktoré sa vzťahujú na spory týkajúce sa výlučne vnútroštátneho práva, by boli v rozpore so zásadou *rovnocennosti*.

To isté musí platiť pre akékoľvek lehoty, práva na vypočutie, podmienky predbežných opatrení, práva namietať alebo odvolať sa a všetky ostatné procesné opatrenia.

5.4. Posúdenie *ex offo* a účinnosť opravných prostriedkov

5.4.1. Príslušné posúdenie

Podľa článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo zásady *účinnosti*³⁹⁷ sa vo vnútroštátnom práve musia poskytovať opravné prostriedky, ktoré spotrebiteľom umožnia odvolávať sa na nekalosť zmluvných podmienok a tieto opravné prostriedky musia byť účinné. Z toho vyplýva, že spotrebiteľia musia byť schopní *za primeraných podmienok* využívať takéto opravné prostriedky, čo znamená, že nesmú existovať požiadavky alebo obmedzenia, ktoré by im *prakticky znemožňovali alebo nadmerne sťažovali* získanie požadovanej ochrany. Spotrebiteľom okrem toho môžu brániť vo využívaní právnych opravných prostriedkov nielen procesné prekážky, ale aj ich *obmedzené vedomosti či informácie*.

Preto s cieľom určiť, či existujú účinné opravné prostriedky, Súdny dvor³⁹⁸ využíva **komplexný test** na posúdenie existencie **významného rizika, že spotrebiteľia nebudú môcť využiť účinnú ochranu**

- buď preto, že osobitné procedurálne požiadavky alebo obmedzenia nadmerne sťažujú (alebo dokonca prakticky znemožňujú) dosiahnuť akékoľvek dostupné opravné prostriedky,
- **alebo** prípadne preto, lebo spotrebiteľia nemajú potrebné vedomosti o svojich právach alebo nedostávajú potrebné informácie, aby mohli účinne využívať opravné prostriedky.

Tento test sa odráža v niekoľkých rozhodnutiach, napríklad v súvislosti s konaním o platobnom rozkaze³⁹⁹,

*„V tejto súvislosti treba poznamenať, že existuje **nezanedbateľné riziko**, že dotknutí spotrebiteľia nepodajú požadovaný odpor buď z dôvodu mimoriadne krátkej lehoty stanovenej na tento účel, alebo z dôvodu, že ich od výkonu práva na obranu môžu odradiť trovy spojené so súdnym podaním, ktoré vzniknú v pomere k výške napadnutého dlhu, **alebo** z dôvodu, že nepoznajú alebo si neuvedomujú rozsah svojich práv, alebo napokon z dôvodu, že návrh na vydanie platobného rozkazu podaný predajcom alebo dodávateľom má obmedzený obsah,*

³⁹⁶ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, bod 1 výroku rozsudku.

³⁹⁷ Vec C-632/17, *PKO*, bod 43 a vec C-567/13 *Nóra Baczó*, body 52 a 59 sú príkladmi, ktoré poukazujú na to, že právo na účinný prostriedok nápravy podľa článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a článku 47 Charty sa musí posudzovať na základe rovnakých kritérií ako zásada *účinnosti*.

³⁹⁸ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, najmä body 52 – 54; vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 61 – 72.

³⁹⁹ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 69. Medzi ďalšie odkazy patrí vec C-49/14 *Finanmadrid*, bod 52; vec C-122/14, *Aktiv Kapital Portfolio*, bod 37 a vec C-618/10 *Banco Español de Crédito*, bod 54.

a teda z dôvodu neúplnosti informácií, ktorými disponujú [...]. “

Ako je vysvetlené v oddiele 5.1, v súvislosti s *účinnosťou* je potrebné zohľadniť príslušné procesné pravidlá v celom ich rozsahu so zreteľom na ich rôzne fázy⁴⁰⁰. Príslušné faktory posúdenia účinnosti sú uvedené v oddiele 5.4.2.

Ak existuje významné riziko, že spotrebiteľia nevznesú námietku proti platobnému rozkazu, Súdny dvor stanovil, že **vnútroštátne súdy musia posúdiť nekalosť zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy v určitej fáze konania a najneskôr pred vykonaním rozhodnutia voči spotrebiteľovi**⁴⁰¹. Podľa slov Súdneho dvora⁴⁰²:

„Účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice pre spotrebiteľa totiž možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém umožňuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu ex offa preskúmanie potenciálnej nekalej povahy podmienok v predmetnej zmluve [...].“

To znamená, že

- ak existuje významné riziko, že spotrebiteľ neuplatní opravné prostriedky proti platobnému rozkazu, súd je povinný posúdiť nekalú povahu príslušných zmluvných podmienok z vlastného podnetu *pred* vydaním platobného rozkazu⁴⁰³.

Na druhej strane,

- ak sa kontrola *ex offa* neuskutočnila pred udelením príkazu, musí sa vykonať ako posledná možnosť vo fáze výkonu rozhodnutia⁴⁰⁴.

Podobne

- ak kontroly vykonané v skoršom štádiu konania nepokrývali všetky príslušné zmluvné podmienky, vnútroštátne súdy sú povinné posúdiť iné príslušné zmluvné podmienky, a to aj z vlastnej iniciatívy, aj keď predchádzajúce kontroly boli ukončené rozhodnutím, ktoré malo účinok *res judicata* podľa vnútroštátnych procesných pravidiel⁴⁰⁵.

Súdny dvor⁴⁰⁶ okrem toho uviedol, že skutočnosť, že nekalosť zmluvných podmienok posudzuje *súdny úradník s nižším postavením ako sudca* pred vydaním platobného rozkazu, neposkytuje požadovanú ochranu. To znamená, že ak existuje významné riziko, že spotrebiteľ

⁴⁰⁰ Napr. vec C-49/14, *Finanmadrid*, body 43 a 44, s odkazom okrem iného na vec C-618/10 *Banco Español de Crédito*, bod 49 a vec C-413/12 *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, bod 34, a vec C-470/12, *Pohotovost*, bod 51.

⁴⁰¹ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 44, 61 – 64 a 71; vec C-49/14, *Finanmadrid*, body 45 a 46; vec C-122/14, *Aktiv Kapital Portfolio*, bod 30; vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, body 45, 46 a 49 a vec C-632/17, *PKO*, bod 49. Všetky uvedené veci sa týkali konaní o platobnom rozkaze a vychádzajú z veci C-618/10, *Banco Español de Crédito*.

⁴⁰² Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 44.

⁴⁰³ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 57; vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 44 a vec C-632/17, *PKO*, bod 49.

⁴⁰⁴ Vec C-19/14, *Finanmadrid*. Generálny advokát Szpunar vo svojich záveroch poukázal na preskúmanie *ex offa* vo fáze výkonu ako na „poslednú možnosť“.

⁴⁰⁵ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 2 výroku rozsudku a bod 52. Hoci sa táto vec týka výkonu rozhodnutia v súvislosti s nehnuteľnosťou zaťaženou hypotékou, rovnaká logika sa musí uplatňovať aj na iné typy konaní. Posúdenie pravidiel o *res judicata* podľa zásad účinnosti, a to aj so zreteľom na kontrolu *ex offa*, sa osobitne rieši v bode 5.4.2., kde sa okrem iného cituje bod 52 veci *Banco Primus*.

⁴⁰⁶ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, najmä body 49 – 54.

nepodá námietku, *sudca* musí stále posúdiť nekalosť zmluvných podmienok, ak je to potrebné aj z vlastnej iniciatívy, a to najneskôr vo fáze výkonu rozhodnutia.

Pokiaľ ide konkrétne o výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, Súdny dvor⁴⁰⁷ v zásade považoval za prijateľné, že vykonávacie konanie sa môže začať na základe notárskej zápisnice bez *predchádzajúcej súdnej* kontroly nekalých zmluvných podmienok *ex offo*. To je však zlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach len vtedy, keď spotrebiteľia môžu podniknúť právne kroky proti takémuto výkonu za primeraných podmienok vrátane dostupnosti predbežných opatrení a ak je v nasledujúcom určovacom konaní zaručená kontrola nekalosti zmluvných podmienok *ex offo*.

Výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou preto nie je zlučiteľný so smernicou o nekalých podmienkach, ak spotrebiteľia nemajú k dispozícii žiadne účinné opravné prostriedky alebo ak existuje významné riziko, že spotrebiteľia ich nebudú využívať. Neexistujú žiadne účinné opravné prostriedky, ak napríklad spotrebiteľia nemôžu namietať proti výkonu rozhodnutia založeného na nekalosti zmluvných podmienok vo vykonávacom konaní, zatiaľ čo v určovacom konaní, v ktorom možno posúdiť nekalosť zmluvných podmienok, nemôžu získať odklad vykonávacieho konania⁴⁰⁸.

Logika týchto zásad sa musí uplatňovať *mutatis mutandis* na všetky druhy konaní⁴⁰⁹.

5.4.2. Relevantné faktory pre účinnosť opravných prostriedkov

Pri posudzovaní *účinnosti* opravných prostriedkov sa musia zohľadniť špecifiká príslušného postupu. Okrem toho so zreteľom na vplyv, ktorý môžu mať konkrétne prekážky na schopnosť spotrebiteľov dosiahnuť opravné prostriedky, alebo na účinok, ktorý v tejto súvislosti môžu mať obmedzené vedomosti a informácie, by sa mala zohľadňovať perspektíva zraniteľnejších spotrebiteľov. Takíto spotrebiteľia sa môžu obzvlášť zdráhať použiť dostupné opravné prostriedky, dokonca aj keď sú zmluvné podmienky použité proti nim zjavne nekalé⁴¹⁰.

Tieto **faktory** sú **alternatívne**. To znamená, že neúčinnosť opravného prostriedku môže byť spôsobená buď jedinou požiadavkou, ako sú vysoké alebo diskriminačné súdne poplatky⁴¹¹, alebo kombináciou rôznych požiadaviek, ako je krátka lehota v spojení s potrebou zabezpečiť si advokáta⁴¹² alebo potrebou predložiť podrobné podania⁴¹³. Hoci väčšina ďalej uvedených aspektov sa týka procesného práva, v tejto súvislosti nie je podstatné, či sa daný faktor kvalifikuje ako otázka procesného alebo hmotného práva⁴¹⁴ v príslušnom členskom štáte. Ďalej uvedený zoznam nie je vyčerpávajúci, ale odráža najbežnejšie príklady vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora.

- Pravidlá týkajúce sa právomoci

Súdny dvor uviedol, že právo na účinný opravný prostriedok sa vzťahuje na normy o určení právomoci, ako aj na procesné pravidlá⁴¹⁵. Zatiaľ čo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov

⁴⁰⁷ Vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, bod 65 a výrok rozsudku.

⁴⁰⁸ Vec C-415/11, *Aziz*, bod 1 výroku rozsudku a body 43 – 64.

⁴⁰⁹ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 55; vec C-415/11, *Aziz*; vec C-76/10, *Pohotovost'*, a vec C-77/14, *Radlinger Radlingerová*, bod 50.

⁴¹⁰ Napr. vec C-76/10, *Pohotovost'*, a vec C-168/15, *Milena Tomášová*.

⁴¹¹ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 67 a 68.

⁴¹² Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 52.

⁴¹³ Napríklad ak musí spotrebiteľ okamžite uviesť žalobné dôvody voči napadnutému aktu, ako je súdny príkaz, a uviesť skutočnosti a dôkazy, vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 65 a 66.

⁴¹⁴ To môže byť sporné, napríklad pokiaľ ide o premlčacie lehoty.

⁴¹⁵ Vec C-632/17, *PKO*, bod 45.

v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie)⁴¹⁶ obsahuje ochranné pravidlá pre spotrebiteľov v súvislosti s cezhraničným konaním⁴¹⁷, podobná ochrana nemusí existovať podľa vnútroštátnych pravidiel o právomoci vo vnútroštátnych prípadoch. Pravidlá týkajúce sa právomoci, ktoré priamo alebo nepriamo⁴¹⁸ zaväzujú spotrebiteľov, aby podali žaloby alebo sa obhajovali pred súdmi, ktoré sa nachádzajú v určitej vzdialenosti od ich miesta bydliska, môžu odrádzať spotrebiteľov od využívania opravných prostriedkov, najmä ak je v predmetnom konaní potrebná fyzická prítomnosť⁴¹⁹. V takýchto prípadoch musia vnútroštátne súdy preskúmať, či vzdialenosť k súdu predstavuje pre spotrebiteľa príliš vysoké cestovné náklady, ktoré ho odrádzajú od toho, aby sa zúčastnil na konaní začatom proti nemu⁴²⁰.

Skutočnosť, že konkrétny prípad musí vypočítať nielen miestny súd, ale aj vyšší súd, ktorý je vzdialenejší a môže vyžadovať vyššie poplatky, neznamená však automaticky porušenie článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach⁴²¹. Okrem toho spotrebiteľské organizácie, ktoré podávajú kolektívne žaloby, nie sú v rovnakom postavení ako jednotliví spotrebiteľia, pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa právomoci⁴²².

- Lehoty

Podľa ustálenej judikatúry je zlučiteľné s právom Únie stanoviť „primerané“ lehoty na začatie konania v záujme zachovania právnej istoty⁴²³. Primerané lehoty samy osebe neznamenajú, že by bolo prakticky nemožné alebo nadmerne náročné uplatňovať práva priznané právom Únie⁴²⁴.

Krátke lehoty môžu byť problematické už len z toho dôvodu, že spotrebiteľia majú málo času na zváženie svojich možností, čo môže často zahŕňať právne posúdenie vrátane potreby využiť právne poradenstvo. Súdny dvor doteraz posudzoval dĺžku lehôt v jednotlivých prípadoch a najmä v spojení s inými okolnosťami, takže *neexistuje absolútna stupnica, pokiaľ ide o to, aké lehoty sú primerané a aké nie*.

Súdny dvor preto považoval dvojmesačnú lehotu na napadnutie rozhodcovského rozsudku po jeho oznámení za primeranú⁴²⁵. Naopak⁴²⁶, dvadsaťdňovú lehotu na vznesenie námietky proti platobnému rozkazu považoval za „obzvlášť krátku“, ale vzal do úvahy aj povinnosť byť zastúpený advokátom a súvisiace poplatky, ktoré môžu spotrebiteľov odradiť od obhajoby.

⁴¹⁶ Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012; týmto nariadením sa zrušilo nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1.

⁴¹⁷ Podľa článku 17 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 sa tieto pravidlá nevzťahujú na zmluvy o preprave iné než zmluvy, ktorých predmetom je zabezpečenie dopravy a ubytovania za jednu cenu. Články 19 a 25 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 navyše umožňujú zmluvným stranám odchýliť sa v určitých prípadoch od pravidiel o právomoci. Súdny dvor bol požiadaný o výklad v tejto záležitosti vo veci C-629/18, EN, FM, GL/Ryanair, (k 31. máju 2019 prejednávanej).

⁴¹⁸ Napríklad tým, že sa predajcovi alebo dodávateľovi poskytne možnosť žalovať spotrebiteľa pred súdom iným, ako je súd v mieste jeho bydliska.

⁴¹⁹ Súdny dvor v spojených veciach C-240/98 až C-244/98, *Océano Grupo Editorial*, bod 21, usúdil, že takéto jurisdikčné mechanizmy v jednostranne stanovených zmluvných podmienkach spĺňajú všetky kritériá na to, aby boli na účely smernice o nekalých podmienkach klasifikované ako nekalé.

⁴²⁰ Vec C-266/18, *Aqua Med*, bod 54; vec C-567/13 *Baczó a Vizsnyiczai*, C-567/13, body 49 až 59.

⁴²¹ Vec C-567/13, *Baczó a Vizsnyiczai*, body 52 – 59.

⁴²² Vec C-413/12, *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*.

⁴²³ Vec 33/76, *Rewe-Zentralfinanz a Rewe-Zentral*, bod 5; vec C-261/95 *Palmisani*, bod 28 a vec C-2/06, *Kempter*, bod 58. vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 41.

⁴²⁴ Vec C-255/00 *Grundig Italiana*, bod 34 vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 41.

⁴²⁵ Vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, body 44 – 46.

⁴²⁶ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, najmä body 52 – 54.

Pokiaľ ide o mimosúdny výkon záložného práva⁴²⁷, Súdny dvor vzal do úvahy, že predaj prostredníctvom dražby mohol byť napadnutý do 30 dní od oznámenia o výkone záložného práva a že spotrebiteľia mali na prijatie opatrení lehotu troch mesiacov po verejnej dražbe. Okrem toho boli k dispozícii predbežné opatrenia na pozastavenie alebo ukončenie výkonu rozhodnutia počas vecného posúdenia. Na tomto základe Súdny dvor dospel k záveru, že príslušné právne predpisy spotrebiteľom nadmerne nesťažovali možnosť ochrany podľa smernice o nekalých podmienkach.

Pokiaľ ide o prechodné opatrenia týkajúce sa nového práva namietať proti výkonu rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na základe nekalosti zmluvných podmienok⁴²⁸, Súdny dvor⁴²⁹ rozhodol, že štvortýždňová lehota na podanie námietky v súvislosti s prebiehajúcim konaním bola v zásade zodpovedajúca a primeraná⁴³⁰. Súdny dvor však dospel k záveru, že skutočnosť, že dotknutí spotrebiteľia boli o tomto práve informovaní len prostredníctvom úradného vestníka členského štátu, ale nie osobne príslušným súdom⁴³¹, vytváralo značné riziko, že lehota uplynie bez toho, aby spotrebiteľia mohli uplatniť svoje práva, čo predstavovalo porušenie zásady účinnosti, a teda aj smernice o nekalých podmienkach⁴³².

Súdny dvor označil dvojtýždňovú lehotu na vznesenie námietky voči platobnému rozkazu na základe zmenky za „krátke obdobie“⁴³³. Toto obdobie považoval za obzvlášť problematické, keď obvinená osoba musí pripraviť svoju obhajobu počas týchto dvoch týždňov predložením všetkých svojich námietok a uvedením skutočností a dôkazov.

Súdny dvor⁴³⁴ okrem toho dospel k záveru, že pätnásťdňová lehota spojená s požiadavkou na odôvodnenie námietky proti platobnému rozkazu môže odradiť spotrebiteľa od použitia prostriedkov nápravy.

- Doručovanie

Skutočnosť, že opatrenie alebo rozhodnutie, ktoré možno napadnúť, sa spotrebiteľovi doručuje pred začatím plynutia lehoty, poskytuje prinajmenšom minimálnu záruku, že spotrebiteľ je informovaný o existencii príslušného opatrenia alebo rozhodnutia⁴³⁵. Požadovaná norma na doručovanie môže byť relevantná aj pri posudzovaní rizika, že spotrebiteľia nevyužijú dostupné opravné prostriedky, spolu s informáciami, ktoré sa spotrebiteľom poskytujú pri doručovaní písomností.

- Právne poplatky a povinnosť mať advokáta

Súdne poplatky a poplatky za právne poradenstvo a zastupovanie môžu byť aj samy osebe faktorom, ktorý odrádza spotrebiteľov od využívania opravných prostriedkov. Nie je dôležitá len celková suma, ale napríklad aj jej pomer k hodnote nároku či príslušný diskriminačný charakter. Odmeny advokátov sa musia zohľadniť, ak sú spotrebiteľia formálne povinní byť zastúpení advokátom alebo ak je prinajmenšom v praxi potrebné si zabezpečiť advokáta.

⁴²⁷ Vec C-34/13, *Kušionová*, najmä bod 55.

⁴²⁸ Zavedené po rozhodnutí Súdneho dvora vo veci C-415/11, *Aziz*.

⁴²⁹ Vec C-8/14, *BBVA*.

⁴³⁰ Vec C-8/14, *BBVA*, body 30 a 31.

⁴³¹ Vec C-8/14 *BBVA*, body 33 – 42 a výrok rozsudku. Lehota začala plynúť odo dňa nasledujúceho po uverejnení nového zákona v úradnom vestníku.

⁴³² Vec C-8/14, *BBVA*, body 40 a 41.

⁴³³ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, najmä body 65, 66 a 70. Táto vec sa týkala platobného rozkazu na základe zmenky. Pozri aj vec C-632/17, *PKO*, týkajúcu sa všeobecného konania o platobnom rozkaze.

⁴³⁴ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, najmä body 51 – 53.

⁴³⁵ Vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 45, týkajúca sa doručovania rozhodcovského rozsudku.

Je potrebné zohľadniť⁴³⁶ aj mechanizmy zamerané na kompenzáciu finančných ťažkostí spotrebiteľa, ako je právna pomoc, ktoré môžu prinajmenšom znížiť vplyv poplatkov.

Súdny dvor⁴³⁷ dospel k záveru, že povinnosť zastúpenia advokátom v prípadoch, ktoré presahujú hodnotu 900 EUR a súvisiace poplatky, je faktor, ktorý môže odradiť spotrebiteľov obhajovať sa pred súdom.

Súdny dvor⁴³⁸ konštatoval, že pravidlo, podľa ktorého musí obvinená osoba zaplatiť tri štvrtiny súdnych poplatkov, ak podá námietku proti platobnému príkazu, môže samo osebe odradiť spotrebiteľa od podania námietky.

- Potreba odôvodniť využitie opravného prostriedku

Povinnosť predložiť odôvodnené podania týkajúce sa právnych a vecných okolností prípadu vrátane dôkazov pri využití opravného prostriedku môže odradiť spotrebiteľov od jeho využitia, najmä ak je to spojené s krátkou lehotou⁴³⁹. To isté platí, ak spotrebiteľia musia uviesť dôvody na využitie opravného prostriedku na podanie námietky proti platobnému rozkazu v lehote 15 dní⁴⁴⁰.

Hoci neexistuje žiadna formálna povinnosť zabezpečiť si advokáta, potreba odôvodniť opravný prostriedok môže vytvoriť potrebu zabezpečiť si advokáta, čo vzhľadom na potrebný čas a súvisiace náklady, ako už bolo uvedené, môže byť dodatočným faktorom, ktorý odradí spotrebiteľov od využitia opravného prostriedku.

- Dostupnosť predbežných opatrení

Súdny dvor⁴⁴¹ opakovane zdôraznil význam dostupnosti predbežných opatrení najmä s cieľom zastaviť alebo pozastaviť výkon rozhodnutia voči spotrebiteľovi, kým súd posudzuje nekalú povahu príslušných zmluvných podmienok. Bez predbežných opatrení existuje riziko, že ochrana pred nekalými zmluvnými podmienkami sa uplatní príliš neskoro, a preto bude neúčinná. Predbežné opatrenie je obzvlášť dôležité v súvislosti s výkonom rozhodnutia týkajúceho sa domova spotrebiteľa⁴⁴² vrátane vyst'ahovania, ale je relevantné aj pre iné opatrenia na presadzovanie práva. Súdny dvor⁴⁴³ zhrnul právne okolnosti takto:

„44 [...] Súdny dvor tiež rozhodol, že so smernicou 93/13 nie je v súlade právna úprava členského štátu, ktorá tým, že v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nestanovuje možnosť vzniesť námietky voči nekalej povahe zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, znemožňuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na posúdenie nekalej povahy tejto podmienky, prijať predbežné opatrenia, najmä tie, ktoré vedú k prerušeniu uvedeného konania o výkone rozhodnutia [...]“⁴⁴⁴.

⁴³⁶ Vec C-567/13, *Nóra Baczó*, bod 55.

⁴³⁷ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, najmä body 52 – 54.

⁴³⁸ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, najmä body 67 a 68.

⁴³⁹ Napr. vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, a vec C-632/17, *PKO*.

⁴⁴⁰ Vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*.

⁴⁴¹ Napr. vec C-415/11, *Aziz*; vec C-34/13, *Kušionová*; vec C-280/13, *Barclays Bank*, a vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*. Súdny dvor vydal všeobecné vyhlásenie, že je potrebné, aby vnútroštátne súdy mohli prijať predbežné opatrenia v záujme úplnej účinnosti súdnych rozhodnutí týkajúcich sa ochrany práv priznaných právom Únie vo veciach C-213/89, *Factortame a ďalší*, bod 21; vec C-226/99 *Siples*, bod 19 a vec C-432/05, *Unibet*, bod 67.

⁴⁴² Napr. vec C-34/13, *Kušionová*, body 63 – 66 s ďalšími odkazmi okrem iného na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a článok 7 Charty základných práv EÚ, ktoré zahŕňajú právo na obydlie.

⁴⁴³ Vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, body 44 a 45.

⁴⁴⁴ Odkazy na veci C-415/11, *Aziz*, bod 64, a C-280/13, *Barclays Bank*, bod 36.

45 Nakoniec Súdny dvor rozhodol, že smernici 93/13 odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá súdu rozhodujúcemu o výkone rozhodnutia v rámci konania o výkone záložného práva neumožňuje ani *ex offo* alebo na návrh spotrebiteľa preskúmať nekalú povahu podmienky, ktorá je obsiahnutá v zmluve, z ktorej vyplýva vymáhaný dlh a ktorá je podkladom pre exekučný titul, ani prijať predbežné opatrenia, predovšetkým prerušiť výkon rozhodnutia, ak je prijatie takých opatrení nevyhnutné na zaručenie plnej účinnosti konečného rozhodnutia súdu rozhodujúceho vo veci samej, ktorý je príslušný overiť nekalú povahu tejto podmienky [...] ⁴⁴⁵.“

Predbežné opatrenia môžu byť nevyhnutné nielen na pozastavenie výkonu rozhodnutia voči spotrebiteľom, ale aj v prípadoch, keď spotrebiteľia podniknú právne kroky s cieľom žiadať o vyhlásenie neplatnosti v prípade určitých zmluvných podmienok ⁴⁴⁶.

V článku 7 ods. 1 sa môže požadovať aj to, aby vnútroštátne sudy mali *možnosť poskytnúť predbežné opatrenie z vlastnej iniciatívy*, ak

- poskytnutie takého opatrenia je potrebné v záujme zabezpečenia plnej účinnosti neskoršieho rozsudku v súvislosti s nekalými zmluvnými podmienkami,
- existuje značné riziko, že spotrebiteľia nebudú požadovať predbežné opatrenia ⁴⁴⁷.

Napokon, *nielen úplná absencia predbežných opatrení môže porušiť účinnosť opravných prostriedkov, ale aj skutočnosť, že pre spotrebiteľov je ťažké získať predbežné opatrenia* napríklad vzhľadom na prísne lehoty, podania, ktoré sa majú predložiť, alebo záruky či dôkazy, ktoré sa majú poskytnúť.

- Nedostatočné vedomosti a informácie

Spotrebiteľia si často neuvedomujú svoje práva alebo nemusia chápať rozsah svojich práv, alebo môžu považovať za náročné posúdiť právnu situáciu z dôvodu obmedzených informácií, ktoré sa im poskytnú, napríklad v prípade platobného rozkazu, proti ktorému môžu namietat ⁴⁴⁸. Nedostatočné vedomosti alebo obmedzené informácie môžu vytvoriť riziko, že spotrebiteľia nebudú využívať dostupné opravné prostriedky ⁴⁴⁹. Súdny dvor potvrdil ⁴⁵⁰, že informácie poskytnuté spotrebiteľom v rozhodnutí, ktoré možno napadnúť, alebo v súvislosti s týmto rozhodnutím, sú nevyhnutné. Zahŕňa to informácie o skutočnosti, že akt možno napadnúť, ako aj o tom, z akých dôvodov ho možno napadnúť a v akej forme, a o príslušnej lehote. Okrem toho obmedzené informácie o podstate nároku môžu spotrebiteľom sťažiť možnosť posúdiť

⁴⁴⁵ Spojené veci C 537/12 a C 116/13, *Banco Popular Español a Banco de Valencia*, bod 60 vec C-169/14, *Sánchez Morcillo a Abril García*, bod 28.

⁴⁴⁶ Spojené veci C-568/14 až C-570/14, *Ismael Fernández Oliva*. Táto vec sa týkala možnosti získania predbežného opatrenia v rámci individuálneho konania, pričom kolektívna žaloba sa prejednáva.

⁴⁴⁷ Súdny dvor stanovil túto požiadavku v súvislosti s nárokmi na preplatenie výdavkov založenými na nekalosti zmluvných podmienok a so súbežnými kolektívnymi súdnymi konaniami, ktoré viedli k pozastaveniu individuálneho opatrenia. Spojené veci C-568/14 až C-570/14, *Ismael Fernández Oliva*, body 32 – 37. Významné riziko sa zakladalo na skutočnosti, že vzhľadom na vykonávanie a zložitost' vnútroštátneho konania si spotrebiteľia nemuseli byť vedomí svojich práv alebo nemuseli chápať ich rozsah. Keďže táto požiadavka odráža všeobecnú zásadu, zdá sa, že by sa dala použiť aj v iných procesných situáciách.

⁴⁴⁸ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 54.

⁴⁴⁹ Vyplýva to už zo vzorca, prostredníctvom ktorého Súdny dvor vymedzuje prítomnosť významného rizika. Ďalej je to skutočnosť, že nevedomosť alebo nedostatočné pochopenie rozsahu spotrebiteľských alebo procesných práv môže samo osebe odôvodniť zásahy *ex offo*. Súdny dvor to potvrdil v spojených veciach C-568/14 až C-570/14, *Ismael Fernández Oliva*, bode 33, keď uviedol, že „[...] so zreteľom na priebeh a zložitost' vnútroštátneho konania dotknutého vo veci samej, [...], existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ taký návrh nepodá, a to aj napriek tomu, že hmotnoprávne podmienky stanovené vo vnútroštátnompráve na vydanie predbežných opatrení sú prípadne splnené, lebo nepozná alebo nechápe rozsah svojich práv.“

⁴⁵⁰ Vec C-8/14, *BBVA*, body 36 – 40.

šance na úspech pri napadnutí určitých aktov, ako sú platobné rozkazy. Vylúčené nie je ani to, že v závislosti od ich obsahu informácie poskytnuté spotrebiteľom môžu odradiť spotrebiteľov od využitia dostupných opravných prostriedkov.

Súdny dvor⁴⁵¹ doposiaľ poskytol len niekoľko náznakov o tom, ako možno určiť významné riziko, že spotrebiteľia nevyužijú opravné prostriedky v dôsledku nedostatku vedomostí alebo informácií. Pri preskúmaní tohto rizika sa musí v každom prípade zohľadniť typická situácia spotrebiteľov vrátane zraniteľných spotrebiteľov v dotknutom druhu konania.

- Res judicata a premlčacie lehoty vo všeobecnosti

Rovnako ako lehoty, premlčacie lehoty a pravidlá o konečnosti rozhodnutí súdov alebo iných orgánov (*res judicata*) sú spojené so zásadou právnej istoty. Kým premlčacie lehoty a *res judicata* sú právne prekážky pre začatie konania, *res judicata* môže mať aj taký účinok, že súdu sa zabráni (opätovne) posudzovať určité otázky hmotného práva, a to aj vo fáze odvolania alebo výkonu rozhodnutia, či už na žiadosť účastníka konania, alebo z vlastnej iniciatívy súdu.

Napriek tomu, že *res judicata* a premlčacie lehoty môžu byť za určitých okolností v rozpore s „materiálnou spravodlivosťou“, Súdny dvor uznal hodnotu právnej istoty v právnom poriadku Únie a členských štátov. Na tomto základe Súdny dvor⁴⁵² potvrdil, že účinnosť spotrebiteľského práva si v zásade nevyžaduje zrušenie vnútroštátnych pravidiel o *res judicata* a primeraných lehotách vrátane premlčacích lehôt:

„68 [...] je nesporné, že Súdny dvor už pripustil, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna. Konkrétne v tomto zmysle rozhodol, že právo Únie neukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých sa rozhodnutie stáva právoplatným, aj keby to umožnilo napraviť porušenie ustanovenia, bez ohľadu na jeho povahu, obsiahnutého v smernic[i] 93/13 [...]“⁴⁵³.

69 Takisto Súdny dvor už rozhodol, že určenie primeraných lehôt na podanie opravných prostriedkov pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je v súlade s právom Únie [...]“⁴⁵⁴.

70 Treba však rozlišovať uplatnenie procesnej metódy, akou je stanovenie primeranej lehoty na premlčanie, a časové obmedzenie účinkov výkladu pravidla práva Únie. [...]“

- Res judicata

Vzhľadom na tieto konštatovania Súdneho dvora bude vo veciach ukončených právoplatným rozhodnutím súdu, proti ktorému už nie je možný opravný prostriedok, vo všeobecnosti prevládať zásada právnej sily rozhodnutej veci. Platí to aj vtedy, ak je takéto rozhodnutie v rozpore so smernicou o nekalých podmienkach a/alebo ak sa zmenila judikatúra týkajúca sa posúdenia konkrétneho druhu zmluvnej podmienky.

Je však ešte potrebné preskúmať, či sa predmetným osobitným pravidlom právnej sily rozhodnutej veci neprimerane alebo nadmerne neobmedzujú opravné prostriedky alebo sa nezabraňuje kontrole *ex offico* v súvislosti s nekalou povahou zmluvných podmienok.

Ako sa vysvetľuje v oddiele 5.4.1, vnútroštátne pravidlo právnej sily rozhodnutej veci **nebude zlučiteľné so zásadou účinnosti, ak sa ním zabráňuje kontrole *ex offico* zmluvných**

⁴⁵¹ Súdny dvor zväzil skôr špecifickú situáciu vo veci C-8/14, *BBVA*, body 33 – 42.

⁴⁵² Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *GutiérrezNaranjo*, body 68 – 70.

⁴⁵³ Spojené veci C-537/12 a C-116/13, *Banco Popular Español a Banco de Valencia*, bod 60, a vec C-169/14 *SánchezMorcillo a Abril Garcia*, bod 28.

⁴⁵⁴ Vec C-40/08, *AsturcomTelecomunicaciones*, bod 41.

podmienok pred uplatnením nároku voči spotrebiteľovi, pokiaľ neexistujú účinné opravné prostriedky alebo pokiaľ hrozí vysoké riziko, že spotrebiteľia nevyužijú dostupné opravné prostriedky⁴⁵⁵. Súdny dvor⁴⁵⁶ takisto rozhodol, že ak súd preskúmal iba niekoľko relevantných zmluvných podmienok, právna sila rozhodnutej veci nemôže brániť posúdeniu dodatočných zmluvných podmienok v neskoršej fáze, či už na žiadosť spotrebiteľa, alebo súdu *ex offo*:

„Preto za predpokladu, že počas predchádzajúceho preskúmania spornej zmluvy, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa vnútroštátny súd obmedzil na preskúmanie ex offo z pohľadu smernice 93/13 jedinej alebo len niektorých z podmienok tejto zmluvy, táto smernica ukladá vnútroštátnemu súdu, [...], ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo ex offo, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, prípadne nekalú povahu ostatných podmienok tejto zmluvy. Pri neexistencii takéhoto preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavuje dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo vyžaduje článok 7 ods. 1 smernice 93/13 [...].“⁴⁵⁷.

Ako sa navyše uvádza v oddiele 5.3.1, súdom sa môže uložiť povinnosť posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok *ex offo* v rámci zásady *rovnocennosti*⁴⁵⁸, ak vnútroštátne procesné pravidlá oprávňujú súdy na preskúmanie vecí verejného poriadku napriek inak uplatniteľnému pravidlu právnej sily rozhodnutej veci.

o Premlčacie lehoty

Ako už bolo uvedené, Súdny dvor⁴⁵⁹ v zásade považuje primerané premlčacie lehoty za prijateľné v záujme právnej istoty, napríklad v súvislosti so žiadosťami o vrátenie preplatkov na základe nekalých zmluvných podmienok. Súdny dvor zatiaľ nerozhodol, čo by v tejto súvislosti predstavovalo primeranú premlčaciu lehotu, a nevyslovil sa k svojmu východiskovému bodu. Súdny dvor však bol požiadaný o poskytnutie usmernenia k druhému uvedenému aspektu⁴⁶⁰.

Treba rozlišovať medzi premlčacími lehotami stanovenými v právnych predpisoch a časovým obmedzením účinkov rozhodnutia súdu o nekalej povahe zmluvnej podmienky a súvisiacich dôsledkoch⁴⁶¹, ako je nárok spotrebiteľov na náhradu⁴⁶², pričom takéto časové obmedzenie je neprípustné⁴⁶³.

⁴⁵⁵ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 44, 61 – 64 a 71; vec C-49/14, *Finanmadrid*, body 45 a 46; vec C-122/14, *Aktiv Kapital Portfolio*, bod 30; vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, body 45, 46 a 49 a vec C-632/17, *PKO*, bod 49. Všetky uvedené veci sa týkali konaní o platobnom rozkaze a vychádzajú z veci C-618/10, *Banco Español de Crédito*.

⁴⁵⁶ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 52, tu citovaný. V dotknutej veci sa prvé preskúmanie vykonalo *ex offo*, ak by sa však prvé preskúmanie uskutočnilo na žiadosť spotrebiteľa, pravidlo by muselo ostať rovnaké.

⁴⁵⁷ Odkaz na vec C-415/11, *Aziz*, bod 60.

⁴⁵⁸ Vec C-421/14, *Banco Primus*, bod 47 *in fine* s odkazom na vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 53; vec C-76/10, *Pohotovosť*.

⁴⁵⁹ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 69. V predmetnej veci však v španielskych právnych predpisoch nebola stanovená premlčacia lehota v prípade takýchto pohľadávok.

⁴⁶⁰ Veci C-698/18, *SC Raiffeisen Bank SA*, a C-699/18, *BRD Groupe Sociétés Générale SA*, (k 31. máju 2019 prejednávanej).

⁴⁶¹ Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 75.

⁴⁶² Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 70 s odkazmi na predchádzajúce rozhodnutia v iných oblastiach práva.

⁴⁶³ Pozri oddiel 4.4 s citáciou z výroku rozsudku spojených vecí C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*.

V každom prípade, ako sa uvádza v oddiele 4.2, nezáväzný charakter nekalých zmluvných podmienok nemôže byť sám osebe predmetom premlčacích lehôt. To znamená, že spotrebiteľia sa vždy môžu o túto ochranu opierať pri konfrontácii s nárokmi zo strany predajcov alebo dodávateľov na základe nekalých zmluvných podmienok, a to buď tým, že sa na nekalosť odvolajú sami, alebo prostredníctvom kontroly *ex offa* bez toho, aby došlo k premlčaniu⁴⁶⁴. To isté musí platiť v prípade žiadostí o vyhlásenie zmluvných podmienok za nekalé v jednotlivých konaniach alebo súdnych príkazoch v zmysle článku 7 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach.

5.5. Čo zahrňa kontrola *ex offa*?

5.5.1. Základné povinnosti

Pri kontrole *ex offa* sa od vnútroštátnych súdov vyžaduje proaktívny zásah, a to nezávisle od pripomienok účastníkov konania⁴⁶⁵, pokiaľ ide o

- preskúmanie toho, či je príslušná zmluvná podmienka nekalá, a teda nezáväzná, a
- dôsledky, ktoré treba vyvodit' z konštatovania, že predmetná podmienka je nekalá, v záujme zabezpečenia, že spotrebiteľ nebude danou podmienkou viazaný.

Vnútroštátne súdy môžu nekalé podmienky výnimočne uplatniť iba v prípade, ak spotrebiteľ, ktorý bol informovaný o svojich právach, namieta proti neuplatňovaniu nekalých zmluvných podmienok⁴⁶⁶. Súdny dvor konštatoval, že

„[v]nútroštátny súd je povinný preskúmať ex offa nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia s výnimkou prípadu, keď spotrebiteľ proti tomu namieta. [...]”⁴⁶⁷.

Úplná účinnosť ochrany stanovenej smernicou totiž vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý bez návrhu dospel ku konštatovaniu o nekalej povahe podmienky, mohol vyvodit' všetky dôsledky tohto konštatovania bez toho, aby počkal, či spotrebiteľ, ktorý je informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená [...]”⁴⁶⁸⁴⁶⁹.

V rámci povinnosti kontroly *ex offa* sa od sudcov môže takisto vyžadovať, aby *ex offa* nariadili predbežné opatrenia, ak je to potrebné z hľadiska účinnosti prostriedku nápravy a ak hrozí značné riziko, že spotrebiteľia nemôžu požiadať o predbežné opatrenia⁴⁷⁰.

Sudcovia sú okrem toho povinní informovať účastníkov konania o výsledku posúdenia zmluvnej podmienky *ex offa* a o záveroch, ktoré sa majú vyvodit', aby sa k tejto záležitosti mohli vyjadriť⁴⁷¹.

⁴⁶⁴ Vec C-473/00, *Cofidis*, bod 38.

⁴⁶⁵ Vec C-497/13, *Froukje Faber*, bod 1 výroku rozsudku a body 46 – 48; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 3 výroku rozsudku a body 45 – 51; vec C-397/11, *Erika Jörös*.

⁴⁶⁶ Vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 49; vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 63; vec C-472/11, *Banif Plus Bank*, bod 27. Pozri aj oddiely 5.5.1 a 5.5.5.

⁴⁶⁷ Vec C-243/08, *Pannon GSM*, bod 2 výroku rozsudku.

⁴⁶⁸ Odkaz na vec C-397/11, *Erika Jörös*, C-397/11, bod 42.

⁴⁶⁹ Spojené veci C-154/15, C 307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, bod 59.

⁴⁷⁰ Pozri spojené veci C-568/14 až C-570/14, *Ismael Fernández Oliva*.

5.5.2. Aspekty, ktoré sa majú preskúmať

V rámci povinnosti posúdiť nekalosť zmluvných podmienok *ex offio* sa od vnútroštátnych súdov vyžaduje, aby preskúmali všetky predpoklady na konštatovanie nekalosti⁴⁷² podmienky vrátane, pokiaľ sú jednotlivé kroky potrebné v rámci príslušnej vnútroštátnej transpozície, otázok,

- či zmluvná podmienka spadá do rozsahu pôsobnosti smernice⁴⁷³, v rámci čoho sa vyžaduje, aby
 - existovala zmluva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom⁴⁷⁴,
 - predmetná podmienka nebola individuálne dohodnutá⁴⁷⁵,
 - predmetná podmienka neodrážala záväzné pravidlá v zmysle článku 1 ods. 2,
- či sa na zmluvnú podmienku vzťahuje alebo nevzťahuje článok 4 ods. 2, a ak sa vzťahuje, či spĺňa požiadavky na transparentnosť,
- či je zmluvná podmienka nekalá, t. j. či napriek požiadavke dobrej viery spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán ku škode spotrebiteľa vrátane možnej nedostatočnej transparentnosti príslušných podmienok, alebo či prípadne zodpovedá jednej z podmienok uvedených v čiernej alebo sivej listine.

5.5.3. Dostupnosť potrebných právnych a skutkových okolností

Hlavnou okolnosťou v rámci posúdenia nekalosti zmluvných podmienok je zmluva so všetkými jej podmienkami. Ako už však bolo uvedené, pred preskúmaním nekalej povahy podmienky sa musia zväžiť ďalšie okolnosti, napr. či je jedna strana spotrebiteľom, či bola podmienka dohodnutá individuálne, alebo či predajca alebo dodávateľ poskytl spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy potrebné informácie.

Problémom môže byť, že v danom prípade nemusí mať vnútroštátny súd všetky potrebné skutkové a právne okolnosti na rozhodnutie o nekalej povahe zmluvnej podmienky. Súdny dvor to uznáva, keď v mnohých rozhodnutiach používa formulácie, ako napríklad „ak je [vnútroštátny súd] oboznámený s potrebnými právnymi a skutkovými okolnosťami“⁴⁷⁶.

⁴⁷¹ Toto je dôležité z hľadiska spotrebiteľov, ako aj predajcov a dodávateľov, ako vyplýva napríklad z vecí C-243/08, *Pannon GSM*; C-472/11, *Banif Plus Bank*, body 29 – 35; C-488/11, *Asbeek Brusse*, a C-119/15 *Biuro podróży „Partner“*, body 22 – 47. Pozri aj oddiel 5.5.5.

⁴⁷² Vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 49 a nasledujúce body.

Hmotnoprávne kritériá, ktoré treba zohľadniť, sa uvádzajú v oddiele 3.

⁴⁷³ Vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, body 49 – 51. V prípade otázok súvisiacich s rozsahom pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach pozri oddiel 1.2.

⁴⁷⁴ Vec C-497/13, *Froukje Faber*, bod 1 výroku rozsudku a body 46 – 48. Toto konanie sa týka smernice 99/44/ES, ale vzťahuje sa *mutatis mutandis* na smernicu o nekalých podmienkach. Okrem toho v záujme stanovenia, či predmetné podmienky patria do rozsahu pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach, musia sudy nevyhnutne preskúmať, či existuje zmluva medzi predávajúcim alebo dodávateľom, alebo spotrebiteľom.

⁴⁷⁵ Vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, body 49 – 51. Sudy musia vziať do úvahy, že článok 3 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach obsahuje osobitné pravidlo týkajúce sa dôkazného bremena v súvislosti s otázkou, či bola predbežne formulovaná zmluvná podmienka dohodnutá individuálne alebo nie.

⁴⁷⁶ Napríklad vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 42: „V tomto kontexte je potrebné po prvé zdôrazniť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátny súd má posúdiť *ex offio* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, a to pod podmienkou, že je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel.“ V tomto bode Súdny dvor odkazuje na veci C-377/14, *Radlinger a Radlingerová*, bod 52 a citovanú judikatúru, a C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a ďalší*, bod 58.

Súdny dvor zároveň objasnil, že kontrola *ex offio* znamená proaktívny prístup k získaniu prístupu k okolnostiam potrebným na posúdenie zmluvných podmienok⁴⁷⁷, napríklad keď použil pojem „vyšetrovať“ v súvislosti s preskúmaním predpokladov podľa článku 3 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach⁴⁷⁸:

„[...] Súdny dvor [...], rozhodol, že vnútroštátny súd **musí *ex offio* nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že to tak je, posúdiť *ex offio* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia [...]**⁴⁷⁹.“

Súdny dvor⁴⁸⁰ okrem toho zdôraznil, že vnútroštátne súdy musia získať potrebné vysvetlenia k otázke, či je jedna strana spotrebiteľom, ak existuje aspoň určitý náznak toho, že to tak môže byť:

„Zásada efektivity si [...] vyžaduje, aby vnútroštátny súd rozhodujúci o spore týkajúcom sa zmluvy, ktorá by mohla patriť do pôsobnosti uvedenej smernice, bol povinný, hneď ako by disponoval právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel **alebo by nimi mohol disponovať na základe jednoduchej žiadosti o bližšie vysvetlenie, overiť, či kupujúci môže byť kvalifikovaný ako spotrebiteľ, aj keď by kupujúci toto postavenie výslovne neuplatňoval.**“

Ak teda existujú náznaky, že príslušná zmluva môže byť spotrebiteľskou zmluvou, vnútroštátny súd je povinný túto záležitosť preskúmať, aj keď účastníci konania o to nepožiadali. Takýto proaktívny prístup sa naozaj vyžaduje na základe záväznosti článku 6 ods. 1.

Podobne, ak existujú náznaky, že nárok môže byť založený na zmluvných podmienkach, ktoré neboli individuálne dohodnuté, ale okamžite nie sú k dispozícii všetky okolnosti na vykonanie tohto preskúmania, vnútroštátne súdy budú musieť túto otázku predložiť účastníkom konania s cieľom získať potrebné informácie a dôkazy⁴⁸¹. Ak boli predajcovia alebo dodávatelia povinní poskytnúť spotrebiteľom konkrétne informácie, súdy musia overiť, či spotrebiteľia tieto požadované informácie dostali⁴⁸².

Vzhľadom na to, že osobitné procesné pravidlá, napr. pri platobnom rozkaze alebo konaní o výkone rozhodnutia, neumožňujú súdom vykonať vecné posúdenie napriek dostupnosti týchto okolností⁴⁸³ alebo im neposkytujú prístup k týmto okolnostiam⁴⁸⁴ vrátane zmluvy, na ktorej je nárok založený, takéto procesné obmedzenia nemôžu odstrániť povinnosť zabezpečiť kontrolu *ex offio*.

Tento výklad potvrdzujú aj nasledujúce skutočnosti:

⁴⁷⁷ Vec C-497/13, *Froukje Faber*, bod 1 výroku rozsudku a body 46 – 48; vec C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 3 výroku rozsudku a body 45 – 51.

⁴⁷⁸ Súdny dvor použil tento pojem vo veci C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, v bode 56, a potvrdil ho vo veci C-472/11, v bode 24, ktorý je tu citovaný.

⁴⁷⁹ Odkazy na veci C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, bod 56, a C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 44.

⁴⁸⁰ Vec C-497/13, *Froukje Faber*, najmä body 44 a 46. Citácia je z bodu 46. Hoci sa tento prípad týkal smernice 99/44/ES, rieši sa v ňom horizontálna otázka spotrebiteľského zmluvného práva a uplatňuje sa *mutatis mutandis* na postavenie spotrebiteľa podľa smernice o nekalých podmienkach.

⁴⁸¹ V tejto súvislosti musia zohľadniť ustanovenia o dôkaznom bremene v článku 3 ods. 2. Pozri oddiel 1.2.2.1. Ak v danom členskom štáte individuálne dohodnuté zmluvné podmienky takisto podliehajú ustanoveniam, ktorými sa s transponuje smernica o nekalých podmienkach, toto posúdenie, samozrejme, nie je potrebné.

⁴⁸² Oddiel 3.3.1, vec C-186/16, *Andriiciuc*, bod 43; vec C-119/17, *Lupean*, bod 23.

⁴⁸³ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*.

⁴⁸⁴ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, a vec C-632/17, *PKO*.

- už formulácia použitá Súdny dvorom a kontext rôznych rozsudkov naznačujú, že Súdny dvor berie na vedomie *skutočnosť*, že vnútroštátny súd v *praxi* nebude môcť vykonať potrebné posúdenie bez prístupu k uvedeným okolnostiam⁴⁸⁵,
- Súdny dvor vo väčšine prípadov zohľadnil, že vnútroštátny súd mal prístup k potrebným okolnostiam. Okrem toho Súdny dvor vo viacerých z týchto rozsudkov použil formuláciu „... *aj keď/hoci*⁴⁸⁶ *má na tieto účely k dispozícii potrebné informácie o skutkovom a právnom stave*“, čo naznačuje argumentáciu a *fortiori* na rozdiel od právnej podmienky,
- keby sa vnútroštátnymi procesnými pravidlami dalo zabrániť kontrole *ex offo* jednoducho tým, že by sa súdom odoprel prístup k potrebným okolnostiam, ohrozilo by to právo na účinný opravný prostriedok,
- ak je kontrola *ex offo* potrebná z dôvodu zásady *rovnocennosti*, takejto kontrole by sa v *praxi* dalo zabrániť, ak sa vnútroštátnymi procesnými pravidlami súdom odoprie prístup k potrebným okolnostiam.

Súdny dvor⁴⁸⁷ potvrdil tento výklad, keď po zistení existencie významného rizika, že spotrebiteľia nevniesú námietku proti platobnému rozkazu⁴⁸⁸, dospel k záveru, že vydanie platobného rozkazu bez predchádzajúceho preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok *ex offo* bolo nezlučiteľné s článkom 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Súdny dvor dospel k tomuto záveru, hoci si bol vedomý, že podľa príslušných procesných pravidiel vnútroštátne súdy obvykle nemajú prístup k právnym a skutkovým okolnostiam na účely tohto preskúmania⁴⁸⁹, a bez toho, aby uviedol prístup k takýmto okolnostiam ako podmienke na vynesenie rozhodnutia⁴⁹⁰, keď uviedol, že

„[...] článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni konaniu, ktoré umožňuje vydať platobný rozkaz, pokiaľ súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemá právomoc preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok dotknutej zmluvy, a pokiaľ podmienky uplatnenia práva podať odpor proti takému rozkazu neumožňujú zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica.“

Preto v prípadoch, kde sa podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vyžaduje kontrola *ex offo*, vnútroštátne súdy musia byť povinné získať potrebné okolnosti na posúdenie *ex offo* na základe výkladu vnútroštátnych právnych noriem v súlade s právom Únie, alebo ak to nie je možné, zrušením odporujúcich vnútroštátnych právnych noriem.

5.5.4. Závety, ktoré sa majú vyvodit' z posúdenia nekalej povahy podmienok

⁴⁸⁵ Vec C-632/17, PKO, bod 38: „[...] ,že za takých okolností, o aké ide vo veci samej, vnútroštátny súd nie je schopný vykonať preskúmanie prípadne nekalej povahy zmluvnej podmienky, keďže na tento účel nemá k dispozícii všetky informácie o skutkových a právnych okolnostiach“. Súdny dvor sa odvoláva na rovnaké konštatovanie vo veci C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 47.

⁴⁸⁶ Vec C-618/10, *Banco Español de Crédito*, bod 57; vec C-49/14, *Finanmadrid*, bod 36; vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, bod 43. V iných veciach, napríklad vo veci C-488/11, *Asbeek Brusse*, v bode ..., Súdny dvor použil formuláciu „ak má k dispozícii potrebné právne a skutkové okolnosti“.

⁴⁸⁷ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, a vec C-632/17, PKO.

⁴⁸⁸ Vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, body 69–70. vec C-632/17, PKO, body 45–49.

⁴⁸⁹ Vec C-632/17, PKO, body 37 a 38; vec C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 47.

⁴⁹⁰ Vec C-632/17, PKO, bod 49, ktorý je tu citovaný a ktorý obsahuje odkaz na predchádzajúci rozsudok vo veci C-176/17, *Profi Credit Polska*, bod 71.

Na konci posúdenia musia vnútroštátne sudy vyvodiť dôsledky vyplývajúce z nekalej povahy príslušných zmluvných podmienok a ich nezáväzného charakteru v súlade so zásadami stanovenými v oddiele 4. V závislosti od nároku, druhu konania a povahy zmluvnej podmienky by to mohlo viesť napríklad k zamietnutiu alebo obmedzeniu nároku voči spotrebiteľovi, ktorý je úplne alebo čiastočne založený na nekalých zmluvných podmienkach, alebo k ukončeniu alebo obmedzeniu konania, alebo k vyhláseniu neplatnosti.

Ako už bolo uvedené, predtým, ako sa vnútroštátny súd rozhodne zneplatniť zmluvnú podmienku, ktorú posúdil *ex offo* a ktorú považuje za nekalú, musí v tejto veci vypočúť obe strany⁴⁹¹.

Spotrebiteľia sa okrem toho môžu rozhodnúť, že sa v súdnych konaniach nebudú opierať o túto ochranu po tom, ako boli informovaní o nekalej povahe a nezáväznosti predmetných zmluvných podmienok, pričom v takom prípade príslušný súd musí uplatniť nekalú zmluvnú podmienku⁴⁹². Vzhľadom na záväzný charakter článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach by takéto vyhlásenie malo byť platné len vtedy, ak je sudca presvedčený, že spotrebiteľ plne porozumel právnej situácii a že jeho vyhlásenie nie je založené na nepochopení alebo tlaku zo strany iných strán.

5.6. Dôsledky kontroly *ex offo*, účinnosti a rovnocennosti pre vnútroštátne procesné pravidlá

Ak sa v práve Únie vyžaduje kontrola nekalej povahy zmluvných podmienok *ex offo*, vnútroštátne sudy musia zabezpečiť takúto kontrolu tým, že budú v čo najväčšej miere vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo v súlade s právom Únie⁴⁹³. Ak to nie je možné a vnútroštátne procesné pravidlá nie sú v súlade so zásadou účinnosti a/alebo nezaručujú účinný opravný prostriedok, vnútroštátne sudy musia zrušiť takéto vnútroštátne normy, aby mohli vykonať kontroly *ex offo* vyžadované právom Únie⁴⁹⁴.

Okrem toho v súvislosti so zásadou kontroly *ex offo* a zásadou účinnosti sa môže od členských štátov vyžadovať, aby vo svojich právnych predpisoch vykonali určité úpravy alebo opravy v rozsahu, v akom sú vnútroštátne procesné pravidlá a základné predpisy v rozpore s týmito zásadami, ako sa opisuje v predchádzajúcich pododdieloch. Členské štáty sa preto vyzývajú, aby preskúmali všetky vnútroštátne ustanovenia, ktoré môžu byť v rozpore so zárukami, ktoré sa vyžadujú v smernici o nekalých podmienkach, ako ich vykladá Súdny dvor.

Ak sa v rámci zásady rovnocennosti⁴⁹⁵ vyžaduje kontrola *ex offo*, vnútroštátne sudy sú povinné uplatňovať *mutatis mutandis* príslušné vnútroštátne ustanovenia s cieľom posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastnej iniciatívy. Ak sa však tieto ustanovenia výslovne nevzťahujú na konania založené na práve Únie, existuje riziko, že vnútroštátne sudy nebudú

⁴⁹¹ Vec C-472/11, *Banif Plus Bank*, body 29 – 35; vec C-488/11, bod 52: „[...] treba pripomenúť, že zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offo* konštatoval nekalú povahu podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy (*Banif Plus Bank*, body 31 a 36)“.

⁴⁹² Vec C-243/08, *Pannon GSM*. Pozri aj vec C-488/11, *Asbeek Brusse*, bod 49; vec C-618/10 *Banco Español de Crédito*, bod 63 a vec C-472/11, *Banif Plus Bank*, bod 27; spojené veci C-70/17 a C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria a Bankia*, bod 63.

⁴⁹³ Ide o všeobecnú zásadu práva Únie, ktorú Súdny dvor zopakoval napríklad vo veci C-397/11, *Erika Jörös*, v bode 32.

⁴⁹⁴ Pozri oddiely 2.2 a 5.2, ako aj vec C-118/17, *Dunai*, bod 61.

⁴⁹⁵ Oddiel 5.3.1.

môcť vykonať túto kontrolu výlučne na základe týchto vnútroštátnych ustanovení. Na dosiahnutie súladu so zásadou *rovnocennosti* môžu byť preto nevyhnutné aj legislatívne úpravy.

Súdny dvor⁴⁹⁶ napokon objasnil, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, ktoré nie je v súlade s jeho povinnosťou posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok z vlastného podnetu, môže predstavovať dostatočne závažné porušenie práva Únie, ktoré by mohlo viesť k vzniku zodpovednosti členského štátu za škody spôsobené spotrebiteľom.

5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok *ex off* a mimosúdne konanie

Judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa procesných záruk, ktoré vyplývajú zo smernice o nekalých podmienkach, je určená výlučne „súdnym orgánom“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Súdny dvor rozhodol, že rozhodcovské súdy nemôžu začať prejudiciálne konania⁴⁹⁷.

Pokiaľ ide o smernicu o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, Súdny dvor⁴⁹⁸ rozhodol, že jeho judikatúra týkajúca sa povinnosti *ex off* pre vnútroštátne súdy sa nevzťahuje na notárov pri pripojení doložky o vykonateľnosti k verejnej listine. V rámci posúdenia konania v celom rozsahu sa však môže zohľadniť úloha notárov podľa príslušných vnútroštátnych právnych predpisov pri vypracovaní takýchto dokumentov⁴⁹⁹. Záruky vo fáze pred súdnym konaním zároveň nemôžu nahradiť prístup k úplnému súdnemu posúdeniu sudcom⁵⁰⁰.

Súdny dvor však objasnil, že v súvislosti s rozhodcovským konaním začatým obchodníkmi voči spotrebiteľom, v rozsahu, v akom je prípustné podľa platného vnútroštátneho práva, musí existovať účinná súdna kontrola rozhodcovských rozsudkov v odvolacom konaní a v konaní o výkone rozhodnutia⁵⁰¹. Na základe zásad *rovnocennosti* a *účinnosti*⁵⁰² to môže znamenať povinnosť súdov posúdiť *ex off* nekalú povahu príslušných zmluvných podmienok vrátane zmluvných podmienok, ktoré umožňujú predajcovi alebo dodávateľovi využiť rozhodcovské konanie, ak je to potrebné vo fáze výkonu rozhodnutia. Vnútroštátne pravidlá týkajúce sa takýchto konaní, ktoré ohrozujú uplatňovanie zásady účinnej súdnej ochrany pred nekalými zmluvnými podmienkami, sa musia považovať za pravidlá, ktoré sú v rozpore so smernicou o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách⁵⁰³. Zmluvné podmienky, na základe ktorých môžu obchodníci začať rozhodcovské konanie voči spotrebiteľom budú pravdepodobne nekalé, ak vylučujú alebo bránia právu spotrebiteľa podniknúť právne kroky alebo uplatniť

⁴⁹⁶ Vec C-168/15, *Milena Tomášová*.

⁴⁹⁷ Vec C-125/04, *Denuit*. Pozri aj vec C-503/15, *Margarit Panicello*, v súvislosti s konaním pred *Secretario Judicial* (tajomník) vo veci žaloby o vrátenie odmien advokátov.

⁴⁹⁸ Vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, body 47–49.

⁴⁹⁹ Vec C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, body 55–58.

⁵⁰⁰ To vyplýva napríklad z veci C-32/14, *ERSTE Bank Hungary*, najmä bodu 59, a z veci C-448/17, *EOS KSI Slovensko*, bodov 44–54.

⁵⁰¹ Vec C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*; vec C-76/10, *Pohotovost*.

⁵⁰² Na to, aby sa zistilo, či sú spotrebiteľia účinne chránení, treba sa pozrieť na záruky počas celého konania, ako aj na požiadavky na dohodu postúpiť spor na rozhodcovské konanie, procesné záruky v rozhodcovskom konaní, riziko, že spotrebiteľia nepoužijú prostriedky nápravy proti rozhodcovskému rozsudku z dôvodu ich obmedzených vedomostí a informácií, ako aj záruky v súdnej fáze vrátane posúdenia nekalých zmluvných podmienok *ex off*.

⁵⁰³ Vyplýva to z rozhodnutí o smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v súvislosti s článkom 6 ods. 1, článkom 7 ods. 1 a zásadou *účinnosti*. Okrem toho v rozhodnutí Súdneho dvora v spojených veciach C-317/08, C-318/08, C-319/08 a C-320/08 *Alassini*, ktoré sa týka smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby), Ú. v. ES L 108, 2002, s. 51, sa vyjadruje všeobecná zásada, že vnútroštátne právne predpisy o konaní o urovnaní nemôžu brániť účinnej súdnej ochrane spotrebiteľov a koncových používateľov (pozri najmä výrok rozsudku a body 49, 53, 54, 58, 61, 62 a 65).

právne opravné prostriedky⁵⁰⁴, a to vrátane prípadov, keď bránia účinnej súdnej kontrole nekalých zmluvných podmienok.

Pokiaľ ide o konanie na riešenie sporov začaté spotrebiteľmi, smernica 2013/11/EÚ o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov⁵⁰⁵ obsahuje dôležité záruky okrem iného aj v súvislosti s dohodami medzi spotrebiteľom a obchodníkom o podávaní sťažností subjektu ARS, ako aj v súvislosti so spravodlivosťou a zákonnosťou konania pred uznanými subjektmi ARS. V rozsahu pôsobnosti smernice 2013/11/EÚ dohoda medzi spotrebiteľom a obchodníkom predkladať sťažnosti subjektu ARS nie je pre spotrebiteľa záväzná pred sporom, ak je v jej dôsledku spotrebiteľ zbavený práva podať v záujme vyriešenia sporu žalobu na súd. Toto platí *a fortiori*, ak je takáto dohoda obsiahnutá v zmluvnej podmienke, ktorá nebola individuálne dohodnutá.

6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)

Článok 7

1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

2. Prostriedky uvedené v odseku 1 zahrňujú ustanovenia, podľa ktorých osoby alebo organizácie s oprávneným záujmom podľa príslušného vnútroštátneho práva na ochranu spotrebiteľov, môžu požiadať súdy alebo príslušné správne orgány o rozhodnutie, či sú zmluvné podmienky navrhované pre všeobecné uplatňovanie nekalé, takže môžu uplatniť vhodné a účinné prostriedky k zabráneniu ďalšieho uplatňovania takých podmienok.

3. So zreteľom na vnútroštátne právo sa môžu právne opravné prostriedky, uvedené v odseku 2, uplatňovať oddelene alebo spolu voči niekoľkým predajcom alebo dodávateľom z toho istého hospodárskeho sektoru alebo z ich združení, ktorí používajú alebo odporúčajú použitie rovnakých všeobecných zmluvných podmienok alebo podobných podmienok.

Článok 7 ods. 2 a 3 dopĺňa smernicu 2009/22/ES o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov⁵⁰⁶ s osobitným zreteľom na súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov s cieľom zabrániť ďalšiemu uplatňovaniu nekalých zmluvných podmienok jednotlivými predajcami alebo dodávateľmi alebo ich skupinami. Podľa článku 7 ods. 1 aj

⁵⁰⁴ Pozri bod 1 písm. q) prílohy k smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a vec C-342/13, *Katalin Sebestyén*, bod 36. Keďže vo vnútroštátnom práve sa zakazuje rozhodcovské konanie proti spotrebiteľom, takéto ustanovenia budú neplatné už podľa príslušných vnútroštátnych ustanovení.

⁵⁰⁵ Článok 10 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. mája 2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov): „dohoda medzi spotrebiteľom a obchodníkom predkladať sťažnosti subjektu ARS nebola pre spotrebiteľa záväzná, ak bola uzavretá pred tým, ako spor vznikol a ak je v jej dôsledku spotrebiteľ zbavený práva podať v záujme vyriešenia sporu žalobu na súd.“

⁵⁰⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/22/ES z 23. apríla 2009 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov (kodifikované znenie), *Ú. v. EÚ L 110, 1.5.2009, s. 30 – 36.*

konanie o súdnom príkaze musí byť primerané a účinné⁵⁰⁷. Vzhľadom na odstrašujúci a odradzujúci účel takýchto opatrení, ako aj ich nezávislosť od akéhokoľvek konkrétneho sporu, oprávnené osoby alebo organizácie, ako sú spotrebiteľské organizácie, môžu začať konanie o súdnom príkaze, hoci príslušné podmienky ešte neboli použité v konkrétnych zmluvách⁵⁰⁸. Naopak, Súdny dvor rozhodol, že článok 7 ods. 1 a 2 a článok 47 Charty nezaväzujú členské štáty, aby umožnili spotrebiteľskej organizácii zasahovať v rámci podpory individuálnych spotrebiteľov v konaniach týkajúcich sa výkonu rozhodnutí v prípade potenciálne nekalých zmluvných podmienok⁵⁰⁹, ak to nevyžaduje zásada *rovnocennosti*⁵¹⁰.

Zásady *rovnocennosti* a *účinnosti* a kontroly *ex offa*, ako aj článok 47 Charty sa uplatňujú rovnako na súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov, pričom sa musí zohľadniť ich osobitná povaha.

V článku 6 ods. 1 v spojení s článkom 7 ods. 1 a 2 sa konkrétne vyžaduje, aby zmluvné podmienky, ktoré sú v konaní o súdnom príkaze vyhlásené za nekalé, neboli záväzné ani pre spotrebiteľov, ktorí sú účastníkmi konania, ani pre tých, ktorí s tým istým predajcom alebo dodávateľom uzavreli zmluvu, na ktorú sa vzťahujú rovnaké podmienky⁵¹¹. Zmluvná podmienka považovaná za nekalú v takomto konaní sa považuje za nekalú aj vo všetkých budúcich zmluvách medzi týmto obchodníkom a spotrebiteľmi⁵¹². **Vnútroštátne súdy** rozhodujúce v jednotlivých prípadoch sú povinné zohľadniť tento účinok súdnych príkazov ako súčasť povinností *ex offa* a **nemôžu považovať príslušnú zmluvnú podmienku za spravodlivú a platnú.**

Súdny dvor v zásade pripustil aj možnosť zvýšiť ochranu pred nekalými zmluvnými podmienkami podľa článku 8 vytvorením vnútroštátnych registrov zmluvných podmienok považovaných za nekalé v konečných rozhodnutiach súdu, na základe ktorých môže orgán presadzovania uložiť pokutu aj *iným predajcom alebo dodávateľom*, ktorí používajú rovnaké zmluvné podmienky. V súvislosti s článkom 47 Charty však musia mať títo predajcovia alebo dodávatelia účinný prostriedok nápravy voči rozhodnutiu, ktorým sa podmienky vyhlasujú za rovnocenné a voči rozhodnutiu, ktorým sa stanovuje výška pokuty⁵¹³.

Napriek jasným výhodám kolektívnych žalôb podľa článku 7 ods. 2 takéto žaloby nesmú ohroziť právo spotrebiteľov, ktorí súbežne podávajú individuálne žaloby, ktorými sa dožadujú vyhlásenia neplatnosti zmluvnej podmienky, s cieľom dištancovať sa od kolektívnej žaloby týkajúcej sa podobných zmluvných podmienok použitých v zmluvách rovnakého typu. Ako vysvetlil Súdny dvor⁵¹⁴, individuálne a kolektívne žaloby podľa smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa vzájomne dopĺňajú a majú rôzne účely a právne účinky. Cieľom kolektívnej žaloby o zdržanie sa konania je abstraktné všeobecné posúdenie, či má zmluvná podmienka nekalú povahu, zatiaľ čo individuálna žaloba zahŕňa osobitné preskúmanie zmluvnej podmienky vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu⁵¹⁵. V dôsledku toho môžu mať kolektívne žaloby len obmedzený procesný vplyv na jednotlivé žaloby a sú odôvodnené najmä riadnym výkonom spravodlivosti a potrebou vyhnúť sa nezlučiteľným

⁵⁰⁷ Vec C-472/10, *Invitel*, bod 35.

⁵⁰⁸ Vec C-372/99, *Komisia/Taliansko*, bod 15.

⁵⁰⁹ Vec C-470/12, *Pohotovosť*, bod 54.

⁵¹⁰ Pozri oddiel 5.3 s odkazom na vec C-448/17, *EOS KSI Slovensko*.

⁵¹¹ Vec C-472/10, *Invitel*, body 38 – 40; vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 56.

⁵¹² Vec C-472/10, *Invitel*, body 43 a 44.

⁵¹³ Vec C-119/15, *Biuro podróży „Partner“*, body 22 – 47.

⁵¹⁴ Spojené veci C-381/14 a C-385/14, *Sales Sinués a Drame Ba*, bod 30.

⁵¹⁵ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar v spojených veciach C-381/14 a C-385/14, *Sales Sinués a Drame Ba*, bod 72.

súdny rozhodnutiam. V článku 7 sa teda vylučuje vnútroštátne pravidlo, podľa ktorého musí súd automaticky pozastaviť individuálnu žalobu podanú spotrebiteľom, až kým sa nevydá konečné rozhodnutie v súbežnej kolektívnej žalobe podanej združením⁵¹⁶.

V tejto súvislosti by mali byť v rámci individuálnej žaloby k dispozícii predbežné opatrenia, tak na žiadosť spotrebiteľa, ako aj z vlastnej iniciatívy súdu, a to až dovtedy, kým sa nevydá konečné rozhodnutie v prebiehajúcej kolektívnej žalobe⁵¹⁷. Je to dôležité najmä v prípade, ak je potrebné predbežné opatrenie na zabezpečenie plnej účinnosti rozsudku v individuálnej žalobe.

Pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa právomoci, Súdny dvor pripustil, že vnútroštátne pravidlá, podľa ktorých musia združenia na ochranu spotrebiteľov podávať žaloby o zdržanie sa konania na súde, v rámci ktorých príslušnosti je obvinená osoba, t. j. predajca alebo dodávateľ, usadený alebo má svoju adresu, neporušujú zásadu účinnosti⁵¹⁸. Súdny dvor usúdil, že spotrebiteľské organizácie nie sú v rovnako znevýhodnenom postavení ako individuálni spotrebiteľia, keď navrhujú súdny príkaz voči predajcom alebo dodávateľom, a odvolával sa na článok 4 ods. 1 smernice 2009/22/ES⁵¹⁹.

Súdny dvor ďalej rozhodol, že pravidlá Únie týkajúce sa právomoci znamenajú, že žaloba o zdržanie sa konania podaná združením na ochranu spotrebiteľov na účely zabránenia obchodníkovi používať zmluvné podmienky považované za nekalé v zmluvách so súkromnými osobami, je vecou nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu v zmysle Bruselského dohovoru⁵²⁰. Tento výklad platí aj pre nariadenie Brusel I⁵²¹. To znamená, že právomoc môže byť pripísaná súdu, kde došlo k spôsobeniu škody, čo treba v širšom zmysle chápať z hľadiska ochrany spotrebiteľa ako vzťahujúce sa nielen na situácie, keď jednotlivec osobne utrpel škodu, ale najmä na narušenie právnej stability použitím nekalých zmluvných podmienok⁵²². Právo uplatniteľné na takúto žalobu sa musí určiť v súlade s článkom 6 ods. 1 nariadenia Rím II⁵²³, zatiaľ čo právo uplatniteľné na posúdenie konkrétnej zmluvnej podmienky sa vždy musí určiť v súlade s nariadením Rím I⁵²⁴, či už sa toto posúdenie vykonáva v rámci individuálnej žaloby, alebo v rámci kolektívnej žaloby⁵²⁵.

⁵¹⁶ Spojené veci C-381/14 a C-385/14, *Sales Sinués a Drame Ba*, body 39 a 43.

⁵¹⁷ Spojené veci C-568/14 až C-570/14, *Ismael Fernández Oliva*. Pozri aj oddiel 5.3.2.

⁵¹⁸ Vec C-413/12, *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, body 49 – 53.

⁵¹⁹ Podľa tohto ustanovenia sú súde členského štátu, v ktorom je obvinená osoba usadená alebo má svoju adresu, príslušné rozhodovať o žalobách o zdržanie sa konania podaných združeniami na ochranu spotrebiteľov z iných členských štátov.

⁵²⁰ Vec C-167/00, *Henkel*, bod 50, pokiaľ ide o článok 5 ods. 3 Dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Bruselský dohovor).

⁵²¹ Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktoré bolo zrušené a nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie); pozri vec C-548/12, *Brogstetter*, bod 19; vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, bod 38.

⁵²² Vec C-167/00, *Henkel*, bod 42.

⁵²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II), Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40 – 49.

⁵²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6 – 16.

⁵²⁵ Vec C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation/Amazon*, body 48 – 60.

Príloha 1 – Zoznam súdnych vecí spomenutých v tomto oznámení

Číslo a názov veci	Predmet sporu	Oddiel v oznámení
1976		
C-33/76 – Rewe/Landwirtschaftskammer für das Saarland	Návrh na začatie prejudiciálneho konania: Bundesverwaltungsgericht – Nemecko.	5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady rovnocennosti 5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a účinnosť opravných prostriedkov
1978		
C-106/77 – Amministrazione delle finanze dello Stato/Simmenthal	Neuplatnenie zákona, ktorý je v rozpore s právom Spoločenstva, vnútroštátnym súdom.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva
1988		
C-309/85 – Barra/Belgické kráľovstvo	Zákaz diskriminácie – Prístup k neuniverzitnému vzdelaniu – Splatenie nesprávne vyplatených súm	4.4. Vrátenie výhod získaných na základe nekalých zmluvných podmienok
1990		
C-213/89 – The Queen/Secretary of State for Transport, ex parte Factortame	Práva vyplývajúce z ustanovení práva Spoločenstva – Ochrana vnútroštátnych súdov – Právomoc vnútroštátneho súdu nariadiť predbežné opatrenie, keď je podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania.	5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i> 5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a účinnosť opravných prostriedkov
V ROKU 1995		
Spojené veci C-430/93 a C-431/93 – Van Schijndel/Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten	Dôchodkové poistenie zamestnancov ako podnikanie – Povinné členstvo v zamestnaneckom dôchodkovom systéme – Zlučiteľnosť s pravidlami hospodárskej súťaže – Spor o tom, či sa právo Spoločenstva môže prvýkrát stať predmetom kasácie, čím by sa zmenil predmet konania a uskutočnilo by sa posúdenie faktov.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i>
1997		
C-261/95 – Komisia/INPS	Sociálna politika – Ochrana zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa – Smernica 80/987/EHS – Zodpovednosť členského štátu vyplývajúca z oneskorenej transpozície smernice – Primeraná náprava – Premlčacia lehota.	5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a účinnosť opravných prostriedkov

1999		
C-126/97 – Eco Swiss China Time Ltd/Benetton International NV	Hospodárska súťaž – Uplatnenie článku 81 ES (bývalý článok 85) rozhodcovským súdom z vlastnej iniciatívy – Právomoc vnútroštátnych súdov zrušiť rozhodcovské rozsudky.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti
2000		
Spojené veci C-240/98 – Océano Grupo Editorial SA/Roció Murciano Quintero (C-240/98) a Salvat Editores SA/José M. Sánchez Alcón Prades (C-241/98), José Luis Copano Badillo (C-242/98), Mohammed Berroane (C-243/98) a Emilio Viñas Feliú (C-244/98).	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Doložka o voľbe súdu – Právomoc vnútroštátneho súdu preskúmať <i>ex offi</i> , či je uvedená doložka nekalá.	3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offi</i>
2001		
C-144/99 – Komisia/Holandsko	Nesplnenie povinnosti členským štátom – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Neúplná transpozícia smernice do vnútroštátneho práva.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva
C-226/99 – Siples	Spoločný colný kódex – Odvolania – Odklad vykonateľnosti rozhodnutia colných orgánov.	5.4. Posúdenie <i>ex offi</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov
2002		
C-167/00 – Verein für Konsumenteninformation/ Karl Heinz Henkel	Bruselský dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Článok 5 ods. 3 – Právomoc vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu – Preventívna žaloba podaná združeniami – Snaha organizácie na ochranu spotrebiteľa o súdny príkaz, ktorý by zabránil obchodníkom uplatňovať nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách.	6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-255/00 – Grundig Italiana SpA/Ministero delle Finanze	Vnútroštátne zdanenie v rozpore s právom Spoločenstva – Vrátanie súm zaplatených bez právneho dôvodu – Vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa skracujú lehoty na začatie konania –	5.4. Posúdenie <i>ex offi</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov

	Zlučiteľnosť so zásadou účinnosti.	
C-372/99 – Komisia Európskych spoločností/Talianska republika	Nesplnenie povinnosti členským štátom – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Prostriedky na zabránenie uplatneniu takýchto podmienok.	6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-473/00 – Cofidis	Žaloba podaná predajcom alebo dodávateľom – Vnútroštátne ustanovenie zakazujúce vnútroštátnemu súdu, aby určil zmluvnú podmienku za nekalú <i>ex offa</i> alebo na základe žalobného dôvodu podaného spotrebiteľom po uplynutí premlčacej lehoty.	4.2. Právna účinnosť nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offa</i>
C-478/99 – Komisia/Švédske kráľovstvo	Nesplnenie povinnosti členským štátom – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Povinnosť zaviesť do vnútroštátnych právnych predpisov zoznam zmluvných podmienok, ktoré možno považovať za nekalé a sú súčasťou prílohy k smernici 93/13.	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
2004		
C-70/03 – Komisia/Španielske kráľovstvo	Nesplnenie povinnosti členským štátom – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Pravidlá výkladu – Kolízne normy.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti
C-237/02 – Freiburger Kommunalbauten GmbH Baugesellschaft & Co. KG/Ludger Hofstetter a Ulrike Hofstetter.	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zmluva na výstavbu a dodanie parkoviska – Zmena poradia výkonu zmluvných záväzkov stanovených vnútroštátnym právom – Doložka ukladajúca spotrebiteľovi vykonať platbu pred splnením záväzkov predajcu alebo dodávateľa – Povinnosť predajcu alebo dodávateľa poskytnúť záruku.	3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
2005		
C-125/04 – Guy Denuit	Podanie návrhu na Súdny dvor – Vnútroštátny súd v zmysle článku 234 ES – Rozhodcovský súd.	5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex offa</i> a mimosúdne konanie
2006		
Vec C-168/05 – Mostaza Claro	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Nenapadnutie podmienky nekalej povahy počas rozhodcovského konania – Možnosť vznesenia tejto námietky v rámci konania o odvolaní proti rozhodcovskému rozhodnutiu.	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i>

		vo všeobecnosti 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offo</i>
2007		
C-429/05 – Rampion and Godard	Smerica 87/102/EHS – Spotrebiteľský úver – Právo spotrebiteľa vykonať nápravné opatrenia voči poskytovateľovi úveru v prípade neplnenia alebo plnenia v rozpore so zmluvou o nákupe tovaru alebo služieb financovanom z úveru – Podmienky – Uvedenie financovaného tovaru alebo služby v návrhu úveru – Otvorenie úverovej linky umožňujúce čerpať poskytnutý úver viackrát – Možnosť, aby vnútroštátny súd bez návrhu poukázal na právo spotrebiteľa vykonať nápravné opatrenia voči poskytovateľovi úveru.	Úvod
C-432/05 – Unibet (London) Ltd a Unibet (International) Ltd/Justitiekanslern	Zásada súdnej ochrany – Vnútroštátna právna úprava neupravujúca samostatnú žalobu, ktorej cieľom je namietat nesúlad vnútroštátneho ustanovenia s právom Spoločenstva – Procesná autonómia – Zásady rovnocennosti a účinnosti – Predbežná ochrana.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov
2008		
C-2/06 – Kempter KG/Hauptzollamt Hamburg-Jonas	Vývoz hovädzieho dobytku – Vývozné náhrady – Právoplatné správne rozhodnutie – Výklad rozsudku Súdneho dvora – Účinok rozsudku vyhláseného Súdny dvorom v prejudiciálnom konaní po tomto rozhodnutí – Opätovné preskúmanie a zrušenie – Časové obmedzenia – Právna istota – Zásada spolupráce – Článok 10 ES.	5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov
2009		
C-40/08 – Asturcom Telecomunicaciones	Spotrebiteľské zmluvy – Nekalá rozhodcovská doložka – Neplatnosť – Rozhodcovský rozsudok, ktorý má právnu silu rozhodnutej veci – Nútený výkon – Právomoc vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, konštatovať <i>ex offo</i> nekalú povahu rozhodcovskej doložky – Zásady rovnocennosti a účinnosti.	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i>

		<p>vo všeobecnosti</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i></p> <p>5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i></p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a účinnosť opravných prostriedkov</p> <p>5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i> a mimosúdne konanie</p>
C-227/08 – Martín Martín	Článok 4 – Ochrana spotrebiteľa – Zmluvy uzatvárané mimo prevádzkových priestorov – Právo na odstúpenie od zmluvy – Povinnosť upozornenia predajcom – Neplatnosť zmluvy – Vhodné opatrenia.	Úvod
C-243/08 – Pannon GSM Zrt./Erzsébet Sustikné Gyórfi	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Právne účinky nekalej podmienky – Právomoc a povinnosť vnútroštátneho súdu preskúmať <i>ex offio</i> nekalý charakter doložky o voľbe právomoci – Kritériá posúdenia.	<p>1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach</p> <p>3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>4.2. Právna účinnosť nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa</p> <p>4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i></p> <p>5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offio</i>?</p>
2010		
C-76/10 – Pohotovosť s.r.o./Iveta Korčková	Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Smernica 2008/48/ES – Smernica 87/102/EHS – Zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Ročná percentuálna miera nákladov – Rozhodcovské konanie – Rozhodcovské rozhodnutie – Možnosť vnútroštátneho súdu posúdiť aj bez návrhu prípadnú nekalú povahu niektorých podmienok.	<p>Úvod</p> <p>3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)</p> <p>3.3. Požiadavky na transparentnosť</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>4.2. Právna účinnosť nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice</p>

		<p>o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i></p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex off</i>o a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p>
C-137/08 – VB Pézügyi Lizing Zrt./Ferenc Schneider	Kritériá posúdenia – Preskúmanie nekalej povahy ustanovenia o voľbe príslušnosti súdu <i>ex off</i> o vnútroštátnym súdom – Článok 23 Štatútu Súdneho dvora	<p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex off</i>o</p> <p>5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex off</i>o?</p>
Spojené veci C-317/08, C-318/08, C-319/08 a C-320/08 – Rosalba Alassini/Telecom Italia SpA, Filomena Califano/Wind SpA, Lucia Anna Giorgia Iacono/Telecom Italia SpA a Multiservice Srl/Telecom Italia SpA	Zásada účinnej súdnej ochrany – Elektronické komunikačné siete a služby – Smernica 2002/22/ES – Univerzálna služba – Spory medzi koncovými užívateľmi a poskytovateľmi – Povinný pokus o mimosúdny zmier.	<p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex off</i>o a mimosúdne konanie</p>
C-484/08 – Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid/Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)	Spotrebiteľské zmluvy – Článok 4 ods. 2 – Zmluvné podmienky definujúce hlavný predmet zmluvy – Súdne preskúmanie ich nekalej povahy – Prísnejšie vnútroštátne ustanovenia, ktorých cieľom je zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov.	<p>2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov</p> <p>3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti</p> <p>3.3. Požiadavky na transparentnosť</p>
C-542/08 – Barth/Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung	Voľný pohyb osôb – Pracovníci – Rovnosť zaobchádzania – Mimoriadny príplatok za odpracované roky pre univerzitných profesorov stanovený vnútroštátnou právnou úpravou, ktorej nezlučiteľnosť s právom Spoločenstva bola konštatovaná rozsudkom Súdneho dvora – Premlčacia doba – Zásady rovnocennosti a účinnosti.	5.4. Posúdenie <i>ex off</i> o a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov
2012		
C-453/10 – Pereničová and Perenič/SOS financ spol. s r. o.	Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Uvedenie nesprávnej ročnej percentuálnej miery nákladov – Vplyv	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p> <p>2.1. Minimálna harmonizácia</p>

	nekalých obchodných praktík a nekalých podmienok na platnosť zmluvy ako celku.	a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov 2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti
C-472/10 – Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság/Invitel Távközlési Zrt	Článok 3 ods. 1 a 3 – Články 6 a 7 – Spotrebiteľské zmluvy – Nekalé podmienky – Jednostranná zmena zmluvných podmienok predajcom alebo dodávateľom – Žaloba o zdržanie sa konania, ktorú podala vo verejnom záujme v mene spotrebiteľov organizácia určená vnútroštátnou právnou úpravou – Určenie nekalej povahy zmluvnej podmienky – Právne účinky.	3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-472/11 – Banif Plus Bank Zrt/Csaba Csipai a Viktória Csipai	Preskúmanie nekalej povahy podmienky vnútroštátnym súdom <i>ex officio</i> – Povinnosť vnútroštátneho súdu, ktorý <i>ex officio</i> konštatoval nekalú povahu podmienky, vyzvať účastníkov konania na predloženie ich pripomienok predtým, ako vyvodí z tohto zistenia dôsledky – Zmluvné ustanovenia, ktoré sa majú vziať do úvahy pri preskúmaní nekalej povahy.	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i> 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex officio</i> ?
C-618/10 – Banco Español de Crédito SA/Joaquín Calderón Camino	Spotrebiteľské zmluvy – Nekalá podmienka týkajúca sa úrokov z omeškania – Konanie o platobnom rozkaze – Právomoc vnútroštátneho	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach

	súdu.	pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offa</i> ?
2013		
C-32/12 – Duarte Hueros	Smernica 1999/44/ES – Práva spotrebiteľa v prípade nesúladu tovaru so zmluvou – Malý význam tohto nesúladu – Vylúčenie odstúpenia od zmluvy – Právomoci vnútroštátneho súdu.	Úvod 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti
C-59/12 – Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs	Smernica 2005/29/ES – Nekalé obchodné praktiky – Pôsobnosť – Šírenie klamlivých informácií zdravotnou poisťovňou v systéme zákonného sociálneho zabezpečenia – Poisťovňa založená ako verejnoprávny subjekt.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
C-92/11 – RWE Vertrieb AG/Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV	Smernica 2003/55/ES – Vnútroštný trh so zemným plynom – Smernica 93/13/EHS – Článok 1 ods. 2 a články 3 až 5 – Zmluvy uzatvorené medzi predávajúcimi alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi – Všeobecné podmienky – Nekalé obchodné podmienky – Cena služby jednostranne zmenená predávajúcim alebo dodávateľom – Odkaz na záväznú právnu úpravu určenú pre inú kategóriu spotrebiteľov – Uplatniteľnosť smernice 93/13 – Povinnosť jasného a zrozumiteľného znenia a transparentnosti.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 4.4. Vrátenie výhod získaných na základe nekalých zmluvných podmienok
C-143/13 – Bogdan Matei a Ioana Ofelia Matei/SC Volksbank România SA	Nekalé podmienky v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny alebo odmeny, pokiaľ sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné – Podmienky, ktoré	2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov 3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.2. Zmluvné podmienky

	obsahujú ‚poplatok za riziko‘ vyberaný veriteľom a oprávňujú ho za určitých podmienok jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu.	upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach) 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
C-397/11 – Erika Jörös/Aegon Magyarország Hitel Zrt	Nekalé podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách – Preskúmanie nekalej povahy zmluvnej podmienky vnútroštátnym súdom <i>ex offo</i> – Dôsledky, ktoré má vnútroštátny súd vyvodiť z konštatovania nekalej povahy podmienky.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offo</i> 5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i> 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offo</i> ?
C-413/12 – Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León/Anuntis Segundamano España SL	Žaloba o zdržanie sa podaná regionálnym združením na ochranu spotrebiteľov – Miestne príslušný súd – Nemožnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu o nepríslušnosti vydanému v prvom stupni – Procesná autonómia členských štátov – Zásady rovnocennosti a účinnosti.	5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosti</i> opravných prostriedkov 6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-415/11 – Mohamed Aziz/Caixa d’Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa)	Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v určovacom konaní – Nekalé podmienky – Kritériá posúdenia.	3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offo</i> 5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosti</i> opravných prostriedkov
C-488/11 – Asbeek Brussa de Man Garabito	Nekalé podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách – Nájomná zmluva uzatvorená medzi prenajímateľom vykonávajúcim prenájmanie ako podnikateľskú činnosť a súkromným nájomcom – Preskúmanie nekalej povahy zmluvnej podmienky vnútroštátnym súdom <i>ex</i>	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým

	<i>offo</i> – Zmluvná pokuta – Zrušenie ustanovenia.	zmluvným podmienkam 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i> 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offo</i> ?
Spojené veci C-537/12 a C-116/13 – Banco Popular Español SA/Maria Teodolinda Rivas Quichimbo a Wilmar Edgar Cun Pérez a Banco de Valencia SA/Joaquín Valdeperas Tortosa a María Ángeles Miret Jaime	Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Zmluvy uzatvorené so spotrebiteľmi – Hypotekárny úver – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho o výkone rozhodnutia – Nekalé podmienky – Kritériá posúdenia.	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
2014		
C-26/13 – Kásler a Káslerné Rábai	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 4 ods. 2 a článok 6 ods. 1 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny alebo úhrady, ak boli formulované jasne a zrozumiteľne – Zmluvy o spotrebiteľských úveroch vyjadrených v cudzej mene – Podmienky týkajúce sa výmenných kurzov – Rozdiel medzi kurzom pre nákup uplatňujúcim sa pri poskytnutí úveru a kurzom pre predaj uplatňujúcim sa pri jeho vrátení – Právomoc vnútroštátneho súdu v prípade podmienky vyhlásenej za „nekalú“ – Nahradenie nekalej podmienky dispozitívnym ustanovením vnútroštátneho práva – Prípustnosť.	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach) 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
C-34/13 – Kušionová/SMART Capital	Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Článok 1 ods. 2 – Zmluvná podmienka odrážajúca záväzné zákonné ustanovenie – Pôsobnosť smernice – Článok 3 ods. 1, článok 4, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 – Zabezpečenie pohľadávky záložným právom na	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i>

	nehnutelný majetok – Možnosť výkonu tohto záložného práva predajom na dražbe – Súdne preskúmanie.	vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov
C-169/14 – Sánchez Morcillo a Abril García	Článok 7 – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o hypotekárnom úvere – Nekalé podmienky – Konanie o výkone záložného práva – Právo podať žalobu.	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a účinnosti vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov
C-226/12 – Constructora Principado SA/José Ignacio Menéndez Álvarez	Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o prevode nehnuteľnosti – Nekalé podmienky – Kritériá posúdenia.	3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
C-280/13 – Barclays Bank/Sara Sánchez García a Alejandro Chacón Barrera	Trináste odôvodnenie – Článok 1 ods. 2 – Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Vnútroštátne zákony a iné právne predpisy – Rovnováha zmluvných strán.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov
C-342/13 – Katalin Sebestyén/Zsolt Csaba Kővári a ďalší	Zmluva o hypotekárnom úvere uzatvorená s bankou – Zmluvná podmienka priznávajúca výlučnú právomoc rozhodcovskému súdu – Informácie týkajúce sa rozhodcovského konania, ktoré poskytla banka pri uzatváraní zmluvy – Nekalé zmluvné podmienky – Kritériá posúdenia.	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
Spojené veci C-359/11 a C-400/11 – Alexandra Schulz/Technische Werke Schussental GmbH und Co. KG a Josef Egbringhoff/Stadtwerke Ahaus GmbH	Smernice 2003/54/ES a 2003/55/ES – Ochrana spotrebiteľa – Vnútroštrh s elektrickou energiou a so zemným plynom – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca obsah spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje všeobecná zásobovacia povinnosť – Cena služby jednostranne zmenená predávajúcim alebo dodávateľom – Oznámenie dôvodov, podmienok a rozsahu zmeny v primeranej lehote pred nadobudnutím jej účinnosti.	3.3. Požiadavky na transparentnosť
C-470/12 – Pohotovosť s. r.	Zmluva o spotrebiteľskom úvere –	5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť

o./Miroslav Vašuta	Nekalé podmienky – Smernica 93/13/EHS – Nútený výkon rozhodcovského rozsudku – Návrh na vstup vedľajšieho účastníka do exekučného konania – Združenie na ochranu spotrebiteľov – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje taký vstup vedľajšieho účastníka do konania – Procesná autonómia členských štátov.	opravných prostriedkov 6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
2015		
C-32/14 – ERSTE Bank Hungary/Attila Sugár	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zmluva o hypotekárnom úvere – Článok 7 ods. 1 – Ukončenie používania nekalých podmienok – Primerané a účinné prostriedky – Uznanie dlhu – Notárska zápisnica – Pripojenie doložky vykonateľnosti notárom – Exekučný titul – Povinnosti notára – Preskúvanie nekalých podmienok <i>ex offico</i> – Súdne preskúvanie – Zásady rovnocennosti a účinnosti.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti a účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offico</i> 5.4. Posúdenie <i>ex offico</i> a účinnosť opravných prostriedkov 5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex offico</i> a mimosúdne konanie
C-74/15 – Tarcău	Článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. b) – Nekalé podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách – Zmluvy o ručení a o zabezpečení záväzku nehnuteľnosťou uzavreté medzi úverovou inštitúciou a fyzickými osobami, ktoré konajú s cieľom, ktorý nesúvisí s ich obchodom, podnikaním alebo povoláním, a ktoré nemajú funkčný vzťah k obchodnej spoločnosti, za ktorú sa zaručili.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
C-96/14 – Jean-Claude Van Hove/CNP Assurances SA	Poistná zmluva – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalého charakteru zmluvných podmienok – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy – Podmienka, ktorá má zaručiť úhradu splátok vyplývajúcich zo zmluvy o hypotekárnom úvere – Úplná práceneschopnosť dlžníka – Vylúčenie z krytia zárukou v prípade uznania spôsobilosti vykonávať zárobkovú alebo inú činnosť.	3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)
C-110/14 – Costea	Článok 2 písm. b) – Pojem „spotrebiteľ“ – Zmluva o úvere uzatvorená fyzickou osobou, ktorá vykonáva povolanie advokáta – Vrátenie úveru zabezpečené budovou, ktorá patrí advokátskej kancelárii	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach

	dlžníka – Dlžník, ktorý má vedomosti potrebné na to, aby dokázal posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky pred podpisom zmluvy.	
C-348/14 – Maria Bucura/SC Bancpost SA	Smernica 87/102/EHS – Článok 1 ods. 2 písm. a) – Spotrebiteľský úver – Pojem „spotrebiteľ“ – Smernica 93/13/EHS – Článok 2 písm. b), články 3 až 5 a článok 6 ods. 1 – Nekalé podmienky – Preskúmanie <i>ex offio</i> vnútroštátnym súdom – Podmienky „vypracované jasne a zrozumiteľne“ – Informácie, ktoré musia byť veriteľom poskytnuté.	3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach) 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
Spojené veci C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13 – Unicaja Banco, SA/José Hidalgo Rueda a ďalší a CaixaBank SA/Manuel María Rueda Ledesma a. i.	Zmluvy uzatvárané medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi – Zmluvy o hypotekárnych úveroch – Zmluvné podmienky týkajúce sa úrokov z omeškania – Nekalé podmienky – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Zníženie výšky úrokov – Právomoci vnútroštátneho súdu.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
C-497/13 – Froukje Faber/Autobedrijf Hazet Ochten BV	Smernica 1999/44/ES – Predaj a záruky na spotrebný tovar – Postavenie kupujúceho – Postavenie spotrebiteľa – Nesúlad tovaru – Povinnosť informovať predávajúceho – Nesúlad, ktorý sa objavil do šiestich mesiacov od dodania tovaru – Dôkazné bremeno.	Úvod 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offio</i> ?
C-537/13 – Šiba	Pôsobnosť – Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o poskytovaní právnych služieb medzi advokátom a spotrebiteľom	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
C-567/13 – Baczó a Vizsnyiczai/Raiffeisen Bank Zrt	Článok 7 – Zmluva o úvere na kúpu bytu – Rozhodcovská doložka – Nekalá povaha – Žaloba spotrebiteľa – Vnútroštátne procesné pravidlo – Nedostatok právomoci súdu prejednávajúceho žalobu týkajúcu sa neplatnosti adhéznej zmluvy rozhodnúť o návrhu na určenie nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v tejto zmluve.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov
C-602/13 – (BBVA) Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA/Fernando Quintano Ujeta a María Isabel Sánchez García	Zmluvný vzťah medzi podnikateľom a spotrebiteľom – Hypotekárna zmluva – Ustanovenie o úrokoch z omeškania – Doložka o predčasnom splatení – Konanie o výkone hypotekárneho záložného práva – Zníženie sumy úrokov – Právomoc	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i>

	vnútroštátneho súdu.	vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov
2016		
C-7/16 – Banco Popular Español a PL Salvador S.A.R.L./Maria Rita Giraldez Villar a Modesto Martínez Baz	Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Postúpenie pohľadávky – Právo dlžníka na zánik dlhu – Podmienky výkonu tohto práva.	4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
C-49/14 – Finanzmadrid EFC SA/Jesús Vicente Albán Zambrano a ďalší	Nekalé podmienky – Konanie o platobnom rozkaze – Konanie o výkone rozhodnutia – Právomoc vnútroštátneho exekučného súdu prihliadať <i>ex offa</i> na neplatnosť nekalej zmluvnej podmienky – Zásada právnej sily rozhodnutej veci – Zásada účinnosti – Charta základných práv Európskej únie – Súdna ochrana.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offa</i> ?
C-119/15 – Biuro podróży Partner Sp. z o.o, Sp. komandytowa w Dąbrowie Górniczej/Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	Smernica 93/13/EHS – Smernica 2009/22/ES – Ochrana spotrebiteľa – Účinok <i>erga omnes</i> nekalých podmienok, ktoré sa nachádzajú na verejnom zozname – Peňažná sankcia uložená predajcovi alebo dodávateľovi, ktorý použil podmienku považovanú za zhodnú s podmienkou nachádzajúcou sa v uvedenom zozname – Predajca alebo dodávateľ, ktorý nebol účastníkom konania, v ktorom sa konštatovala nekalá povaha podmienky – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Pojem „vnútroštátny súdny orgán, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva“.	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offa</i> ? 6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-122/14 – Aktiv Kapital Portfolio AS, Oslo, succursale à Zug, predtým Aktiv Kapital Portfolio Investment/Angel Luis Egea Torregrosa	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Konanie o platobnom rozkaze – Exekučné konanie – Právomoc vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozsudku, konštatovať bez návrhu neplatnosť nekalej podmienky – Zásada účinnosti – Zásada právnej sily rozhodnutej veci.	5.4. Posúdenie <i>ex offa</i> a účinnosť opravných prostriedkov
Spojené veci C-154/15, C-307/15 a C-308/15, Gutiérrez Naranjo a ďalší	Spotrebiteľské zmluvy – Hypotekárne úvery – Nekalé podmienky – Článok 4 ods. 2 – Článok 6 ods. 1 – Vyhlásenie neplatnosti – Časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti nekalej	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 3.3. Požiadavky na transparentnosť 4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach

	podmienky vnútroštátnym súdom.	<p>pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam</p> <p>4.2. Právna účinnosť nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa</p> <p>4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán</p> <p>4.4. Vrátenie výhod získaných na základe nekalých zmluvných podmienok</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i></p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p> <p>5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offio</i>?</p>
C-168/15 – Tomášová/Slovenská republika	Zmluva o úvere obsahujúca nekalú zmluvnú podmienku – Nútený výkon rozhodcovského rozhodnutia vydaného na základe tejto podmienky – Zodpovednosť členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom v dôsledku porušenia práva Únie pripísateľného vnútroštátnemu súdu – Podmienky vzniku – Existencia dostatočne závažného porušenia práva Únie.	<p>2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i></p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p>
C-191/15 – Verein für Konsumenteninformation/ Amazon EU Sàrl	Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenia (ES) č. 864/2007 a č. 593/2008 – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Ochrana údajov – Smernica 95/46/ES – Zmluvy o online predaji uzavreté so spotrebiteľmi, ktorí majú bydlisko v iných členských štátoch – Nekalé podmienky – Všeobecné podmienky obsahujúce doložku o voľbe rozhodného práva uprednostňujúcu právo členského štátu, v ktorom má spoločnosť svoje sídlo – Určenie rozhodného práva na účely posúdenia nekalej povahy podmienok nachádzajúcich sa v týchto všeobecných podmienkach v rámci žaloby o zdržanie sa konania – Určenie práva, ktorým sa riadi spracovanie osobných údajov spotrebiteľov.	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p> <p>2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov</p> <p>3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti</p> <p>3.3. Požiadavky na transparentnosť</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)</p>

<p>C-377/14 – Radlinger Radlingerová/Finway a.s.</p>	<p>Článok 7 – Vnútroštátna procesná úprava insolvenčného konania – Dlhý zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Účinná súdna ochrana – Bod 1 písm. e) prílohy – Neprimeraná výška odškodnenia – Smernica 2008/48/ES – Článok 3 písm. l) – Celková výška úveru – Bod I prílohy I – Výška čerpania úveru – Výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov – Článok 10 ods. 2 – Informačná povinnosť – Preskúmanie <i>ex offo</i> – Sankcia.</p>	<p>Úvod</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p> <p>5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offo</i>?</p>
<p>Spojené veci C-381/14 a C-385/14 – Jorge Sales Simués a Youssef Drame Ba/Caixabank SA a Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc S.A.)</p>	<p>Príkaz na nápravu</p>	<p>6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)</p>
<p>C-534/15 – Dumitras</p>	<p>Článok 1 ods. 1 – Článok 2 písm. b) – Postavenie spotrebiteľa – Prevod pohľadávky nováciou úverových zmlúv – Zmluva o založení nehnuteľnosti uzavretá s jednotlivcami, ktorí nemajú žiadny vzťah vzťahujúci sa na ich obchody, podnikanie alebo povolanie s obchodnou spoločnosťou, ktorá je novým dlžníkom.</p>	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p>
<p>Spojené veci C-568/14 až C-570/14 – Ismael Fernández Oliva a ďalší/Caixabank SA a ďalší</p>	<p>Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Zmluvy uzatvorené medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi – Hypotéky – Podmienka minimálnej úrokovej sadzby – Konanie o hromadnej žalobe – Individuálne konanie s rovnakým predmetom – Predbežné opatrenia.</p>	<p>5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p> <p>5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offo</i>?</p> <p>6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)</p>
<p>C-689/13 – PFE (Pulgienica Facility Esco SpA)/Airgest SpA</p>	<p>Smernica 89/665/EHS – Článok 1 ods. 1 a 3 – Postupy preskúmania – Žaloba o neplatnosť rozhodnutia o zadání verejnej zákazky podaná uchádzačom, ktorého ponuka nebola vybraná – Vzájomná žaloba úspešného uchádzača — — Zásada prednosti práva Únie.</p>	<p>2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva</p>
<p>2017</p>		
<p>C-186/16 – Andriciuc a ďalší</p>	<p>Článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Zmluva o úvere uzatvorená v cudzej mene – Kurzové riziko, ktoré v celom rozsahu znáša spotrebiteľ – Značná nerovnováha</p>	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p> <p>3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4</p>

	<p>v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy – Okamih, v ktorom sa má táto nerovnováha posudzovať – Rozsah pojmu „jasne a zrozumiteľne vypracované“ podmienky – Úroveň informácií, ktoré musí banka poskytnúť.</p>	<p>ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)</p> <p>3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti</p> <p>3.3. Požiadavky na transparentnosť</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán</p>
C-290/16 – Air Berlin	<p>Doprava – Spoločné pravidlá prevádzky leteckých dopravných služieb v Únii – Nariadenie (ES) č. 1008/2008 – Ustanovenia o tvorbe cien – Článok 22 ods. 1 – Článok 23 ods. 1 – Informácie, ktoré sa vyžadujú pri oznamovaní cien ponúkaných verejnosti – Povinnosť uvádzať skutočnú výšku daní, platieb, prirážok alebo poplatkov – Voľná tvorba cien – Fakturovanie poplatku za spracovanie pre prípad zrušenia rezervácie letu zo strany cestujúceho alebo pre prípad nenastúpenia do lietadla – Ochrana spotrebiteľa</p>	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p>
C-421/14 – Banco Primus SA/Jesús Gutiérrez García	<p>Zmluvy uzatvárané medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi – Nekalé podmienky – Zmluvy o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Prekluzívna lehota – Povinnosť vnútroštátnych súdov konať <i>ex officio</i> – Právna sila rozhodnutej veci</p>	<p>1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach</p> <p>3.1. Nekalosť a transparentnosť vo všeobecnosti</p> <p>3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach</p> <p>4.1. Povaha a úloha článku 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach pri ochrane proti nekalým zmluvným podmienkam</p> <p>4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán</p> <p>5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti</p> <p>5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i></p> <p>5.4. Posúdenie <i>ex officio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov</p>
C-446/17 – Woonhaven Antwerpen BV CVBA/Khalid Berkani	<p>Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Nekalé podmienky – Nájomná zmluva medzi spoločnosťou,</p>	<p>1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach</p> <p>4.3. Dôsledky nekalej povahy</p>

a Asmae Hajji	ktorá má povolenie na poskytovanie sociálneho bývania, a nájomníkom – Vzor nájomnej zmluvy, ktorý sa stal záväzným prostredníctvom vnútroštátneho právneho aktu – Smernica 93/13/EHS – Článok 1 ods. 2 – Neuplatniteľnosť tejto smernice	zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
Vec C-503/15 – Margarit Panicello	Článok 267 ZFEÚ – Tajomník – Pojem „vnútroštátny súd“ – Záväzná jurisdikcia – Výkon súdnych funkcií – Nezávislosť – Nedostatok právomoci Súdneho dvora	5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex officio</i> a mimosúdne konanie
C-535/16 – Bachman	Článok 2 písm. b) – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Pojem „spotrebiteľ“ – Fyzická osoba, ktorá uzavrela zmluvu o novácii s finančnou inštitúciou poskytujúcou podnikateľské úvery na účely splácať úvery, ktoré táto inštitúcia poskytla obchodnej spoločnosti	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
2018		
C-51/17 – OTP Bank a OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt/Teréz Ilyés a Emil Kiss	Pôsobnosť – Článok 1 ods. 2 – Záväzná zákonná alebo regulačná ustanovenia – Článok 3 ods. 1 – Pojem „zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“ – Podmienka vložená do zmluvy po jej uzavretí v nadväznosti na zásah vnútroštátneho zákonodarcu – Článok 4 ods. 2 – Jasné a zrozumiteľné formulovanie podmienky – Článok 6 ods. 1 – Preskúmanie nekalej povahy podmienky vnútroštátnym súdom <i>ex officio</i> – Zmluva o úvere v cudzích menách uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 3.3. Požiadavky na transparentnosť 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
Spojené veci C-96/16 a C-94/17 – Banco Santander Escobedo Cortés	Nekalé podmienky – Pôsobnosť – Postúpenie pohľadávky – Zmluva o úvere uzavretá so spotrebiteľom – Kritériá na posúdenie nekalej povahy podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania – Dôsledky tejto nekalej povahy.	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 2.1. Minimálna harmonizácia a rozšírenie rozsahu pôsobnosti (články 8 a 8a smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) vrátane úlohy najvyšších vnútroštátnych súdov 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
C-147/16 – Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool	Nekalé podmienky v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom –	1.1. Ciele smernice o nekalých podmienkach 1.2. Rozsah pôsobnosti smernice

Antwerpen	Preskúmanie vnútroštátnym súdom <i>ex offio</i> , či zmluva spadá do pôsobnosti tejto smernice – Článok 2 písm. c) – Pojem „predajca alebo dodávateľ“ – Zariadenie vysokoškolského vzdelávania financované v prevažnej miere z verejných zdrojov – Zmluva týkajúca sa bezúročného splátkového kalendára pre pohľadávky z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt.	o nekalých podmienkach
C- 119/17 Liviu Petru Lupean, Oana Andreea Lupean/SC OTP BAAK Nyrt.	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1 a článok 5 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Zmluva o úvere poskytnutom v cudzej mene – Kurzové riziko, ktoré v celom rozsahu znáša spotrebiteľ – Značná nerovnováha medzi zmluvnými stranami v právach a povinnostiach vyplývajúcich zo zmluvy – Hlavný predmet zmluvy o úvere.	3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach) 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach
C-176/17 – Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Bialej/Mariusz Wawrzosek	Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 2008/48/ES – Konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky na zabezpečenie záväzkov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex offio</i> ?
C-448/17 – EOS KSI Slovensko s.r.o./Ján Danko a Margita Danková	Nekalé podmienky – Článok 4 ods. 2 a článok 5 – Povinnosť vypracovať podmienky jasne a zrozumiteľne – Článok 7 – Podania na súd od osôb alebo organizácií, ktoré majú oprávnený záujem na ochrane spotrebiteľov pred používaním nekalých podmienok – Vnútroštátna právna úprava podmieňujúca možnosť združenia na ochranu spotrebiteľa stať sa vedľajším účastníkom konania súhlasom spotrebiteľa – Spotrebiteľský úver – Smernica 87/102/EHS – Článok 4 ods. 2 – Povinnosť uviesť v písomnej zmluve ročnú percentuálnu mieru nákladov – Zmluva, ktorá obsahuje iba matematický vzorec výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu.	3.3. Požiadavky na transparentnosť 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.3. Povinnosti vyplývajúce zo zásady <i>rovnocennosti</i> 5.4. Posúdenie <i>ex offio</i> a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov 5.7. Kontrola nekalých zmluvných podmienok <i>ex offio</i> a mimosúdne konanie 6. Súdne príkazy v kolektívnom záujme spotrebiteľov (článok 7 ods. 2 a 3 smernice o nekalých podmienkach)
C-483/16 – Sziber/ERSTE Bank Hungary Zrt	Článok 7 ods. 1 – Zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene – Vnútroštátne	4.4. Vrátanie výhod získaných na základe nekalých zmluvných

	právne predpisy obsahujúce procedurálne požiadavky, keď sa spochybňuje spravodlivosť podmienok v spotrebiteľských zmluvách – Zásada rovnocennosti – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Právo na účinnú súdnu ochranu	podmienok 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex off</i> o?
C-632/17 – Powszechna Kasa Oszczędności (PKO) Bank Polski S.A. w Warszawie/Jacek Michalski	Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Ochrana spotrebiteľov – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 2008/48/ES – Konanie o platobnom rozkaze na základe výpisu z bankovej knihy – Nemožnosť súdu, vzhľadom na neexistenciu žaloby spotrebiteľa, posúdiť prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok.	2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti a účinnosti</i> vo všeobecnosti 5.4. Posúdenie <i>ex off</i> o a <i>účinnosť</i> opravných prostriedkov 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex off</i> o?
2019		
Spojené veci C-70/17 a C-179/17 – Abanca Corporación Bancaria SA/Alberto García Salamanca Santos a Bankia SA/Alfonso Antonio Lau Mendoza a Verónica Yuliana Rodríguez Ramírez	Články 6 a 7 – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere – Určenie čiastočnej nekalosti podmienky – Právomoci vnútroštátneho súdu v prípade podmienky kvalifikovanej za „nekalú“ – Nahradenie nekalej podmienky ustanovenia vnútroštátneho práva.	3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.5. Čo zahŕňa kontrola <i>ex off</i> o?
C-118/17 – Dunai/ERSTE Bank Hungary Zrt	Článok 1 ods. 2 – Článok 6 ods. 1 – Zmluva o úvere vyjadrenom v cudzej mene – Kurzové rozpätie – Nahradenie nekalej podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú, zákonným ustanovením – Kurzové riziko – Ďalšia existencia zmluvy po vypustení nekalej podmienky – Vnútroštátny systém jednotného výkladu práva.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 2.2. Iné ustanovenia vnútroštátneho práva 3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach) 3.3. Požiadavky na transparentnosť 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán 5.2. Zásada kontroly nekalých zmluvných podmienok <i>ex off</i> o 5.6. Dôsledky kontroly <i>ex off</i> o, <i>účinnosti a rovnocennosti</i> pre vnútroštátne procesné pravidlá
Vec C-266/18 – Aqua Med	Článok 1 ods. 2 – Pôsobnosť smernice –	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice

sp.z.o.o.	Podmienka stanovujúca miestnu príslušnosť súdu určenú podľa všeobecných ustanovení – Článok 6 ods. 1 – Preskúmanie nekalej povahy <i>ex offo</i> – Článok 7 ods. 1 – Povinnosti a právomoci vnútroštátneho súdu.	o nekalých podmienkach 3.4. Posúdenie nekalosti podľa článku 3 a článku 4 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach 5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a účinnosť opravných prostriedkov
C-590/17 – Pouvin a Dijoux	Pôsobnosť – Článok 2 písm. b) a c) – Pojmy „spotrebiteľ“ a „predajca alebo dodávateľ“ – Financovanie na účely kúpy hlavného obydlia – Úver na nadobudnutie nehnuteľnosti dohodnutý medzi zamestnávateľom a zamestnancom a jeho manželským partnerom ako solidárnym spoluprjemcom úveru.	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
Veci prejednávané k 31. máju 2019		
C-125/18 – Gómez del Moral Guasch	Článok 1 ods. 2 – Článok 4 ods. 2 – Článok 6 ods. 1 – Článok 7 ods. 1 – Článok 8	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 3.3. Požiadavky na transparentnosť
C-260/18 – Dziubak	Článok 1 ods. 2 – Článok 6 ods. 1	4.3. Dôsledky nekalej povahy zmluvných podmienok na práva a povinnosti zmluvných strán
C-272/18 – Verein für Konsumenteninformation	Týka sa fiduciárnych dohôd uzatvorených medzi spoločníkom a súčasne konateľom a inými komanditistami v komanditnej spoločnosti podľa nemeckého práva	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
C-452/18 – Ibercaja Banco	Písmeno q) prílohy – Článok 3 – Článok 4 ods. 2 – Článok 6	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach 4.2. Právna účinnosť nezáväznosti zmluvnej podmienky pre spotrebiteľa
Spojené veci C-453/18 a C-494/18 – Bondora	Článok 6 ods. 1 – Článok 7 ods. 1	5.1. Význam článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach a význam zásady <i>rovnocennosti</i> a <i>účinnosti</i> vo všeobecnosti
Spojené veci C-698/18 – Raiffeisen Bank SA a C-699/18 BRD Groupe Societe Generale SA	Článok 2 písm. b) – Článok 6 ods. 1 – Článok 7 ods. 2 – Článok 8 – Odôvodnenia 12, 21 a 23	5.4. Posúdenie <i>ex offo</i> a účinnosť opravných prostriedkov
C-779/18 – Mikrokasa a Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w	Článok 1 ods. 2	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach

Warszawie		
C-829/18 – Crédit Logement	Článok 1 ods. 2 – Článok 3 ods. 1 – Článok 4 – Článok 5 – Článok 6 ods. 1 – Článok 7 ods. 1 – bod 1 písm. i) prílohy	3.3. Požiadavky na transparentnosť
C-81/19 – Banca Transilvania	Článok 1 ods. 2 – Článok 3 ods. 1 – Článok 4 – Článok 5 – Článok 6 ods. 1 – Článok 7 ods. 1 – bod 1 písm. i) prílohy	1.2. Rozsah pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach
C-84/19 – Profi Credit Polska	Článok 1 ods. 2 – Článok 3 ods. 1 – Článok 4 ods. 2 – Smernica 2008/48/ES	3.2. Zmluvné podmienky upravujúce hlavný predmet zmluvy alebo cenu a úhradu (článok 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach)

Príloha 2 – Prehľad oznámení podľa článku 8a smernice o nekalých podmienkach (Stav k 31. máju 2019)

V tejto tabuľke sa uvádza, aké informácie oznámili členské štáty Komisii podľa článku 8a smernice 93/13/EHS (smernice o nekalých podmienkach). Nepredstavuje úplný prehľad vnútroštátnych transpozičných opatrení týkajúcich sa smernice 93/13/EHS a môže poskytnúť len hrubý náčrt niektorých osobitostí príslušného vnútroštátneho práva. Napríklad v závislosti od presnej formulácie v príslušných vnútroštátnych ustanoveniach môže mať „sivá listina“ rôzne právne dôsledky.

Tieto informácie sú k dispozícii aj na uvedenom webovom sídle, ktoré sa bude pravidelne aktualizovať:

<https://ec.europa.eu/info/notifications-under-article-8a-directive-93-13-ec-en>

BELGICKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu).
BULHARSKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu).
ČESKO	Vnútroštátne právo sa vzťahuje aj na nekalosť individuálne dohodnutých zmluvných podmienok a obsahuje zoznam zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu)
DANSKO	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
NEMECKO	Vnútroštátne právo obsahuje dve čierne listiny štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé.
ESTÓNSKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu).
ÍRSKO	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
GRÉCKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu).
ŠPANIELSKO	Vnútroštátnym právom sa rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na zmluvné podmienky súvisiace s vymedzením hlavného predmetu zmluvy a primeranosťou ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky v jasnom a zrozumiteľnom jazyku. Vnútroštátne právo takisto obsahuje zoznamy podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čierne listiny).
FRANCÚZSKO	Vnútroštátne právo sa takisto vzťahuje na nekalosť individuálne

	dohodnutých zmluvných podmienok a obsahuje zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu), a zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé, pokiaľ sa nepreukáže, že sú primerané (t. j. formu sivej listiny).
CHORVATSKO	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
TALIANSKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu), vrátane prípadov, keď boli takéto podmienky dohodnuté individuálne, a zoznam zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé, ak neexistuje dôkaz o opaku (t. j. formu sivej listiny). Zoznam je v porovnaní s prílohou k smernici o nekalých podmienkach rozšírený.
CYPRUS	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
LOTYŠSKO	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
LITVA	Vnútroštátne právo neobsahuje nijaké ustanovenia prekračujúce minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach.
LUXEMBURSKO	Vnútroštátnym právom sa rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky a na hlavný predmet zmluvy. Vnútroštátne právo obsahuje čiernu listinu zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu), ktorá je v porovnaní so smernicou o nekalých podmienkach rozšírená.
MAĎARSKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu), a zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé, pokiaľ sa nepreukáže opak (t. j. formu sivej listiny).
MALTA	Vnútroštátnym právom sa rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky a na primeranosť ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné. Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré môžu byť nekalé, pričom sa v ňom uvádza niekoľko dodatočných podmienok v porovnaní s prílohou k smernici o nekalých podmienkach.
HOLANDSKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé za každých okolností (t. j. čiernu listinu), a zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé (t. j. formu sivej listiny). Zoznam je v porovnaní s prílohou k smernici o nekalých podmienkach rozšírený.
RAKÚSKO	Vnútroštátne právo obsahuje čiernu listinu a sivú listinu štandardných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé, a čiastočne rozširuje posudzovanie nekalej povahy na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky.

POLESKO	Vnútroštátne právo obsahuje zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé v prípade pochybnosti (tzv. sivú listinu), prekračujúci rámec prílohy k smernici o nekalých podmienkach.
PORTUGAL (Portugalsko)	Vnútroštátnym právom sa rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na zmluvné podmienky súvisiace s vymedzením hlavného predmetu zmluvy a primeranosťou ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky v jasnom a zrozumiteľnom jazyku. Vnútroštátne právo obsahuje zoznam štandardných zmluvných podmienok, ktoré sú prísne zakázané (t. j. čiernu listinu), a zoznam zmluvných podmienok, ktoré sú zakázané za istých okolností (t. j. formu sivej listiny).
RUMUNSKO	Vnútroštátne právo obsahuje orientačný zoznam podmienok považovaných za nekalé, ktorý je v porovnaní s prílohou k smernici o nekalých podmienkach rozšírený.
SLOVINSKO	Vnútroštátnym právom sa rozširuje posúdenie nekalej povahy na zmluvné podmienky súvisiace s hlavným predmetom zmluvy a primeranosťou ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné.
SLOVENSKO	Vnútroštátne právo obsahuje čiernu listinu zmluvných podmienok, ktoré sú nekalé za každých okolností.
FÍNSKO	Vnútroštátnym právom sa rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky a na primeranosť ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné.
ŠVÉDSKO	Vnútroštátnym právom sa rozširuje posúdenie nekalej povahy na zmluvné podmienky súvisiace s vymedzením hlavného predmetu zmluvy a na primeranosť ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné, ako aj na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky.
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	Vnútroštátne právo neprekračuje minimálnu normu stanovenú smernicou o nekalých podmienkach. Orientačný zoznam v prílohe k smernici o nekalých podmienkach je rozšírený.